

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

ADIM ADIM İYİLİK OKUL ÖNCESİ EĞİTİM SETİNİN
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI 4-6 YAŞ ÖĞRETİM
PROGRAMINA GÖRE İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDİHA EMİN

BALIKESİR, 2024

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

ADIM ADIM İYİLİK OKUL ÖNCESİ EĞİTİM SETİNİN
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI 4-6 YAŞ ÖĞRETİM
PROGRAMINA GÖRE İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDİHA EMİN

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. AHMET ALİ ÇANAKCI

BALIKESİR, 2024

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAY SAYFASI

Enstitümüzün Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı'nda 202112571006 numaralı Bediha EMİN'in hazırladığı "Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setinin Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Öğretim Programına Göre İncelenmesi " konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 11/06/2024 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Üye (Başkan) Prof. Dr. Mehmet BAHÇEKAPILI

İmza

Üye (Danışman) Doç. Dr. Ahmet Ali ÇANAKCI

İmza

Üye Prof. Dr. Hacer ÂŞIK EV

İmza

Enstitü Onayı

ETİK BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

.../06/2024

İmza

Bediha EMİN

ÖNSÖZ

4-6 yaş grubu Kur'an kursları, bu yaş grubundaki çocukların temel dini ve manevi değerleri benimsemeleri için ideal bir ortam oluşturmaktadır. Bu yaş grubundaki çocukların eğitiminde kullanılan materyaller, onların dini değerleri anlamalarına ve benimsemelerine yardımcı olurken, öğrenme sürecini de daha eğlenceli ve etkili hale getirir.

Seçilen eğitim materyalleri, 4-6 yaş arası çocuklar için uygun olmalıdır. Görsellerin ilgi çekici ve renkli olması çocukların dikkatini çeker ve konuları daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Ayrıca, materyallerin interaktif olması çocukların katılımını artırır ve öğrenme sürecini daha etkili hâle getirir. Hikâye kitapları, boyama kitapları, şarkılar ve oyunlar, çocukların dini ve manevi değerleri işleyen konuları daha iyi anlamalarına olumlu yönde katkı sunabilir.

Bu nedenle bu çalışmada Karabük İl Müftülüğüne bağlı il genelinde bulunan 4-6 yaş Kur'an kurslarında okutulan "Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti" eğitim materyali öğretim programı bağlamında incelenmiştir. Ayrıca 4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan Kur'an kursu öğretmenleri ile yüz yüze görüşme yapılarak materyal kullanımına yönelik veriler elde edilmiştir.

Bu çalışma sürecinde beni yönlendiren, destekleyen ve engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım kıymetli danışmanım, Doç. Dr. Ahmet Ali ÇANAKCI hocama teşekkür ederim. Ayrıca, tezin değerlendirmesinde bulunan ve değerli katkılar sunan sayın Prof. Dr. Mehmet BAHÇEKAPILI ve sayın Prof. Dr. Hacer ÂŞIK EV hocalarıma şükranlarımı sunarım.

Başta eğitim hayatım olmak üzere, hayatımın her safhasında maddi ve manevi olarak beni destekleyen aileme teşekkür ederim.

BALIKESİR, 2024

Bediha EMİN

ÖZET

ADIM ADIM İYİLİK OKUL ÖNCESİ EĞİTİM SETİNİN DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI 4-6 YAŞ ÖĞRETİM PROGRAMINA GÖRE İNCELENMESİ

EMİN, Bediha

Yüksek Lisans, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet Ali ÇANAKCI

2024, 136 Sayfa

Okul öncesi eğitim, erken çocukluk dönemindeki çocukların bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor gelişim alanlarının desteklenerek eğitim-öğretime hazırlandığı bir süreçtir. Bu süreçte din ve değerler eğitimini dahil etmek, bireyin gelişiminde büyük bir önem taşımaktadır. Bu dönemde verilecek olan din ve değerler eğitimi, diğer eğitim alanlarıyla beraber verilmelidir. Aksi takdirde, ileride telafi edilemeyecek manevi eksikliklere yol açabilir, bu nedenle erken çocukluk dönemi din eğitiminin eğitim öğretim sürecine entegre edilmesi son derece önemlidir.

Okul öncesi din ve değerler eğitimi konusunda kullanılan materyallerin başında kitaplar gelmektedir. Bu bağlamda çalışmada Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı kapsamında Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel yöntemden yararlanılmıştır. Ayrıca, Karabük il genelinde 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapan 20 öğretici ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Öğretici görüşlerinin alınmasında fenomenolojik desen kullanılmış ve araştırmada toplanan verilerde içerik analizi yapılmıştır.

Bu araştırma sonucunda Adım Adım Okul Öncesi Eğitim Seti'nin 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programında yer alan "Değerler Eğitimi Alanı" ve "Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı" kazanımlarını desteklediği fakat 4-6 yaş grubu genelinin gelişim özelliklerine uygun olmadığı tespit edilmiştir. 4-6 yaş öğretim programına tamamlayıcı kazanımların eklenmesi sonucunda yardımcı materyal ihtiyacını karşılamak için bu tarz eğitim setlerinin çocukların gelişim özellikleri

dikkate alınarak güncellenmesi ve materyal seçeneklerinin arttırılmasının gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, DİB 4-6 Yaş Kur'an Kursları, Okul Öncesi Eğitim, Materyal, Öğretim Program.

ABSTRACT

REVIEW OF THE STEP BY STEP KINDNESS PRESCHOOL EDUCATION SET ACCORDING TO THE PRESIDENCY OF RELIGIOUS AFFAIRS 4-6 YEARS OLD EDUCATION PROGRAM

EMİN, Bediha

Master Thesis, Department of Philosophy and Religious Sciences

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ahmet Ali ÇANAKCI

2024, 136 pages

Pre-school education is a process in which children in early childhood are prepared for education by supporting their cognitive, affective, and psychomotor development areas. Including religion and values education in this process is of great importance in the development of the individual. Religious and values education should be given during this period, together with other fields of education. Otherwise, it may lead to spiritual deficiencies that cannot be compensated. Therefore, it is essential to integrate religious education into the education process.

Books are the primary materials used in pre-school religion and values education. For this reason, it is aimed to examine the Step by Step Kindness Preschool Education Set within the scope of the Presidency of Religious Affairs Quran Courses Teaching Program for the 4-6 age group. A literature review was conducted within the scope of the research. A qualitative method was used to perform the study. Additionally, interviews were conducted using a semi-structured interview form with 20 instructors working in Quran courses for 4-6 age groups throughout Karabük province. A phenomenological design was used to collect instructor opinions, and the data collected in the research was analyzed through content analysis.

As a result of this research, it was determined that the Step by Step Preschool Education Set supports the "Values Education Area" and "Supplementary Acquisitions Area" achievements in the Quran courses curriculum for the 4-6 age group but is not suitable for the developmental characteristics of the general 4-6 age group. As a result of the addition of complementary learning achievements to the 4-

6-year-old curriculum, it was concluded that such training sets should be updated and material options should be increased, considering children's developmental characteristics, meeting the needs for auxiliary materials.

Keywords: Education, Presidency of Religious Affairs Quran Courses for Ages 4-6, Pre-school Education, Materiel, Curriculum

Aileme...

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	ix
ÇİZELGELER LİSTESİ	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Varsayımları	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.6. Tanımlar	5
2. İLGİLİ ALANYAZIN	6
2.1. Kuramsal Çerçeve	6
2.1.1. 4-6 Yaş Dönemi Piaget'e Göre Gelişim Özellikleri	6
2.1.2. 4-6 Yaş Dönemi Vygotsky'ye Göre Gelişim Özellikleri	13
2.1.3. 4-6 Yaş Dönemi Sosyal Duygusal Gelişim	17
2.1.4. 4-6 Yaş Dönemi Sosyal Öğrenme Kuramı (Albert Bandura).....	19
2.1.5. 4-6 Yaş Dönemi Dini Gelişim (Ronald Goldman).....	23
2.1.6. 4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Kullanılan Öğretim Materyalleri.....	25
2.1.6.1. Kur'an Kursları Öğretici Kitabı 1 (4-6 Yaş Grubu).....	26
2.1.6.2. Kur'an Kursları Öğretici Kitabı 2 (4-6 Yaş Grubu).....	27
2.1.6.3. 4-6 Yaş Grubu Elif-Bâ Öğretimi Etkinlik Örnekleri	27
2.1.6.4. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Etkinlik Kitabı-1	28
2.1.6.4.1. 4-6 Yaş Grubu Etkinliklerle Elif-Bâ	31
2.1.6.4.2. Adım Adım Okul Öncesi Eğitim Seti	31
2.1.6.4.3. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti.....	32
2.1.6.4.3.1. Sanat Etkinlikleri Kitabı	33
2.1.6.4.3.2. Görsel Algı ve Dikkat Geliştirme Kitabı.....	33
2.1.6.4.3.3. Matematik Kitabı.....	34
2.1.6.4.3.4. Çizgi Kitabı	34

2.1.6.4.3.5. Kavramlar Kitabı.....	35
2.1.6.4.3.6. Değerler Kitabı	35
2.1.7. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslar Öğretim Programı (2022)	36
2.1.7.1. 4-6 Yaş Grubu Öğretim Programının Genel Amaçları	38
2.1.7.2. Programın Temel Yaklaşımı	39
2.1.7.3. Programın Genel Yapısı.....	40
2.1.7.4. Programın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar	40
2.1.7.5. Programın Ders ve Kredileri.....	42
2.1.7.6. Dersler, Kazanımlar ve Açıklamalar.....	43
2.1.7.6.1. Dini Bilgiler Alanı.....	43
2.1.7.6.2. Değerler Eğitimi Alanı	47
2.1.7.6.3. Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları	52
2.1.8. 4-6 Yaş Grubu Değerler Eğitimi ve Kur'an-ı Kerim Programı (2023) ..	56
2.2. İlgili Araştırmalar	57
3. YÖNTEM.....	60
3.1. Araştırmanın Modeli	60
3.2. Evren ve Örneklem.....	61
3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri	61
3.4. Verilerin Toplama Süreci	62
3.5. Verilerin Analizi.....	62
4. BULGULAR VE YORUMLAR	63
4.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	64
4.2. Eğitim Mekânı ve Öğrenci ve Öğretici Sayısına Yönelik Bulgular	66
4.3. Eğitimde Kullanılan Yöntem, Teknik, Materyal Kullanımı ve 4-6 Yaş Kur'an Kurslarına Yönelik Bulgular.....	72
4.4. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programına Yönelik Bulgular	78
4.5. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin Kullanımına Yönelik Bulgular.....	84
4.6. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin Fiziksel Özellikleri ve İçeriğine İlişkin Bulgular	86
4.6.1. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin Fiziksel (Şekil-Biçim) Özelliklerine Yönelik Bulgular	87
4.6.2. Adım Adım Okul Öncesi İyilik Setinin İçeriğine Yönelik Bulgular	89

4.6.3. Adım Adım Okul Öncesi İyilik Setinde Bulunan Görseller ve Kullanılan Dil Hakkında Bulgular	94
4.6.4. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin 4-6 Yaş Grubu Öğretim Programında Yer Alan Değerler Eğitimi Alanı ve Tamamlayıcı Kazanımlar Alanına Uygun Kazanımlar İçermesine Yönelik Bulgular	99
4.7. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti ile İlgili Çeşitli Görüşlere İlişkin Bulgular	103
4.7.1. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin Materyal Olarak Kullanım Kolaylığı ve Güçlüğüne İlişkin Bulgular	104
4.7.2. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti Hakkında Çeşitli Görüşlere Yönelik Bulgular	108
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	114
5.1. Sonuçlar	114
5.2. Öneriler.....	117
KAYNAKÇA	119
EKLER.....	126
EK 1- Etik Kurul Onayı.....	126
EK2- Valilik İzni	128
EK 3- Onam Formu	129
EK 4- Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti Öğretici Görüşleri İçin Hazırlanan Görüşme Soruları	130
EK 5- Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti Kitap Kapağı Görselleri	132
EK 6- 4-6 Yaş grubu Kur'an Kursları Öğretim Alanı Kur'an-ı Kerim Alanı Kazanımlar ve Açıklamaları	133
EK 7- Karabük İl Müftülüğü 4-6 Yaş Grubu Kurs-Öğrenci-Öğretici Sayıları İstatistiği	136

ÇİZELGELER LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 1.	2013-2022 Yılları Arasında Açılan Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları ve Öğrenci İstatistikler.....	37
Çizelge 2.	4-6 Yaş Grubu Öğretim Programı Ders ve Krediler (Yarım Gün)	42
Çizelge 3.	4-6 Yaş Grubu Öğretim Programı Ders ve Krediler (Yarım Gün)	42
Çizelge 4.	Kursa Uyum Süreci Kazanımlar ve Açıklamaları.....	43
Çizelge 5.	4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Dini Bilgiler Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları.....	44
Çizelge 6.	4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Dini Bilgiler Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları.....	44
Çizelge 7.	4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Dini Bilgiler Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları.....	45
Çizelge 8.	4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Dini Bilgiler Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları.....	45
Çizelge 9.	4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Dini Bilgiler Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları.....	46
Çizelge 10.	4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Dini Bilgiler Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları.....	47
Çizelge 11.	4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları.....	47
Çizelge 12.	4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları.....	48
Çizelge 13.	4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları.....	48
Çizelge 14.	4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları.....	49
Çizelge 15.	4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları.....	49
Çizelge 16.	4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları.....	50

Çizelge 17. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi	
Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları.....	50
Çizelge 18. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi	
Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları.....	51
Çizelge 19. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi	
Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları.....	51
Çizelge 20. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar	
Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı.....	52
Çizelge 21. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar	
Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı.....	53
Çizelge 22. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar	
Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı.....	53
Çizelge 23. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar	
Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı.....	54
Çizelge 24. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar	
Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı.....	54
Çizelge 25. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar	
Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı.....	55
Çizelge 26. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar	
Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı.....	55
Çizelge 27. Oluşturulan Temaların Kategorilere Göre Dağılımı.....	63
Çizelge 28. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	64
Çizelge 29. Kursta Bulunan 4-6 Yaş Öğretici ve Öğrenci Sayısına Yönelik	
Bulgular.....	66
Çizelge 30. Eğitim Mekânına Yönelik Bulgular.....	67
Çizelge 31. Katılımcıların Eğitimde Yöntem, Teknik ve Materyal Kullanımına	
Yönelik Bulgular.....	72
Çizelge 32. Katılımcıların 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı ile	
İlgili Görüşleri.....	79
Çizelge 33. Katılımcıların Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setinin Kullanma	
Durumu.....	84
Çizelge 34. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setini Kullanmayanların	
Nedenleri.....	85

<u>Çizelge 35.</u> Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin Fiziksel (Şekil-Biçim) Görünümüne İlişkin Katılımcı Yorumları.....	87
<u>Çizelge 36.</u> Adım Adım Okul Öncesi İyilik Setinin İçeriğine Yönelik Katılımcı Görüşleri.....	89
<u>Çizelge 37.</u> Adım Adım Okul Öncesi İyilik Setinde Bulunan Görseller ve Kullanılan Dil Hakkında Katılımcı Görüşleri	94
<u>Çizelge 38.</u> Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin 4-6 Yaş Grubu Öğretim Programında Yer Alan Değerler Eğitimi Alanı ve Tamamlayıcı Kazanımlar Alanına uygun Kazanımlar İçermesine İlişkin Katılımcı Yorumları	99
<u>Çizelge 39.</u> Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setinin Bir Ders Materyali Olarak Kullanımında Yaşanan Zorluk ve Kolaylığa İlişkin Bulgular	104
<u>Çizelge 40.</u> Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti İçerisinde Ek Kitap Bulunmasına İlişkin Katılımcı Görüşleri	108
<u>Çizelge 41.</u> Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti Hakkında Öneri ve Görüşlere Yönelik Bulgular	111

KISALTMALAR LİSTESİ

- DİB** : Diyanet İşleri Başkanlığı
K : Katılımcı
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
N : Katılımcı Sayısı
TDV : Türk Diyanet Vakfı
vd. : Ve Diğerleri

1. GİRİŞ

Yetişkinlik dönemindeki davranışların büyük bir kısmının temellerinin atıldığı okul öncesi dönem, yaşamın kritik bir zaman dilimini oluşturur. Bu nedenle, bu dönemde alınan eğitim ayrı bir önem kazanır. Her eğitim kademesinin insan hayatına katacağı değer önemlidir, ancak okul öncesi eğitim, insanın yaşam boyu sürecek yetenekleri kazanmasında ve kendi potansiyelini keşfedip ileriki hayatını şekillendirmesinde önemli bir rol oynar. Başarılı bir okul öncesi eğitim için, çocuğun tüm gelişim alanlarının dengeli bir şekilde desteklenmesi gereklidir. Okul öncesi döneminin gelişim özellikleri, okul öncesi eğitimde uygulanan program ve bu doğrultuda okul öncesi eğitiminde kullanılmak üzere hazırlanan materyaller önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple araştırmamızın bu bölümünde araştırmanın konusu, amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları hakkında bilgi verilerek, çalışmada kullandığımız bazı kavramların tanımları yapılmaya çalışılacaktır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Okul öncesi eğitimi, bireyin dünyaya gelmesinden temel eğitime başlamasına kadar geçen süre zarfında çocukların ileriki hayatlarında önemli bir yeri olan bedensel zihinsel, psikomotor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük oranda tamamladığı “erken çocukluk çağı” diye isimlendirilen gelişim ve öğrenme süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu süreç bireyin hayatının şekillenmesinde kritik bir öneme sahiptir (Oruç, 2014, s. 16). Temel yaşam becerilerinin kazanıldığı ve bireyin yetişkinlik döneminin temellerinin atıldığı bu dönemde edindiği bilgiler, yaşantılar ve öğrenmeler birey üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bazı uzmanların görüşlerine göre kişilik gelişiminin %90’ı 0-6 yaş döneminde tamamlanmaktadır (Köylü, 2004, s. 137). Bireyin ileriki yaşantısını şekillendirecek bu dönemde zihinsel, bedensel ve duygusal gelişim hız kazanmaktadır. Dolayısıyla verilecek eğitim de büyük önem taşımaktadır. Bu durum beraberinde erken çocukluk döneminin gelişim özelliklerini bilmeyi ve bu doğrultuda bir eğitim vermeyi gerektirir. Okul öncesi çocuklar daha okula başlamadan önce bir şeyler öğrenmeye ilgileri vardır. Keşfetmek, çocuklar için

her zaman en önemli aktivitelerden biri olmuştur. Çocuklar, çevreleri ile iletişim kurmaya ve çevrelerini keşfetmeye çalışırlar. Çocuklar, gördükleri, işittikleri, dokundukları her şeyle ilgili beyinlerine birer şema çizerler (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013).

Okul öncesi eğitim, gerek din ve değerler eğitimi açısından, gerek ilköğretim çağı bakımından önemli bir süreçtir. Bu dönemde çocuğa verilenler ya da verilmeyenler çocuk için çok önemlidir (Oruç, 2014, s. 17). Erken çocukluk dönemi gelişim özellikleri göz önünde bulundurulduğunda eğitim-öğretimin en önemli unsurlarından biri de öğretim materyalleridir.

Türkiye’de okul öncesi eğitim, Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ve özel anaokulları, kreşler ile Diyanet İşleri Başkanlığı’na bağlı 4-6 yaş Kur’an kursları tarafından verilmektedir. Çocukların bulunduğu bu ortamlarda çocukları eğlendirecek ve eğitim faaliyetlerinde kullanılacak materyallerin özenle seçilmesi gereklidir. Eğitim sürecinde ilk akla gelen temel öğretim materyallerden biri kitaplardır ve kitaplar okul öncesi dönemde de öğretmenlerin en önemli araçlarından birisidir (Gelici, 2022, s. 87).

4-6 yaş Kur’an kursu öğreticilerinin ders öğretim materyali ihtiyacının olması bir problem olarak görülmektedir. 4-6 yaş Kur’an kurslarında doğan bu gibi ihtiyaçlardan dolayı araştırmamızın temel problemi; “Öğreticiler Adım Adım İyilik Eğitim Seti’ni 4-6 yaş öğretim programına göre nasıl değerlendirmektedir?” şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın Alt Problemleri

1. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Kazanımlarına uygun mudur?

2. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursları Öğretim Programı Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı kazanımlarına uygun mudur?

3. Kur’an Kursu öğreticilerin Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’nin içeriği hakkında görüşleri nelerdir?

4. Kur'an Kursu öğreticilerin Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin fiziki (ciltleme renk, şekil, biçim) özellikleri hakkında görüşleri nelerdir?

5. Kur'an Kursu öğreticilerin Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti hakkında genel görüşleri nelerdir?

6. Karşılaşılan sorular nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

4-6 yaş grubu Kur'an Kursları öğretim programı Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak çocukların; İslam dininin değerlerini insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olarak fark ederek günlük hayatlarında bu değerleri kullanmalarını, İslam'ın temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'i ses ve şekil olarak tanımalarını, Allah'ı sevgi çerçevesinde tanımalarını ve yaratılıştaki düzenin farkına varmalarını, Peygamber Efendimizin kişiliğini ve ahlakını tanımalarını, sevmelerini ve örnek almalarını, sağlıklı bir din ve ahlak gelişimi göstermelerini, dini kavramlar, dini davranışlar ve değerler ile ilgili olumlu deneyimler yaşamalarını, bilişsel, sosyal-duygusal, motor, dil ve öz bakım gelişim alanlarını çeşitli etkinliklerle destekleyecek nitelikte öğrenim görmelerine zemin hazırlayacak uygun bir ortam sunmayı hedeflemektedir. 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında kullanılacak materyallerinde bu amaç doğrultusunda olması gerekmektedir. Bu nedenle bu araştırma Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programına uygunluğunu öğretici görüşleri doğrultusunda incelemeyi amaçlamaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Okul öncesi eğitim, özel rehberlik anlayışına uygun şekilde 36-72 ay arası yaş grubuna erken çocukluk döneminin gelişim özelliklerine uygun yöntem ve tekniklerden faydalanarak, çocukların fiziksel, bilişsel, sosyo-duygusal açıdan gelişimlerine destek veren, aynı zamanda toplumsal alışkanlıklar kazanmasını amaçlayan eğitimidir (Sağlam, 2019, s.23). Okul öncesi dönemi, çocukların öğrenmeye açık oldukları bir dönemdir. Bu dönemde birçok alanda kazanmış olduğu beceriler almış olduğu değerler eğitimi çocuğu ileriki hayata hazırlamaktadır. Bu

nedenle toplumların inşası için okul öncesi eğitimin önemi göz arda edilemez. Değerleri öğretmek veya geliştirmek için yapılan açık çabalar, çağdaş literatürde genellikle 'değerler eğitimi' olarak isimlendirilmektedir (Meydan, 2014, s.94). 4-6 yaş grubu Kur'an kursları toplumdan gelen talepler doğrultusunda 48-72 ay çocuklarına milli ve manevi değerler eğitimi vermenin yanında çocukları gerçekleştirilen etkinliklerle onları beş temel gelişim alanında (bilişsel, sosyal-duygusal, motor, dil, öz bakım) desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu husus göz önünde bulundurulduğunda kullanılacak olan materyaller önem kazanmaktadır. Nitekim derslerde kullanılan yöntem ve teknikler kadar materyaller de kalıcı öğrenmeleri desteklemektedir. Bu nedenle kullanılan materyallerin ve kaynakların incelenmesi ve araştırılması önemli görülmektedir.

Çocuk kitapları öğretim materyallerinin başında gelmektedir. Çocuklar için hazırlana etkinlik kitapları sınıf içi uygulamalarda çocukları birçok gelişim alanında desteklemenin yanında öğretmenler içinde öğretim programı kazanımlarının düzenli takibi açısından büyük önem taşımaktadır. Çocuklarının gelişim özelliklerine ve 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programının kazanımlarına uygun bir ders materyalinin takibi öğrenciler, öğretmenler hatta veliler için bile bir düzenli bir ders disiplinini ve planlı olmayı beraberinde getirmektedir. Böyle bir materyalin eksikliği bir boşluğa neden olmaktadır.

Bu nedenle yapılan literatür taramasında 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretici görüşlerine dayanarak bir eğitim setinin incelenmediği bulgusuna ulaşılmıştır. Bu çalışma doğrultusunda bahsi geçen eğitim setinin yeterli ve yetersiz yönlerinin belirlenmesi, uygulamada karşılaşılan ihtiyaçların ve problemlerin araştırılması, durum tespiti yapılarak materyal gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yapılan bu araştırmanın literatüre katkı sağlaması ve alanda yapılacak olan yeni çalışmalara ışık tutması beklenmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmaya katılan Kur'an kursu öğretmenlerin görüşme sorularına samimi ve gönüllü olarak cevap verdikleri varsayılmıştır. Ayrıca, araştırmacının bu araştırma boyunca objektif bir şekilde yaklaştığı ve süreci tamamladığı varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti ve yürürlükte olan Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı ile sınırlıdır. Araştırma Karabük İli ve kolay ulaşılabilir ilçelerinde Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı 4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan 20 Kur'an kursu öğreticisi ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca bu araştırma 2023-2024 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır. Ayrıca bu araştırma ulaşılan kaynaklar ve erişilen sonuçlar ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: “Önceden saptanmış amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkinlikler dizgesi.” (Altaş, 2022, s.47).

Okul Öncesi Eğitim: “Çevresini merak eden, öğrenmeye ve düşünmeye güdülenmiş çocuğun bu özelliklerini yönetme, teşvik etme ve geliştirme gibi çok önemli bir görevi üstlenmiş” eğitim sürecidir (Senemoğlu, 1994, s. 21).

4-6 Yaş Kur'an Kursları: Diyanet İşleri Başkanlığı'na (DİB) bağlı olarak 4-6 yaş (48- 72 ay) grubu çocuklara din ve değerler eğitimi veren yaygın eğitim kurumlarıdır (Yağcı, 2018, s.13)

Eğitim Programı: “Öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir.” (Demirel, 2005, s. 6).

Öğretim Programı: “Okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir.” (Demirel, 2005, s.6).

Materyal: Yazılı, sözlü, görüntülü, kaydedilmiş her türlü belge (TDK).

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde, çocukluk dönemi bilişsel gelişim özellikleri ve Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretim Programları hakkında bilgi verilmiştir. Çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler, etkinlik kitaplarının düşünce şekilleri üzerine etkisi incelenmiştir. Ayrıca, bu çalışmada kullanılacak temel tanımlara ve ilgili literatüre yer verilmiştir.

2.1.1. 4-6 Yaş Dönemi Piaget'e Göre Gelişim Özellikleri

Jean Piaget 1896 tarihinde İsviçre'de doğmuştur. Piaget kaynaklara göre küçük yaşlarda biyoloji ve zooloji alanında eğitim görmüştür. Fakat annesinin ruhsal durumunun bozulmasıyla birlikte psikolojiye karşı ilgi duymuş ve 1919'da Fransa'ya giderek psikopatoloji, epistemoloji ve bilim felsefesi gibi dersler almıştır. Zekâ testlerinin gelişiminde ileri gelen isimler ile birlikte çalışmalar yapmaya başlamıştır. Piaget bireyin bilişsel gelişimini kapsamlı bir şekilde inceleyen önde gelen bilim insanlarından biri olarak tanınır. Bilişsel gelişim kuramını, yaklaşık olarak 50 yılı aşkın bir sürede kendi çocuklarını ve diğer çocukları gözlemleyerek, yapmış olduğu titiz çalışmalar sonucunda oluşturmuştur (Keklik, 2010, s. 63). Jean Piaget 1980 Eylül ayında hayatını kaybetmiştir. Piaget ölümüne kadar dört yüze yakın birçok araştırmaya imza attığı bilinmektedir (Bayraktar, 2017, s. 22).

İsviçreli psikolog Jean Piaget, kuramıyla bilişsel gelişim alanında yapmış olduğu çalışmalar ile öğrenme süreçlerine yönelik bilimsel temellerin oluşturulmasına öncülük etmiştir. Piaget'e göre bilişsel yetenekler, biyolojik yapı üzerinde, fiziksel gelişime paralel olarak gelişir. Bu gelişim süreci çocuğun çevresiyle etkileşimde bulunarak ve deneme yanılma yöntemi ile gerçekleşir.

Bireyin dünyayı anlaması ve öğrenmesinde etkili olan aktif zihinsel işlemlerdeki gelişime bilişsel gelişim denmektedir. Bilişsel gelişim bebeklik döneminden itibaren yetişkinlik hayatı boyunca bireyin kendisini, çevresini dış

dünyayı algılayıp anlamlandırma ve kavramsallaştırma konusunda ortaya çıkan gelişim sürecidir. Bebek dünyaya gelişinden itibaren çevresiyle geliştirdiği ilişkiler, taklitlerden oluşan jest ve mimiklerle başlayıp ilerleyen evrelerde çocuğun çevresini anlama çabasıyla devam eder (Köylü ve Oruç, 2020, s. 11). Piaget ise çocuğun çevresindeki dünyayı, farklı yaş dilimlerinde nasıl ve neden bu şekilde algılandığını araştıran bilim insanlarından.

Piaget'in kuramında bilişsel gelişim süreçlerini açıklarken sıkça kullandığı kavramlar vardır. Bu kavramlar:

Şema: "Piaget'in kuramının en temel kavramlarından. Şema, bilişsel gelişim kuramının anlaşılması açısından büyük bir öneme sahiptir. Şema kavramı, çocuğun çevresindeki uyaranları anlamlı hale getirmek için kullandığı bir çerçeve olarak tanımlanabilir. Piaget nasıl ki insan vücudunun devam ettirebilmesi için yapıları olduğu gibi zihninde yapıları bulunduğunu söylemektedir. Bu yapılar devamlı olarak olgunlaşma ve yeni yaşantılar elde etme yoluyla değişir ve yeniden düzenlenir. Bebek, ilk başta tamamen refleksif şemalar kullanırken büyüdükçe yaşantı ve uyum yoluyla yeni şemalar elde eder. Şemalar çocuğun çevresinde ki uyaranların artmasıyla birlikte genişler. Fakat her durumda çocuk yeni bir şeyle karşılaştığında öğrenmiş olduğu deneyimlerinden yola çıkarak var olan şemalarını kullanarak tepkide bulunur (Ergin, 2016, s. 108).

Adaptasyon (Uyum Sağlama): Bireyde var olan şemaların çevresiyle etkileşerek yeni karşılaştığı duruma ve çevresindeki değişikliklere uyum sağlayabilmesine adaptasyon (uyum sağlama) denir. İnsanlarda bulunan uyum yetisi birbirini bütünleyen iki alt süreci yani özümleme ve uyumsama süreçlerini kapsamaktadır (Ergin, 2016, s. 108).

Bireyin yeni karşılaştığı olay nesne ve bilgileri kendisinde daha önceden var olan zihinsel şemaların içerisine yerleştirmesidir. Bazı araştırmacılar bu şemaları bilgisayar dosyasına benzettirir. İnsanlar, yeni bir bilgi ile karşı karşıya kaldıkları zaman bu bilgiyi ya var olan şemaların içerisine asimile ederler, bu duruma **özümleme (assimilation) denir**, ya da var olan şemaları bu yeni bilgi çerçevesinde değiştirerek denge sağlarlar, bu duruma da **uyuma (accomodation) denir** (Keklik, 2010, s. 64). Aynı zamanda Piaget uyarıcılarla deneyimlerimiz sonucu elde ettiğimiz kavram ve şemaları daha sistematik hâle getirmek ve onları birbiri ile ilişkilendirerek

anlamlandırmamızın dünyayı zihnimizde organize etme çabasında olduğumuzu ileri sürer (Keklik, 2010, s. 64).

Dengeleme: Özümleme ve uyma süreçlerinin arasında yer alan bir süreçtir (Bee ve Body, 2009'dan aktaran Ergin, 2016, s. 109). Dengeleme ile bireyin yeni bir durumla karşılaştığında önceden var olan şemaları arasında denge kurmak için yaptığı zihinsel işlemlerdir. Bilişsel gelişimde dengeleme, özümleme ve uyma yoluyla çevremize uyum sağlayarak dengede kalma sürecidir. Dengesizlik ise bireyin karşılaştığı yeni bir bilgi ile var olan şeması arasında bir uyumsuzluk yaşamasıdır. Bu durumda dengesizlik bireyi bilişsel dengeyi sağlamak için yeni şema oluşturmaya zorlar. Piaget'e göre bu zihinsel işlem öğrenmenin bir faktörüdür (Ergin, 2016, s. 109).

Piaget, bilişsel gelişim kuramında çocukların büyüdükçe çevreyi anlamlandırma, kavrama ve davranış yeteneklerindeki değişimleri gözlemlemiş ve çocukların her dönemde farklı bilişsel yetilere sahip olduğunu ifade etmiştir. Piaget'e göre bilişsel gelişimde yaşa paralel olarak basitten karmaşığa doğru ilerleyen dört dönem vardır. Bunlar (Başkale ve Bahar, 208, s. 134);

- a) Duyu-Motor Dönemi (0-2 yaş)
- b) İşlem Öncesi Dönem (2-7 yaş)
- c) Somut İşlemler Dönemi (7-11 yaş)
- d) Soyut İşlemler Dönemi (11 yaş sonrası)

a) Duyu-Motor Dönemi (0-2 yaş): Bu dönemde bebek çevresinde olup bitenleri anlamada duyularını ve motor becerilerini kullandığı için bu döneme duyu motor dönemi denilmektedir (Başkale ve Bahar, 208, s. 134). Bu evrede, bebeklerde dil yeteneği ve simgesel işlev olmadığından dolayı eylemler duyu devinimsel eşgüdümü vasıtasıyla oluşur (Inhelder, 2016, s. 12). Bu dönemin en önemli özelliği refleksler halinde yaptığı hareketler daha sonra istemli yapılan hareketlere dönüşür (Köylü ve Oruç, 2020, s. 13). Duyu hareket dönemindeki öğrenmelerin düzenli gelişim aşaması, öncelikli olarak duyuların kullanılmasıyla başlar (Çanakçı, 2018 s.61). Bu dönemin en temel özellikleri şu şekilde verilebilir: Bebekler, hafıza geliştirmeye ve çevrelerindeki basit davranışları taklit etmeye başlarlar. Bebekler, nesnelere gözden kaybolursa dahi, nesnelere yok olmadıklarını anlayabilirler.

Bebeklerin reflekslerden kaynaklanan davranışları giderek istemli ve amaca yönelik davranışlara dönüşmeye başlar (Keklik 2010, s. 65).

Duyu-Motor dönemi altı alt evrelerden meydana gelir ve bu evreler şu şekildedir:

a.1. Birinci Evre: Doğumdan sonraki ilk bir ayı kapsar, bu dönem refleksler dönemi olarak adlandırılır. Bu dönemde bebekler emme ya da bakma gibi refleksleri kullanırlar ve birinci ayın sonunda reflekslerde daha yeterli duruma gelirler (Ergin, 2016, s.111).

a.2. İkinci Evre: Birincil döngüsel tepkiler olarak bilinir. Bebekler bu evrede raslantısal olarak yaptığı ve sonrasında hoşlandıkları davranışları tekrar ederler (Bayraktar, 2017, s. 46).

a.3. Üçüncü Evre: İkincil döngüsel tepkiler olarak adlandırılır. Bebek artık bu evrede bedeni dışındaki olayların farkına varır ve deneme yanılma yöntemi ile öğrenmeler sonucu bu davranışları tekrarlar. Örneğin raslantısal olarak hareket eden veya ses çıkaran bir oyuncuğa dokunduğunda aynı tepkiyi almak için bu davranışı istemli olarak tekrarlar (Ergin, 2016, s. 112).

a.4. Dördüncü Evre: İkincil şemaların eşgüdümüdür. Dördüncü evrede amaçlı eylemler gözlemlenir. Bu evrede tam olarak zekâ edimleri gözlemlenir. Bebekler iki şemayı birleştirirler. Örneğin uzakta duran bir oyuncuğa doğru yönelirler ve yastığın altında kaybolan bir nesneyi yastığın altında ararlar (Inhelder, 2012, s.17).

a.5. Beşinci Evre: Bebekler nesnelere ulaşabilmek için yeni yollar keşfetmeye başlar. Bu evrede artık nesne sürekliliği kazanılmıştır.

a.6. Altıncı Evre: Temsili düşüncenin başlangıcıdır. Bu evrede bebekler nesne ve kişilere ait semboller oluşturabilmeye başlarlar. Böylelikle zihinsel gelişim süreçlerinde bir dönem bitip yeni bir dönem başlar. Piaget için öngörülen gelişimsel aşamaların tamamlanması, bebeğin yeni bir döneme geçmesine hazır hale getirir (Keklik, 2010, s. 67).

b) İşlem Öncesi Dönem (2-7 yaş): Piaget, işlem öncesi dönemdeki gelişim görevlerinin daha sonraki bilişsel süreçler için belirleyici özellikler taşıdığından bu evreye özel bir önem vermiştir (Bayraktar, 2017, s. 52). Bu dönemin birtakım

gelişimsel görevleri vardır. Bebekler bu dönemde tek yönlü düşünebilirler, örneğin farklı özelliklere sahip oyuncak blokları sınıflandırmaları istendiğinde en belirgin özellikleri olan renklerine göre sınıflandırabilirler. Dil öğrenmeye ve sembollerle düşünmeye başlarlar. Piaget bu dönemi kendi içerisinde iki evreye ayırır bunlar; sembolik dönem ve sezgisel dönemdir.

b.1. Sembolik Dönem: Bu dönem yaklaşık olarak 2-4 yaşları arasına denk gelmektedir. Sembolik dönemin başlıca özellikleri şunlardır: Bu dönemde çocuklar sözcükleri kullanmaya başlar ve basit düzeyde sembol ve bu sembolün temsil ettiği nesne ile arasındaki bağlantıyı anlamaya başlar. Sembolleri oyunlarında ve oyuncaklarında kullanır. Dil ve taklit yeteneği gelişir (Ergin, 2016, s.114). Bu yaş döneminde çocuklar benmerkezcidirler. Olayları başkalarının bakış açısıyla değerlendiremezler. Örneğin bu yaş döneminde telefon ile konuşan bir çocuk karşısındakine hangi renk kıyafet giydiğini söyler ve telefondaki kişi kendini görüyormuş gibi davranır. Yine gözlerini kapattığında kendi görmediği için, etrafındakilerde onu görmüyor gibi düşünür (Keklik, 2010, s. 68). Bu dönemin diğer özelliklerinden biride animizmdir. Animizm (canlandırmacılık); cansız varlıklara sanki canlıymış gibi davranıp, onlara canlılık özelliği verme olarak tanımlanır. Çocuklar bu evrede, oyuncaklarıyla kendilerini duyuyor gibi konuşur ve onlar hakkında yorum yaparlar (Ergin, 2016, s. 115). Özelden özele akıl yürütme de bu dönemin özelliklerindedir. Özelden özele akıl yürütme; Genelden özele ya da özelden genele değil de çocuğun özel olan bir durumdan başka bir özel duruma doğru yapmış olduğu akıl yürütmedir (Nas, 2018, s. 28). Kollektif monolog bu döneme ait özelliklerdendir. Bu dönemde çocukların oyunlarına dışarıdan bakıldığında birbirleriyle konuşuyor gibi görünseler dahi, dikkatli izlendiğinde her çocuğun bireysel olarak kendi ilgi ve istekleri doğrultusunda konuştukları ve birbirlerini dinlemedikleri gözlemlenir (Çeçen Eroğlu, 2021, s. 98).

b.2. Sezgisel Dönem: Bu dönem yaklaşık olarak 4-7 yaşlarını kapsamaktadır. Çocuklar bu yaş aralığında olayları tek yönlü düşünmeye başlamışlardır (Kol, 2011, s. 6). Bu dönemde çocuklar nesnelere ve kavramları yalnızca tek bir özelliğe göre sınıflayabilirler. Örneğin farklı geometrik şekiller ve renklerde olan oyuncak blokların gruplandırılması istendiğinde, sadece en dikkat çekici özelliğine göre gruplayabilir. Piaget, çocukların, tek bir özelliği dikkate alarak gruplandırma

yapmalarını odaklanma özelliğiyle ilişkilendirmiştir. Çocuklar nesnelerin en belirgin özelliklerine odaklanıp, diğer özelliklerini dikkate alamazlar (Bayraktar, 2017, s.59).

Korunum, herhangi bir nesnenin fiziksel şekli ve yeri değiştiği zaman o nesnenin miktarı ve boyutu gibi özelliklerinin değişmeyeceği ilkesidir. İşlem öncesi dönemde çocuklarda korunum henüz gelişmemiştir (Başkale ve Bahar, 2008, s.135). Bu dönemde çocuklarda yedi korunumun kazanılmadığı gözlenmektedir. Bunlar: sıvı, kütle, uzunluk, alan, ağırlık, hacim ve sayı korunumudur (Deniz, 2021, s. 99). Örneğin bu dönemdeki çocuklar geniş bir kaptaki bulunan sıvının dar uzun bir kaba boşaltıldığında boşaltılan sıvının miktarının farklı olduğunu söyler, bu durum sıvı ve hacim korunumunun gelişmediğini göstermektedir. Bu yaş döneminde çocuklar yine aynı şekilde uzun bir ipin yumak yapılarak sarılarak görünümünün değiştiğinde uzunluğun değişmemesini (uzunluk korunumu), bir meyvenin parçalara ayrılmasına dahi maddenin değişmeyeceğini (kütle korunumu), yan yana dizilen dört tane bilyenin aralıklı dizilen dört bilye sayısı ile aynı olduğunu (sayı korunumu), bir oyun hamurunu farklı bir şekle getirildiğinde de ağırlığının aynı kalacağını (ağırlık korunumu), bir kağıt parçasının kapladığı alanın, yine aynı kağıt parçasının farklı şekillere getirildiğinde de aynı alanı kaplayacağını (alan korunumu) anlamakta zorlanmaktadır (Ergin, 2016, s. 116).

Tersine dönebilirlik, çocuğun işlem yaparken hem ileriye hem de geriye doğru düşünebilme özelliğidir. Hem işlem öncesi hem de somut işlemler dönemindeki çocuklar yapılan basit bir deneyi sırasıyla anlatabilir. Fakat işlem öncesi dönemdeki bir çocuk yalnızca gözlemlediği şekilde ileriye doğru anlatabilirken somut işlemler dönemindeki bir çocuk ise hem ileri hem geri hem de karışık bir şekilde anlatabilir (Küçükkaragöz, 2014, s. 98). Bu durum sezgisel dönemdeki çocuklarda tersine çevirebilme yeteneğinin gelişmediğini göstermektedir. Piaget'ye göre tersine çevirme, düşünmenin önemli bir yönüdür ve çocukların korunum kazanması için bir başlangıç noktasıdır (Bayraktar, 2017, s. 62).

c) Somut İşlemler Dönemi (7-11 yaş): Somut işlemler dönemi süresince çocuklarda işlem öncesi döneme göre daha gelişmiş bir mantıksal akıl yürütme yeteneği gözlemlenmektedir. Fakat bu dönemdeki çocuk görünen gerçekliğe bağlı olarak düşünür. Somut işlemler döneminde çocuklar düşüncelerini mevcut olandan, ihtimalli olana doğru düşünebilmede biraz gelişim gösterirler, ama bu gelişim sürecinde başlangıç noktaları hala yalnızca gerçeğin ne olduğudur. Çünkü bu

dönemde çocuklar sadece doğrudan bireysel tecrübe yaşadıkları şeyler hakkında akıl yürütebilirler (Ömerciklioğlu, 2006, s. 45). Bu dönemin bir takım gelişim görevleri vardır: Buna göre, bu dönemde çocuklar artık somut problemler çözebilirler, olayların nesnelere birden çok özelliğini dikkate alarak düşünebilirler ve tersine çevrilebilirlik edinirler (Keklik, 2010, s.70). Bilişsel gelişim çok hızlıdır. Ben-merkezci düşünme azalır, iş birliği yeteneği kazanır, eşleme yapar, neden-sonuç ilişkisi kurar, dört işlemi kavrayabilir ve zihinden dört işlem yapabilir fakat soyut problemleri çözemez (Altaş, 2002, s. 50).

Bu dönemde çocuklar sadece gözlenebilir olaylara yoğunlaşırlar ve soyut kavramlar atasözleri anlam ifade etmez. Dünyanın birçok yerinde çocukların bu dönemde okula başlamalarının sebebi gruplandırma, kıyaslama, parça-bütün ilişkisi kurabilme ve bir problem çözerken eldeki verileri ve o konu hakkındaki önceki bilgileri birleştirebilme yeteneğine sahip olmalarıdır (Keklik, 2010, s.72).

d) Soyut İşlemler Dönemi (11 yaş sonrası): Soyut işlemler döneminde çocuklar, somut işlemler döneminin aksine birçok zihinsel işlemi yapabilecek yeti kazanırlar. Bu dönemde atasözleri gibi mecazi ifadeleri anlamakta zorluk çekmezler. Düşünce becerileri yetişkinler gibidir. Varsayımsal olarak akıl yürütebilirler (Bahar ve Başkale, 2008, s. 136).

Varsayımsal olarak düşünme, soyut işlemler döneminde bireye daha geniş düşünebilme imkânı vermekle beraber kendi düşünceleri ile diğer insanların düşünceleri arasında bir kargaşa yaşar ve idealisttir. Kendi düşüncelerinin her zaman doğru olduğunu düşünür. Bu dönemde de benmerkezcilik vardır fakat işlem öncesi dönemden farklı olarak iki şekilde kendini gösterir. Birincisi, “hayali seyirciler” ikincisi ise hayatının herkesten oldukça farklı ve kendisine özgü dramatik olmasıdır. Ergen bir birey kendi düşüncesine göre hiç kimsenin olmadığı kadar zeki, hiç kimsenin olmadığı kadar duygusal ve çarpıcıdır. Hiç kimsenin onun kadar üzülemeyeceğini, onun kadar sevemeyeceğini düşünür. Hiçbir zaman mutlu olamayacağı gibi kendi hakkında üzücü hikâyeler geliştirebilir (Küçükkaragöz, 2014, s.101).

Bu dönemdeki bireyin düşünme yetileri gelişim göstermiştir. Ancak bir olay ile karşı karşıya kaldığında, bu olay karşısında aldığı karar, aynı olaya karşı bir yetişkinin vereceği karara benzer olduğu anlamına gelmez. Sadece yetişkin bir birey

gibi düşünme sürecine girdiğini ifade eder. Bu dönemdeki bireyler soyut düşünme gerektiren konular hakkında düşünebilir ve soyutlamalar kullanarak işlem yapabilir. İçerisinde bulunduğu zaman diliminin dışında da konuşabilir ve yorumlama yapabilirler. Örneğin sevgi, nefret, zaman, olumsuz sayılar, hız gibi soyut kavramları konuşmalarında kullanabilir (Kol, 2011, s. 6).

Piaget'ye göre içe bakış, soyut, mantıksal ve hipotetik düşünme şeklinde soyut düşünceyi meydana getiren dört ana düşünce mevcuttur. Bunlardan içe bakış, kendi düşüncesi ile ilgili düşünme anlamına gelir. Farklı bir deyişle kendi ve başkalarının düşünceleri hakkında ve kullandıkları stratejiler hakkında düşünebilir. Soyut düşünme ise hakikat olandan muhtemel olana ulaşabilme anlamına gelir. Varsayımsal olarak bir olay meydana gelmeden gerçekleşmiş gibi neticelerini hakkında tahminde bulunabilir. Mantıksal düşünme, doğru sonuçlara varabilmek için birtakım önemli düşünceleri dikkate alabilme, buldurabilme, neden-sonuç ilişkisi kurabilme anlamına gelmektedir. Varsayımsal (hipotetik) düşünebilme, bir durumu veya bir düşünceyi tezler üreterek savunma, inceleme farklı değişkenleri dikkate alma, tahminler yaparak sonuca varma anlamına gelmektedir (Bayraktar, 2017, s.68).

2.1.2. 4-6 Yaş Dönemi Vygotsky'ye Göre Gelişim Özellikleri

Lev Semonoviç Vygotsky 5 Kasım 1896'da Rusya'da dünyaya gelmiştir. Yahudi bir ailenin çocuğudur (Senemoğlu, 2012). Moskova'daki üniversite eğitimine ailesinin isteği üzerine tıp eğitimi ile başlamış fakat daha sonra hukuk fakültesine devam etmiştir. Asıl eğitimi filoloji ve hukuk üzerinedir. Shanyavski Üniversitesinde felsefe ve tarih alanları ile ilgileniş ve aynı zamanda sosyoloji, psikoloji, dilbilim, sanat ve edebiyat gibi alanlarda da kendisini geliştirmiştir. 1917'de avukat olarak mezun olduktan sonra edebiyat ve psikoloji eğitimi almış bilhassa da eğitim psikolojisi ile ilgilemiştir (Deniz Yöndem ve Taylı, 2007, s. 103). Doktora derecesini sanat psikolojisi alanında kaleme aldığı "Psikologiya İskustva" (Sanat Psikolojisi) isimli kitapla almıştır. 1924 yılında psikoloji alanında sistemli bir şekilde başlamış ve on yıl sonra yakalandığı tüberküloz nedeniyle 1934 yılında vefat etmiştir. Batıda 1962'den sonra "Thoughts and Language" (Düşünce ve Dil) adlı eserinin tercüme edilmesiyle birlikte tanınır hale gelmiştir (Aliyeva, 2011, s. 18).

Vygotsky'nin kuramsal görüşleri yirminci yüzyılın sonlarına doğru daha çok dikkat çekmiş ve günümüzdeki birçok gelişim psikolojisi araştırmacısı Vygotsky'nin fikirlerinden etkilenmiştir. Vygotsky fikirlerinde, gelişim süreçlerinde kültürün ve tarihin etkisi üzerine odaklanmıştır. Vygotsky, Freud, Pavlov, Skinner ve Piaget gibi kuramcılarla aynı dönemde yaşamış olup onların çağdaşıdır fakat yaşamında onlar kadar tanınmamıştır. Bu durum yaşadığı dönemde ülkesinde olan kısıtlamalardan dolayı fikirlerine ulaşamamasından ve kısmen de yaşamının çok erken sona ermesinden kaynaklanmaktadır (Öncü, 1999, s. 228).

Lev Vygotsky çocuğun yaşadığı sosyal çevrenin ve kültürün çocuğun bilişsel gelişiminde önemli bir faktör olduğunu söylemiştir. Çocuklar öğrenmeye sosyal çevresi ile başlarlar. Çocukların elde ettiği bilgiler, fikirler yaşadığı sosyal çevrenin ürünüdür. Bu sebeple çocuğun bilişsel gelişimin kaynağı bireysel olarak psikolojik gelişimden evvel sosyal çevresi ve kültür arasındaki etkileşimdir (Senemoğlu, 2012, s. 54). Lev Vygotsky öğrenme temelli süreçlerin farklı faaliyetlerin gözlemlenmesi kapsamında üç deneysel teknik geliştirmiştir. Bunlardan ilki, problem çözme aşamalarında karışıklığı ortaya çıkaran çocuğa sunma. İkincisi, birbirlerinden farklı yaşlardaki çocukların problem çözme şekillerini nasıl kullandıklarını gözlemleyebilmek için yardımcı olacak resimler kullanmıştır. Üçüncüsü, çocukların buldukları gelişim düzeyinden daha üst düzeyde bir beceri gerektiren bir problem ile karşı karşıya bırakılıp problemin yeni çözümünü nasıl bulduklarını gözlemlemiştir. Vygotsky uyguladığı tekniklerde çocukların performans düzeylerine bakmayıp problem çözümede kullandıkları yöntemlere bakmıştır (Çeçen Eroğlu, 2011, s. 111).

Vygotsky, kuramında gelişimi kısa süreli bir öğrenme olarak görmeyip sosyo-kültürel tarih içerisinde önceki kuşakların gelişimini de kapsayan bir süreç olarak ele almaktadır. Bundan dolayı kuramı “Sosyo-Tarihsel Kuram” veya “Sosyo-Kültürel Kuram” olarak adlandırılmaktadır. Vygotsky'ye göre insan zihninde bulunan bölümlerden sosyal bölüm, zihnin birincil ve gerçek bölümüdür. İkincil bölüm ise sonradan türemiş olan bireysel bölümdür (Deniz Yöndem ve Taylı, 2007, s. 104).

Vygotsky, bireylerin bilişsel gelişimleri, öğrenme ve öğretim gibi birçok alanda farklı çalışmalar yapmıştır. Bireylerin bilişsel gelişimi Piaget'den farklıdır. Piaget, bireyleri doğumdan itibaren getirdikleri kişisel süreçler olarak ele almıştır. Vygotsky ise toplumdaki yetişkinlerin etkisiyle bireylerin bilişsel gelişimleri istendik

ve sistematik bir şekilde sağladıklarını savunmuştur. Vygotsky'nin kuramı ele alındığında Piaget gibi yaşa bağlı olarak evrelere ayırmayıp farklı bir kuram ortaya koyduğu görülmektedir. Vygotsky bilişsel gelişimin temeline bazı kavramlar koymuştur. Bunlar şöyledir: sosyo-kültürel model, yakınsal gelişim alanı, iş birlikli Öğrenme (Ünveren Kapanzade, 2019, s. 182).

Vygotsky, sosyo-kültürel kuramda “bir deneyim ve bilgi olarak önde olanlar olmayanlara paylaşmalıdır” diye söyleyen Marksist düşünceden etkilenmiştir. Bireyin bu doğrultuda yetişmesini sağlayan, kültürde çeşitli psikolojik etkenler bulunmaktadır. Kişiliği biçimlendiren arkadaşlar ve yetişkinler kültüre ait psikolojik ve teknolojik araçları öğrenmede destekleyicidir. Dil, ilişkiler sistemi, geleneksel yapı, konuşma, anlama ve hatırlama psikolojik araçlara dahil olmaktadır. Teknolojik araçlar ise; bilgisayar, hesap makinası, daktilo gibi öğrenmeye etkisi olan araçlardır (Deniz Yöndem ve Taylı, 2007). Çocukların öğrenmelerini, beklentilerini etkileyen faktörler yaşadıkları döneme, kültüre ve buldukları sosyal çevreye göre değişim göstermektedir. Vygotsky, kuramında gelişim üzerinde sosyo-kültürel değişkenlerin önemli ölçüde etkili olduğunu belirtmektedir. Çocukların yetenekleri de dahil olmak üzere, gelişimin sosyal ortamda gelişmekte olduğunu şu şekilde aktarmaktadır: “Sosyo-kültürel ortam, ilk başta insanlar olmak üzere, yetenekleri geliştirmeye müsait olmaktadır. Maddi ve manevi kültüründe bulunan nesnelere doğru kullanmayı öğretmek ona lazım olan yeteneklerini geliştirmeye yardım eder. Özel yetenekler önce okul öncesi çağında başlar, daha sonradan eğitim ve gayret onun gelişimini sağlar. Bir çocuğun hangi yeteneklere sahip olduğunu oyunlarından öğrenebiliriz. Oyunda başlayan yetenek daha sonradan birçok yeteneğe de dönüşebilir.” (Aliyeva, 2011, s. 40; Nemov, 2007, s. 388).

Vygotsky'ye göre çocuğun bilgiyi özümsemesi ve bilgiyi kavrayabilmesi için bir yetiştikten yardım alması gerekmektedir. Yetişkinin yardım edebilmesi için ise iki şeyi belirlemelidir. Birincisi, çocuğun bir yetişkin yardımı olmadan yapabileceği gelişim düzeyinin tespit edilmesi, diğeri ise bir yetişkin eşliğinde çalıştığı zaman sergileyebileceği potansiyel gelişim düzeyinin belirlenmesidir. Bunların neticesinde ortaya çıkan iki düzey arasındaki farka, çocuğun “yakın gelişim alanı” (Zone of proximal development) olarak isimlendirilir. Bu kavram, Vygotsky'nin eğitim ve gelişime kazandırdığı en önemli kavramdır (Senemoğlu, 2012, s. 55).

Vygotsky'nin kuramına bakıldığında ve özellikle eğitime getirdiği “yakın

gelişim alan” kavramıyla eğitimde hem öğrenci hem de öğretmen önemli bir rol oynar. Vygotsky öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin aktif olması gerektiğini vurguladığı kadar öğretmeninde öğrenciye yardımcı olma ve öğrenmenin etkili olmasında öğretmenin denetiminin önemli olduğunu belirtir (Aydın, 2013, s. 115). Vygotsky’ye göre bilişsel gelişim başkalarının planladığı davranışlardan kişinin kendi kendine planladığı davranışlara doğru bir ilerleyiş sergiler. “Öğretmenlerin ve diğer yetişkinlerin asıl iş görüşü, dışsal denetimi giderek azaltıp çocuğun içsel denetimini beslemek ve kendi kendini düzenlemesini desteklemektir” (Ergin ve Köseoğlu, 2016, s. 125; Senemoğlu, 2012). Fakat çocuğa rehberlik yapılırken çocuğun içinde bulunduğu anlama seviyesi ve çocuğun becerilerine duyarlı olunmalıdır. Baskılayıcı olmaktan kaçınılmalı ve anlamının daha sonra olacağı bilincinde olarak çocuğun sürece dahil olmasına olanak verilmelidir (Çeçen Eroğlu, 2011, s. 112).

Çocukta düşüncenin gelişimi en açık bir şekilde dil gelişiminde gözlemlenmektedir. Piaget’ye göre özellikle okul öncesi dönemdeki çocuğun “yüksek sesle düşünürken” kullandığı benmerkezci dil zamanla tecrübeye dayanan ve çocuğun çevresiyle iletişim kurmak için kullandığı toplumsal konuşmaya döner. Vygotsky ise bunun aksine çocuk doğumdan itibaren sosyaldır, benmerkezci konuşma ile amacı sosyaldır (Ergin, 2016, s. 124).

Piaget, gözlemleri ve deneysel verileri temel alarak tüm çocukların konuşmalarını iki kategoriye ayırır. Birincisi, "benmerkezci konuşma" olarak adlandırılanıdır. Bu tür konuşmada çocuk kendi hakkında konuşur, iletişim amacı güdülmez, karşılık beklemez ve karşısındakinin ilgisini çekip çekmediği önemli değildir; bu tür konuşma, bir oyun içindeki monoloğa benzer. Piaget'in bulgularına göre, okul öncesi çocukların konuşmalarının %45'i bu türdür. Diğerleri ise "toplumsallaşmış konuşma"dır. Bu tür konuşmada çocuk, diğerleriyle etkileşim kurar, tepki verir, talepte bulunur veya bilgi alır. Piaget, çocuğun toplumsallaşmış konuşma evresine belirli bir yaşa gelmeden önce tam olarak ulaşamayacağını, çünkü "bir yetişkin yalnızken bile toplumsallaşmış düşünürken, yedi yaş altı çocuk diğerleriyle bir aradayken bile benmerkezci konuşma eğiliminde olduğunu" özetler (Erdener, 2009, s. 88).

Vygotsky’ye göre, benmerkezcilik sadece kaybolmaz, içsel konuşmaya dönüşür. Bu nedenle, Vygotsky, Piaget'in konuşma gelişim şemasına alternatif olarak

kendi modelini sunar ve sırasıyla "sosyal, benmerkezci ve içsel konuşma" evrelerini öne sürer. Vygotsky'ye göre, konuşma gelişimindeki ilk evre "sosyal konuşma"dır. Ona göre, iletişim ve sosyal ilişki kurma amacıyla bebeklikten itibaren konuşma başlar. Çocuk, kendisiyle konuşmaya, diğerleriyle konuştuğu gibi başlar. Dış koşullar onu düşünmeye ittiğinde, sesli olarak düşünmeye başlar. Yani, çocukta başlangıçta otistik düşünce ve konuşma yoktur çünkü çocuk doğası gereği sosyaldir. Sosyalleşmiş ve benmerkezci konuşma, her ikisi de sosyaldir (Erdener, 2009, s. 90).

Vygotsky, oyunu çocuğun dil ve düşünce yönünden gelişmesinde önemli bir faktör olarak görür. Okul öncesi çocuklar için oyun, Yakın Gelişim Alanı'nın oluşmasında oldukça önemlidir. Oyun, bütün gelişimsel yönleri bünyesinde barındırmaktadır. Böylelikle oyun, gelişimin temel kaynaklarının başında gelmektedir (Nicolopoulou, 2004, s.148).

Çocukların oyunlarda kullandıkları sembolik aktiviteler kültürü aksettirmektedir. Oyunla birlikte çocuklar, sosyal becerileri ve kuralları, dışsal bir yaptırımla değil de kendi kendilerine öğrenirler. Hayal gücünü temele alan oyunlar ise çocuğun zihin dünyasını zenginleştirir. Çocukta düşüncelerin benimsenmesinde ve yeni fikirler oluşturmada çocuğu daha ileriye taşır. Çocuğu bulunduğu durumdan özgürleştirir, plan yapmasına, özgün fikirler ortaya koymasına yardımcı olur (Çeçen Eroğlu, 2011, s. 115).

2.1.3. 4-6 Yaş Dönemi Sosyal-Duygusal Gelişim

Sosyal gelişim, bireyin çevresel uyaranlara duyarlılık göstererek toplumun norm ve kurallarına uyum sağlaması ve sosyal yaşamda entegre olabilmesidir. Sosyalleşme süreci, bireyin ahlaki gelişimini ve ailesi ile çevresi arasındaki ilişkileri de içine alır. Duygusal gelişim ise iç ve dış dünyadan gelen deneyimlerin birey üzerinde yarattığı memnuniyet veya memnuniyetsizlik durumudur (Peker, 2003, s. 102).

Duygular, bireyin tepkilerini yönlendiren ve çevresine uyum sağlamasına yardımcı olan içsel bir güçtür. Çocukların duygusal gelişimi, bilişsel ve dil gelişimi gibi tüm alanlarla paralellik gösterir. Fiziksel olarak belirli bir olgunluğa erişen, zihinsel olarak çevresini anlamlandırabilen ve dil becerileri ile kendini ifade edebilen sağlıklı bireyler, duygusal durumlarını daha açık bir şekilde ifade edebilir ve

başkalarının duygularını anlama yeteneğine sahip olabilir (Dayan, 2022, s.28). Fiziksel ve zihinsel ilerlemenin yanı sıra duygusal gelişim de büyük önem taşır. Duygusal gelişim tamamlanmadan, istenen davranışların öğretilmesi mümkün olamaz. İnsanlar yaşamları boyunca çevrelerinden aldıkları uyarıcılara verdiği tepkilerle sürekli olarak duygusal olarak büyür ve değişirler. Bu süreç çocuklarda doğumdan itibaren başlar (Çamlı, 2021, s. 29).

Okul öncesi dönemde, 4 yaşındaki çocuk bir dengesizlik ve uyumsuzluk içerisine girer. Bu yaş çocuklarında çeşitli davranış biçimlerinde ortaya çıkan uyumsuzluk ve koordinasyon eksiklikleri vardır. Ayrıca, davranışlarında aşırılıklar gözlemlenmektedir. Arkadaşlık etmeyi sever ve sosyaldır. Başkalarının duygularını dikkate almaz. Bağımsızlık duygusu gelişmiştir. Sosyal ortama uyum sağlamasına rağmen, her şeyi kabul etmez ve arkadaşlarıyla kavga edebilir. Çevresinde bulunan yetişkinleri model alır. Artık cinsiyet ayrımı yaparak oyunlarında kızlar kızları, erkekler ise erkekleri tercih etmeye başlarlar. Bu yaşta, hayal gücünün gelişmiş olması nedeniyle gerçeği hayalden ayıramaz. Aynı zamanda, 4 yaş çocuğunda cesaret ve merak duyguları da artar. Bu yaşta, çocuklarda gelişen merak duyguları ile girişimciliğe yönelik davranışların engellenmeye çalışılması, bağımsızlık duygularının kısıtlanması çocuklarda saldırganlığa sebep olabilir (Cihandide, 2014, s. 35).

5 yaş çocuğu ise 4 yaşındaki çocuğa nazaran, diğer gelişim alanlarında olduğu gibi, duygusal gelişim yönünden de bir denge içerisindedir. 5 yaş çocuğu, daha bilgili ve olgun bir birey görünümündedir. Çevresine karşı dostça bir yaklaşım içerisindedir. Çocuk, çevresine ait yeni yaklaşımlarda bulunur. Ayrıca bu yaştaki çocuk, ev ve el işlerine de ilgili olduğundan tamamlayabileceği görevler verilmeli ve böylece sorumluluk duygusunun gelişmesi desteklenmelidir. Grup oyunlarında birliktelik daha uzundur ve grup üyeleri kuralları birlikte koyarlar. Genellikle canlı, neşeli ve hareketli bir görünüm içindedirler. 5 yaş çocuğunda bireysel ve toplumsal ilişkilerin, evde, okulda ve toplum içinde uyumun daha belirgin olduğu görülür (MEGEP, 2009, s. 20). 3 yaşından sonra, çocuklarda heyecanın giderek kontrol altına alındığı görülmektedir. 5 yaş çocuğu için, diğer gelişim alanlarında olduğu gibi, duygusal gelişimde de bir denge içerisinde olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, bu dönemde en çok karşılaşılan korkular arasında “hırsız, hayali yaratıklar, köpek, karanlık, motor gürültüsü, şimşek, ani ses ve yalnız kalma” korkuları bulunmaktadır

(Yavuzer, 2004, s.98). 5 yaş çocuğu, yetişkinler gibi davranmayı sever, kuralları uygular ve yetişkinlerle ilişkilerinde olumlu davranışlar sergiler. Kendisi ve çevresi ile uyum içerisindedir. Bu yaşta, çocuklar hayal gücünü kullanmak yerine, içinde bulunduğu yer ve zaman ile yetinir. Yaptığı şeylerin fark edilip takdir edilmesinden hoşlanır (Cihandide, 2014, s. 42).

6 yaşındaki çocuk duygusal olarak önemli ilerlemeler kaydeder. Dikkati, özgüveni ve içgüdüleri artık daha gelişmiştir. Bu yaşta genellikle birçok duyguyu daha doğru bir şekilde algılar. Duygu ve düşüncelerini ifade etmede becerilidir. Sosyal ve duygusal gelişimlerine bakıldığında, altı yaşındaki çocukların arkadaş çevreleri genişlemiştir. Grup oyunlarını sever ve liderlik rolünden hoşlanır. Oyun kurallarına uyum sağlama yeteneğine sahiptir. Arkadaşlarıyla ilişkilerinde zaman zaman dengesizlikler gösterebilir ve bazen kavga edebilir. Yeni ortamlara ve farklı olaylara kolayca uyum sağlayabilir (MEB, 2013). 6 yaşındaki çocuk, 5 yaş dönemine kıyasla uyumsuz ve isyankâr davranışlar sergileyebilir. Sürekli övgüden hoşlanırken, eleştirildiğinde memnuniyetsizlik gösterebilir. Bu dönemde yeni bilgiler öğrenmekten büyük mutluluk duyar, yeni oyunlar keşfeder ve uygular; hayal gücüyle birçok farklı rol oynar. Bazı sorumlulukları üstlenir, talimatları dikkatle dinler ve dikkat süresi artar. Eğitimde geri çekilme gerektirmeyen bir çağa erişmiştir (Yavuzer, 1998, s. 225).

2.1.4. 4-6 Yaş Dönemi Sosyal Öğrenme Kuramı (Albert Bandura)

Sosyal öğrenme kuramı, öğrenme sürecini hem davranışsal hem de bilişsel boyutlarıyla ele almaktadır. Kuramın önde gelen ismi Albert Bandura'dır, 1969 yılında değişimin ilkelerini açıkladığında öğrenme olgusunu anlamamıza katkıda bulunmuştur. Bandura'ya göre, davranış değişiklikleri genellikle bireyin davranışları ile elde ettiği sonuçlar arasındaki ilişkiyi anlamasıyla gerçekleşir. Zaman zaman, kişinin düşüncelerinde meydana gelen küçük değişiklikler bile davranışlarında değişikliğe yol açabilir. Bandura'ya göre, davranışı değiştiren şey pekiştirme tarzı değil, kişinin bu tarzın nasıl işlediği hakkındaki düşünceleri ve değerlendirmeleridir (Korkmaz, 2011, s. 222).

Sosyal öğrenme kuramında en önemli faktör, öğrenme sürecinde bireyin diğer insanları gözlemleyerek öğrenmesidir. Albert Bandura insanların çevrelerindeki

davranışları gözlemedikleri ve bunun sonucunda çıkarımlar yaparak kendileri için fayda sağlayacak olan davranışı gerçekleştirdiklerini belirtmiştir. Grup halinde öğrenme ortamında, öğrenci ile öğretmenler arasında etkileşim olması ve öğrencinin gözlem yapma, taklit etme ve zihinsel yetilerini geliştirme şansının olması önemlidir. Öğrenme etkinliği, bireyin bir modeli gözlemedikten sonra o davranışı taklit edebilme yeteneğine bağlıdır. Gözlenen davranışın sonucunda modelin aldığı olumlu ödül veya ceza, gözlemci tarafından o davranışı taklit etme kararını etkiler. Albert Bandura'nın sosyal öğrenme teorisine göre dolaylı yaşantı kavramı önemli bir yere sahiptir (Korkmaz 2011, s. 222).

Öğrenmeyi sağlayan dolaylı yaşantılar şu şekildedir:

Dolaylı Pekiştirme: Bir modelin ödüllendirilen davranışını gözleyen bir bireyin aynı davranışı kısa sürede ve sıkça tekrar etmesidir.

Dolaylı Ceza: Bir modelin olumsuz davranışlarının cezalandırılması, gözleyen benzer davranışlardan kaçınmasını sağlamaktadır.

Dolaylı Güdülenme: Bir modelin davranışının gözleyen için önemli veya değerli bir sonuçla sonuçlanması ve bu sayede gözleyen aynı davranışı yapma isteği uyandırmasıdır.

Dolaylı Duygu: Bir bireyin, modelin yaşantılarını gözlemleyerek, kendi yaşamadığı halde olaylardan etkilenmesi ve bu yolla çeşitli duyguları (korku, endişe, sevgi, nefret vb.) deneyimlemesidir.

Modelin Özellikleri: Bir modelin davranışları gibi özellikleri de gözleyen model almasını etkilemektedir. Model-gözlemci benzerliği, bir modelin davranışlarının gözlemci tarafından kolayca taklit edilmesini sağlar (Değer, 2010, s. 472).

Gözlemci ile model arasındaki etkileşim yüksek olmalı ve gözlemci, modelin davranışlarını taklit etmek için modelin belirli özelliklere sahip olması gerektir (Yıldız, 2017, s. 152):

- Model ile gözlemci arasındaki yaş farkı minimal olmalıdır.
- Model ve gözlemci aynı cinsiyete sahip olmalıdır.
- Model toplumda sevilen ve saygı gören, değer verilen biri olmalıdır.

- Model tanınmış olmalıdır.
- Model ile gözlemci arasında ortak noktalar bulunmalıdır.
- Modelin davranışları ödül ile teşvik edilmeli ve bu şekilde gözlemcinin bu davranışları tekrarlaması sağlanmalıdır

Sosyal Öğrenme Kuramının Dayandığı Temel İlkeler Şöyledir:

Karşılıklı belirleyicilik: Bandura' ya göre; bireysel faktörler, davranış ve çevre karşılıklı olarak birbirini etkilemekte ve bu etkileşim de bireyin sonraki davranışını etkilemektedir. Bandura pekiştirme ve cezaların potansiyel çevrede var olduğunu, onların ortaya çıkışını da davranışlarımızın belirlediğini savunur. Yani davranışın çevreyi oluşturduğunu belirtmektedir. Örneğin; sürekli sorun çıkaran birey olumsuz çevre oluşturmaktadır. Birey, davranış ve çevre her zaman aynı etkiye sahip değildirler.

Sembolleştirme Kapasitesi: Geçmiş yaşantıların aktör ya da sembolleri hatırlanmaktadır. Bu durum gelecek için de geçerlidir. Henüz gerçekleşmemiş olaylar da zihinde sembolik olarak yapılır, test edilir.

Öngörü Kapasitesi: Sosyal öğrenme kuramı sembolik kapasiteyi kullanmanın yanı sıra gelecekle ilgili tahminde bulunma, hedefleri belirleme, plan yapabilme kapasitesini de gerektirir.

Dolaylı Öğrenme Kapasitesi: Başkalarının deneyimlerini gözlemleyerek birçok şeyi öğrenmemizdir.

Öz Düzenleme Kapasitesi: Bireyin göstereceği davranışlarla ilgili kendi yeteneklerini ve kapasitesini düşünmesi önemlidir (davranışı, yönlendirme, kontrol).

Öz Yeterlilik: Bireyin, kendisiyle ilgili etkinliklerinin sonuçlarına göre yargıda bulunmasına, görüş geliştirmesine öz yeterlik denir. Kendini algılama ve inanışdır. Bireyin etkinliklerinin seçimini, çabasını, kaygı ya da güven düzeyini etkiler. Yeterliliği yüksek olan bir işin üstesinden gelmek için daha çok çaba harcar ve denemekten korkmaz (Aydın, 2015, s. 323).

Öz Yargılama (yansıtma) Kapasitesi: Sosyal öğrenme kuramının bir diğer önemli ilkesi, bireylerin kendi düşüncelerini ve fikirlerini uyguladıktan sonra ortaya çıkan sonuçları değerlendirip kendilerini eleştirebilme yetisidir. Bu süreç, kişinin kendini anlama ve sahip olduğu yetenekleri ile yapabilecekleri arasında

değerlendirme yapabilme kabiliyetini geliştirir. Bireyin kendi yetenekleri hakkında bilgi edinmesini sağlar. Örneğin, basketbolda başarılı olabileceğini düşünen bir çocuğun, oyunda yeteneksiz olduğunu fark etmesi bu ilkenin bir örneğidir. (Değer, 2010, s. 474).

Gözlem Yoluyla Öğrenme Süreçleri:

Dikkat süreci; Dikkat süreci, hatırlama süreciyle doğrudan ilişkilidir. Bilişsel etkinliklerin her türünün temelini oluşturur; farkındalık, kavrama ve algılama gibi. Bir davranışı tam olarak öğrenmek için birey, modelin gösterdiği davranışa odaklanmalı ve dikkatini bu noktaya vermelidir. Özellikle öğrenilecek davranışın önemli detaylarına odaklanmak gereklidir. Bu gözlemler yapılırken gereksiz ayrıntılara takılmamak önemlidir. Dikkat edilmesi gereken özellikler, öğrenilecek davranışın ana ve tamamlayıcı unsurlarıdır (Arı, 2008, s. 202).

Hafızaya alma süreci; hatırlama süreci, modelden öğrenmede ikinci önemli bilişsel süreçtir. Gözlenen bir davranışı hatırlamanın en etkili yolu, o davranışı denemektir. Ancak hatırlamak, davranışın tekrar edilebileceği anlamına gelmez. Hatırlananları tekrarlayarak, modelin davranışını örnekleyebiliriz (Arı, 2008, s. 202).

Davranışa dönüşüm süreci: Daha önce gözlenen bir davranışın motor beceri olarak yeniden tekrarlanması anlamına gelir. Bu, sosyal-bilişsel öğrenmenin üçüncü sürecidir. Birey, modelin gösterdiği davranışı çeşitli nedenlerle tekrarlayamayabilir. Bunlardan biri, fizyolojik olgunluğun tamamlanmamış olmasıdır. Örneğin, altı yaşından küçük çocuklar, yazı yazma veya düzgün çizgi çekme gibi becerileri öğrenmeye hazır olmayabilirler çünkü parmak kasları bu tür becerileri gerçekleştirecek düzeyde gelişmemiş olabilir (Arı, 2008, s. 203).

Pekiştirme ve motivasyon süreci: Sosyal-bilişsel öğrenmeyi etkileyen dördüncü süreçtir. Motivasyon kavramı, diğer kuramlardan farklı olarak, öğrenilen bir davranışı sergileme isteği olarak tanımlanır. Bandura'ya göre, birey bir davranışı öğrendiği ve sergilemek istediği zaman, bu durum istek motivasyon olarak adlandırılır (Arı, 2008, s. 204).

Sosyal öğrenme kuramı, bireylerin öğrenme sürecinde kendi beklentilerini ve bilgilerini nasıl yönlendirdiklerini, kendilerini değerlendirme ve başkalarını eleştirme konularındaki önemlerini vurgular. Bu kuram, insanların sadece beceri ve yetkinlik kazanmalarıyla ilgili değil, aynı zamanda tutumlarını, değerlerini ve fikirlerini

birbirlerine nasıl aktardıklarını anlamamızı sağlayan geniş bir bakış açısı sunmaktadır (Korkmaz, 2011, s. 236). Çocuklar, birçok davranışı yetişkinlerin model olmaları sayesinde öğrenebilirler. Öğretmenler, bu model alınan kişiler arasında en önemli konumdadır. Bu yüzden öğretmenlerin, sınıfta ve sınıf dışında öğrencilere mükemmel bir örnek oluşturmaları gerekmektedir. Ayrıca öğretmenler, öğrencilerin ilgisini gerçek hayattan ve önemli kişiliklerden model alabilecekleri insanlara yönlendirebilirler (Aydın, 2015, s.326). Gelişim dönemleri bakımından yaşamının önemli bir kesitini oluşturan okul öncesi döneminde öğretmenlerini ve örnek şahsiyetleri model olarak alması istendik kazanımların elde edilebilmesi için oldukça önemlidir.

2.1.5. 4-6 Yaş Dönemi Dini Gelişim Ronald Goldman

Dini gelişim, insanın ömür boyu devam eden gelişiminin önemli bir parçasını oluşturur (Atik Yıldız, 2016, s. 494). Çocuğun doğduğu anda başlayarak büyümesi, olgunlaşması için uzun bir süreç geçirmesi gereklidir. Temel olarak, hayatta kalma ve eğitim için böyle bir sürece ihtiyacı vardır. Fiziksel büyümesinin yanı sıra duygusal ve dini gelişimi de son derece önemlidir. Bu bağlamda eğitimin rolü oldukça büyüktür (Yavuz, 1983, 26).

Çocukların dini düşünce gelişimi üzerine yapılan araştırmalar, yaşa göre dini düşüncenin gelişiminde sadece niceliksel değil, niteliksel değişimlerin de olduğunu ortaya koymuştur. Gelişimsel aşamalar dikkate alınarak, bireyin doğumundan itibaren farklı evrelerden geçtiği ve her evrenin özellikleri ile ihtiyaçlarının farklı olduğu düşünülmüştür (Atik, 2015, s. 733). Bu anlamda bilişsel, toplumsal ve ahlaki gelişim gibi, dini gelişim de her yaş grubunun kendine özgü özelliklerinin bulunduğu bir süreçtir ve din eğitiminde bu özellikler dikkate alınır. Bu konuda birçok araştırma yapılmıştır (Oruç, 2013, s. 973).

Erken çocukluk çağı dini gelişimi üzerine en önemli çalışmayı Goldman yapmıştır (Oruç, 2013, s. 977). Dini düşünme konusunda, Piaget'in işlemsel düşünme kuramı en yaygın ve bilinen kuramlardandır. Goldman, 6 ila 17 yaşları arasındaki 200 İngiliz katılımcıyla yarı klinik mülakatlarda üç kutsal kitap hikayesi ve üç projeksiyonlu dini resim kullanarak bu yaklaşımı test etmiştir. Goldman'a göre, Piaget'in genel olarak belirttiği 1. İşlem öncesi, 2. somut işlemler ve 3. soyut işlemsel

evreler, dini düşüncenin gelişiminde de uygulanabilir. Goldman, bu evreleri sezgisel (7-8 yaşına kadar), somut (7-8 yaş ile 13-14 yaş arası) ve soyut dini düşünme (13-14 yaşından itibaren) olarak adlandırmıştır (Tamminen ve Nurmi, 2012, s. 72). Goldman'a göre sezgisel döneme denk gelen ilk çocukluk dönemi çocuğun dini gelişimi bakımından antropomorfik (Anthropomorfisme) bir özelliكتedir (Çanakçı, 2018, s. 69). Bu düşünce tarzına göre, çocuk soyut kavramları somut özelliklerle ilişkilendirir ve onları somut şekilde düşünür. Goldman'a göre bu yaş çocukları Allah'ı gökyüzünde veya cennette yaşayan, bazen dünyayı ziyaret eden yüce bir güç olarak görür. Çocukların bu şekilde düşünmesi onların gelişimsel bir özelliğinin sonucudur. Ona göre din eğitimindeki birçok yanlış anlaşılmanın sebebi bu temel problemlerdir.

Literalizm ve antropomorfizmi destekleyen ifadeler: Goldman'a göre Hristiyan çocuklarda literal ve antropomorfist düşünce şekli yaklaşık 11 yaşına kadar sürmektedir. Ancak, Müslüman çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar, antropomorfist düşünce tarzının yedi yaşından itibaren önemli ölçüde azaldığını göstermektedir (Yavuz, 1983, s. 169). Goldman, "çocuğun antropomorfist düşüncesini teşvik etmek yerine, çocuğa uygun bir şekilde din eğitimi vermeyi" önermektedir. Bu yaklaşımdan yola çıkarak Goldman, bir dizi öneride bulunur. Şöyle ki, dini düşüncenin gelişiminde dua ve toplu dini faaliyetler büyük bir öneme sahiptir. Din eğitiminde çocuğun günlük ve doğal deneyimlerinden hareket edilmelidir.

Goldman'a göre, erken çocukluk döneminde din eğitiminin verilip verilmemesi tartışma konusu değildir; asıl tartışma, bu yaştaki çocuklara verilecek din eğitiminin nasıl olması gerektiğidir. Başka bir ifadeyle, sorun içerik ve yöntem sorunudur (Oruç, 2013, s. 383). Goldman, din eğitiminin önemli bir bileşeni olan kutsal kitabın sunumunda, kutsal kitabın sadece kutsal olduğu için değil, 'ne sunduğu' ve 'çocuğa nasıl hitap ettiği' açısından ele alınması gerektiğini vurgular. Goldman'a göre, yaşam odaklı din eğitimi, gelişim sürecindeki çocuğun hangi aşamada olursa olsun, temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olmalıdır (Oruç, 20140, s. 110).

Goldman, yaşam odaklı din eğitimi anlayışının uygulama sürecinde belirli temel prensiplere dikkat çeker. Bu prensipleri şu şekilde özetler:

1. Öncelikle çocukların duygusal ve zihinsel ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuk odaklı din eğitimi başlangıçta yanlış anlaşılabilir, ancak doğru bir şekilde yönlendirilirse iyi bir başlangıç noktası teşkil edebilir.

2. Çocuğun dil becerileri, deneyimleri ve zihinsel sınırları gerçekçi bir şekilde dikkate alınmalıdır. Bu sayede, dini düşünce için gerekli olan karmaşık düşünce seviyesi, çocuğun yaşına ve gelişimine uygun olarak belirlenebilir.

3. Genel olarak, din eğitimi küçük yaşlardan itibaren başlamalıdır; ancak, dini düşünce soyut düzeye ortaokul yıllarında ulaştığı için, teolojik ve entelektüel anlamda bu dönemden itibaren yapılmalıdır. Bu bakımdan, erken çocukluk dönemindeki din eğitimi, soyut dini düşünceye hazırlık niteliğinde görülmelidir.

4. İki öğretim yöntemi arasında fark gözetilmelidir: ‘Kutsal Kitabı öğretmek’ ve ‘Kutsal Kitaptan öğretmek’. İlkinde, dini bir metin sadece içerik ve anlam üzerinde durulmadan aktarılır. İkincisinde ise, dini metinden hayat için dersler çıkarma ve bunları uygulama ön plandadır.

5. Din eğitimi müfredatlarının içeriği, çocukların dikkatle dini kavramlar üzerinde düşünmelerini ve dinin gerçeklerini kendilerinin keşfetmelerini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir (Goldman, 1965’ten akt: Oruç, 2016, s. 380).

Goldman’ın dini gelişim teorisinde, bilgi merkezli bir din eğitiminden ziyade yaşam merkezli din eğitiminin çocuklarda dini duygu gelişimine katkı sağlayacağını savunmuştur.

2.1.6. 4-6 Yaş Kur’an Kurslarında Kullanılan Öğretim Materyalleri

Materyal kelimesi genel olarak, “gereç” veya “yazılı, sözlü, görüntülü, kaydedilmiş her türlü belge” şeklinde tanımlanmaktadır (http-1). Öğretim materyali ise “eğitim-öğretim süreçleri içerisinde öğrenmeye ve öğretmeye yardımcı olabilecek eğitsel malzeme”ler olarak verilen adlandırılır. Fakat öğretim materyali denildiğinde akla sadece teknolojik destekli materyaller gelmemeli, elde hazırlanabilen büyük-küçük, yazılı veya görsel ya da somut araç-gereçler öğretim materyali kapsamında değerlendirilebilir. Öğretim materyalleri ne kadar farklı olursa olsun bütün öğretim düzeylerinde derse adaptasyonu arttırarak öğrenmeye olumlu olarak etki eder (Güneş, 2019, s. 15).

Her yaş grubu için eğitim-öğretimde materyal kullanımı oldukça önemlidir fakat okul öncesi eğitiminde bu önem daha da artmaktadır. Çünkü bu evrede çocuklar işlem öncesi dönemde oldukları için kavram, olgu, sembol, olay gibi şeyleri kavramakta zorluk yaşarlar. Fakat araç-gereç ve materyallerle desteklenerek gerçekleştirilen etkinlikler ve işlenen konularda çocukların bilgiyi daha sistemli bir şekilde belleklerine kodlayarak anlamlı öğrenmelerini sağlar. Özellikle çocukluk dönemi din eğitimi sürecinde dersler kullanılan materyaller ve etkinliklerle daha zevkli, dikkat çekici bir hale gelir ve böylelikle öğrenmeye karşı öğrencinin motivasyonu artar (Korkmaz, 2019, s. 73).

4-6 yaş grubu Kur'an kursları için hazırlanan "Dini Bilgiler Alanı", "Değerler Eğitimi Alanı", "Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı", Kur'an-ı Kerim Alanı" ve "Beslenme ve Temizlik Alanı" olmak üzere beş alandan ve kazanımlardan oluşan 4-6 Yaş grubu Kur'an Kursları öğretim programı kapsamında Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 4-6 Yaş grubu Kur'an kursları öğretmenlerinin kullanabilmesi için hazırlanan bazı materyaller de bulunmaktadır. Bu materyallerin yazılı basımları olduğu gibi <https://egitimhizmetleri.diyanet.gov.tr/kategoriler/materyaller> internet sitesinden pdf dosyalarına da ulaşılabilir.

2.1.6.1. Kur'an Kursları Öğretici Kitabı 1 (4-6 Yaş Grubu)

Kitabın içindekiler bölümüne bakıldığında kitabın üç bölümden oluştuğu görülmektedir. Birinci bölümde "4-6 Yaş Çocuklarda Gelişim Özellikleri ve Eğitimlerinde Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler", "Okul Öncesi Dönem Din Eğitimi ve Tarihsel Süreci", "4-6 Yaş Grubu Çocukların Din Eğitimi Programda Görev Alacak Öğreticilerin Dikkat Edeceği Hususlar", "4-6 Yaş Grubu Çocukların Kursu Uyum Süreci" ve "Uyum Süreci Etkinlikleri" yer almaktadır. Birinci bölüm ele alındığında ilk aşamadan itibaren öğretmenlere bir rehber niteliğinde olduğu görülmektedir. İkinci bölümde ise "Dini Bilgiler 1" başlığı bulunmaktadır. Bu başlıkta "Dua, Şükür ve Özür Dileme", "Sevgi ve Merhamet", "Saygı", "Sorumluluk", "Yardımlaşma", "Sabır", "İyilik", "Doğruluk ve Dürüstlük" ve "Adalet" başlıkları bulunmaktadır. Kitapta yer alan konular 4-6 Yaş Grubu Öğretim Programında ki kazanımlar doğrultusunda 4-6 yaş dönemi çocukların gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır (Güneş vd., 2018, s. 6).

Konular hikâye, drama, şiirler, boyama, eğitsel oyunlar gibi birçok etkinlikle çocukların öğrenmelerini destekleyecek şekilde farklı yöntem ve tekniklerle desteklenmiştir. Öğretici 1 kitabında üçüncü bölümde Kur'an harflerinin öğretimine yönelik başlıklar bulunmaktadır. Bu bölümde "Kur'an-ı Kerim 1" başlığı altında "Kur'an-ı Kerim'i Tanıma" ve "Kur'an Harflerini Tanıma ve Ezber" konuları yer almaktadır. Çeşitli yöntem ve teknikler kullanarak harflerin öğretilmesine rehberlik edilmiştir (Güneş vd., 2018 s.7).

2.1.6.2. Kur'an Kursları Öğretici Kitabı 2 (4-6 Yaş Grubu)

Öğretici Kitabı 2'nin içeriği Öğretici Kitabı 1'in devamı niteliğindedir. Kitap Öğretici Kitabı 1'de olduğu gibi üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde 4-6 yaş grubu çocukların gelişim özellikleri ve eğitimde dikkat edilmesi gereken hususlar, okul öncesi eğitiminin tarihsel süreci, 4-6 yaş grubu çocuklarda din eğitimi ve programda görev alacak öğretmenlerin dikkat etmesi gereken hususlar bulunmaktadır. İkinci bölümde "Dini Bilgiler 2" başlığı altında "Allah'ı Seviyorum", "Peygamberimi Seviyorum", "Kitabımı Seviyorum", "İnsanları Seviyorum", "Kâinatı Seviyorum", "Dinimi Seviyorum", "Dinî Mekânlarımızı Seviyorum", "Vatanımı Seviyorum", "Bayramlarımızı Seviyorum" gibi müfredatta bulunan dini bilgiler alanında bulunan diğer konular yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise "Kur'an-ı Kerim 2" başlığı ve "Kur'an Harflerini Tanıma ve Ezber", "Harekeleri Tanıma ve Ezber", "Cezm İşaretini Tanıma ve Ezber", "Şedde İşaretini Tanıma ve Ezber", "Tenvin İşaretini Tanıma ve Ezber", "Uzatma Harflerini Tanıma ve Ezber", "Lafzatullah'ı Tanıma ve Ezber", "Kur'an-ı Kerim Okuma ve Ezber" konularını ele alarak 4-6 yaş grubuna uygun olacak şekilde Kur'an-ı Kerim öğretiminde kullanılacak eğitsel oyun, drama, boyama, gibi birçok yöntem ve teknik kullanımına yönelik etkinlikler mevcuttur (Kotan vd., 2018, s.8).

2.1.6.3. 4-6 Yaş Grubu Elif-Bâ Öğretimi Etkinlik Örnekleri

Kitap "Kur'an-ı Kerim'i Tanıma", "Harfler", "Harekeler", "Uzatma Harfleri", "Cezm", "Şedde", "Tenvin", "Dua ve Sûre Ezberleme", olmak üzere sekiz bölümden oluşmaktadır. Her bir bölümde çocukların yaparak yaşayarak öğrenmesini destekleyen birden fazla eğitici oyunlar ve etkinlikler yer almaktadır. Öğretmen

sadece anlatan rolünden çıkarak eğitici oyunlar ve dramalarla çocukların derse etkin katılımı amaçlanmıştır. Böylelikle çocukların aktif olarak katılması ve kalıcı öğrenmelere ulaşılması hedeflenmiştir. 4-6 yaş grubu Kur'an kursu öğrencileri için Elif-Bâ öğretimi faaliyetlerinin, bu yaş döneminin temel özelliklerini de göz önünde bulundurarak, oyun ve etkinliklerle gerçekleştirilmesine katkı sağlama düşüncesiyle böyle bir materyal hazırlanmıştır. Eğitim materyalinde harf ve hareke öğretimi, kelime okuma gibi Elif-Bâ öğretimi çalışmaları oyun ve etkinliklerle bir araya getirilerek öğrenme sürecinin keyifli bir hâle getirilmesi amaçlanmıştır (Torun vd., 2020, s.6).

2.1.6.4. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Etkinlik Kitabı-1

Kitap 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretici Kitabında ki etkinliklere uygun olacak şekilde hazırlanmıştır. Öğretici kitabında yer alan etkinliklerin ekleri bu kitapta bulunmaktadır. Kitap bir cilt içerisinde "Etkinlik Kitabı 1" ve "Etkinlik Kitabı 2" olarak iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Dini Bilgiler 1 alanına ait konular şu başlıklar ile yer almaktadır: "Dua, Şükür ve Özür Dileme", "Sevgi ve Merhamet", "Saygı", "Sorumluluk", "Yardımlaşma", "Sabır", "İyilik", "Doğruluk ve Dürüstlük" ve "Adalet" (Kotan vd., 2021, s.7).

İkinci bölümde ise Dini Bilgiler 2 alanına yönelik "Allah'ı Seviyorum", "Peygamberimi Seviyorum", "Kitabımı Seviyorum", "İnsanları Seviyorum", "Kâinatı Seviyorum", "Dinimi Seviyorum", "Dinî Mekânlarımızı Seviyorum", "Vatanımı Seviyorum", "Bayramlarımızı Seviyorum" konuları bulunmaktadır. Kitap içerisinde zaman zaman ailenin de katılımını sağlayacak çalışma sayfaları bulunmaktadır (Kotan vd., 2021, s.7).

Yukarıda belirtilen içerikler ile ilgili örnek sayfalar aşağıda verilmiştir:

Yöntem ve Teknikler : Sanat Etkinliği, Soru-Cevap
Kullanılan Materyaller : EK-P1, Siyah Karton

Dua Yıldızları (Performans Ödevi)

Etkinlik:

Çocuklara EK-P1'deki kâğıtlar verilerek evde aileleriyle performans ödevlerini yapmaları istenir. Çocuklar evde hazırladıkları dua yıldızlarını kursa getirirler.

Performans ödevleri evde tamamlanarak kursa geri getirilir. Öğretici, yıldızların üzerindeki duaları tek tek okur. Daha sonra çocukların hazırlamış oldukları yıldızları siyah renkli fon kartonunda istedikleri yerlere yapıştırmalarını ister.

Öğretici, çocuklara aşağıdaki soruları sorar ve etkinliğin değerlendirmesini yapar.

Etkinliğin Değerlendirilmesi:

1. Dua eder misiniz?
2. Ne zaman dua edersiniz?
3. Niçin dua edersiniz?

Şekil 1. Kur'an Kursları Öğretici Kitabı 1 (4-6 Yaş Grubu) Etkinlik Örneği

Kaynak: Güneş, N., Kotan, F., Cihandide, N., Bulut, A., Özdemir, Z.A., Gözeri, A., Akalın, A.Ş., Toprak A., Erpik, E. ve Vural, E.A. (2018). *Kur'an kursları öğretici kitabı-1. 4-6 yaş grubu* (6. baskı). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, s. 44.

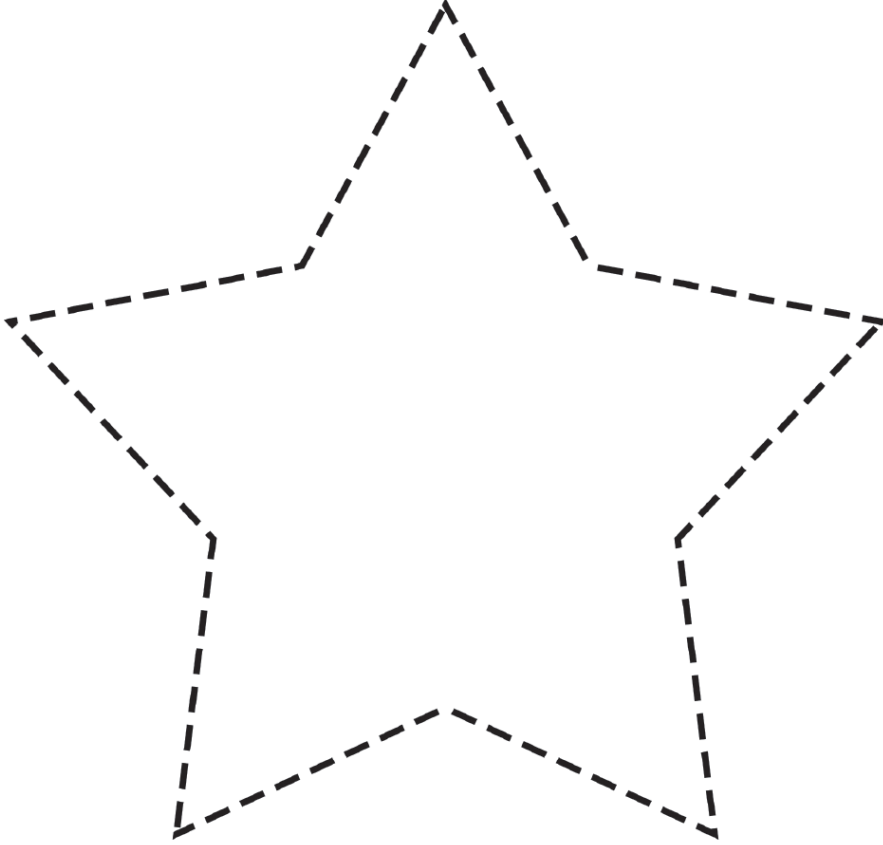
EK-P1: Dua Yıldızları

SAYIN VELİ,

Bu hafta performans ödevi olarak “Dua Yıldızları” yapmanızı istiyoruz. Bunun için sizlerden çocuğunuzla birlikte aşağıdaki yıldızı kesmenizi, çocuğunuzun bunu pul vb. malzemelerle süslemesini ve sizin bu yıldızın üzerine çocuğunuzun bildiği bir dua yazmanızı istiyoruz. Bu etkinlik için aşağıdaki yıldız resmini kullanabileceğiniz gibi, fon kartonuna bir yıldız çizerek renkli bir yıldız da hazırlayabilirsiniz.

Hazırlanan bu Dua Yıldızını..... günü kursumuza göndermenizi rica ediyoruz.

Kullanılan materyaller: Yıldız kartları, boya kalemleri.

Şekil 2. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Etkinlik Kitabı-1 Etkinlik Örneği

Kaynak: Kotan, F., Cihandide, N., Bulut, A., Özdemir, Z.Ö., Gözeri, A., Akalın, A.Ş., Toprak, A., Erpik, E., Vural, E.A., Çağlaroğlu, N., Likoğlu, M. ve Vurgun, B.B. (2021). *Kur'an kursları etkinlik kitabı-1* (10. baskı). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 9.

2.1.6.4.1. 4-6 Yaş Grubu Etkinliklerle Elif-Bâ

4-6 yaş grubu öğretim programında “Dini Bilgiler” öğrenme alanının yanında aynı zamanda çocukların yüce kitabımız Kur’an-ı Kerim’i kendi seviyelerinde ses ve şekil olarak tanımalarını sağlamak amacıyla da “Kur’an-ı Kerim” öğrenme alanına yer verilmiştir (Güneş vd., 2020). 4-6 yaş Kur’an kursunda eğitim süreçlerinin pedagojik bir yaklaşımla, çocukların bilişsel, fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimini amaçlayan etkinliklerle yürütülmesini sağlamaya önem verilmiştir. Yapılan çalışmalar çocuğun yeteneklerini ve kabiliyetlerini, olaylara ve konulara yaklaşımını, bir oyun ve etkinlik içerisinde daha iyi sergileyeceğini göstermektedir. Bu ilkeler doğrultusunda Kur’an-ı Kerim alanında sevdirecek eğlenirken öğretmeyi hedefleyen “4-6 Yaş Grubu Etkinliklerle Elif-Bâ” eğitim materyali olarak hazırlanmıştır (Güneş vd., 2020, s. 4).

Kitap 4-6 yaş grubu öğretim programına uyumlu olarak hazırlanmıştır. Kur’an harfleri, 3, 4 veya 5 harften oluşan gruplara ayrılmıştır. İlk harf grubundan sonra sırasıyla üstün, esre ve ötre hareketlerine yer verilmiştir. Kitapta yer alan konular basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru ilerler. Etkinliklerin hazırlanmasında çocukların bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor yönden gelişimlerini dikkate alan bir yaklaşım benimsenmiştir. Her konuda farklı etkinliklere (eşleştirme, çizgileri birleştirme, boyama, farklı olanı bulma vb.) yer verilmiştir. Bununla birlikte öğretmenler, çocukların ilgi ve ihtiyacına göre daha işlevsel gördükleri etkinlikleri diğer konuların öğretiminde de kullanabileceklerdir. Çocuğun çok yönlü gelişimini etkileyen ve eğitim sürecinin önemli bileşenlerinden biri olan ailenin, Kur’an öğretiminde çocuklara yardımcı olmalarını sağlamak amacıyla “Aile Katılımı” etkinliklerine yer verilmiştir (Güneş vd., 2020, s. 5).

2.1.6.4.2. Adım Adım Okul Öncesi Eğitim Seti

Başkanlığımız, Kur’an kurslarında yürütülen yaygın din eğitimi hizmetinden toplumun tüm kesimlerinin etkin ve verimli bir şekilde yararlanabilmesini hedeflemektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı, 4-6 yaş grubu (48-72 aylık) çocukların; Allah’ı ve Peygamber Efendimizi sevgi temelli tanımaları, İslami değerleri fark etmeleri ve İslam’ın temel kaynağı olan Kur’an-ı Kerim’i ses ve şekil olarak tanıyarak kendi seviyelerine uygun sağlıklı bir din ve ahlak gelişimi gösterebilmeleri

için 17.09.2011 tarih ve 653 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedeki yaş sınırlandırmasının kaldırılmasından sonra 26 Ocak 2012 tarihinde Kur'an kursları 4-6 Yaş Din Eğitimi Projesi'ni başlatmıştır. 2013-2014 eğitim öğretim yılında pilot bölgelerde eğitime başlamıştır (Sarı, 2021, s. 409). Vatandaşlarımızın çocuklarının 4-6 yaş grubu din eğitimi ihtiyacının karşılanmasına yönelik müftülüklerimize ve Başkanlığımıza müracaat etmeleri, 4-6 yaş öğrenci grubuna yönelik bir program ve ders materyalinin bulunmayışı nedeniyle program ve eğitim materyalleri hazırlanmıştır. Bu kapsamda Hazırlanan programlarda talep ve ihtiyaçlar doğrultusunda zaman zaman güncellemeye gidilmiştir. 2022 yılında 4-6 yaş grubu öğretim programında gerçekleştirilen güncelleme ile birlikte programa 4-6 Yaş Grubu Öğretim Programının amacı, çocuklara Kur'an-ı Kerim'i kendi seviyelerinde tanıtmak, yaşlarına uygun olacak şekilde ihtiyaç duyacakları dinî bilgileri onlara sunmak, verilen değerler eğitimi ile onların hem kendilerine hem de başkalarına faydalı bireyler ve ileride iyi yetişkinler hâline gelmelerine destek olmaktır. Tüm bunların yanında Öğretim Programının bir amacı da çocukların bilişsel, motor, sosyal-duygusal, öz bakım ve dil becerilerinin gelişmesine destek olarak çocukların günlük yaşamını kolaylaştırmak ve onları hayata hazırlamaktır. Tamamlayıcı kazanımlar bölümü çocukların farklı gelişim alanlarını desteklemek ve onlara ihtiyaç duyacakları kavramları öğretebilmek maksadı ile programa entegre edilmiştir (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2022, s. 4).

2.1.6.4.3. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti

Eğitim seti Türk Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık Ticaret İşletmesi Yönetim Kurulu'nun 14.07.2022 tarih ve 170 sayılı kararı ile basılmıştır. Set içerisinde "Değerler", "Kavramlar", "Görsel Algı ve Dikkat Geliştirme", "Matematik", "Çizgi", "Sanat Etkinlikleri" olmak üzere altı kitap bulunmaktadır. Her kitabın dış kapak tasarımında farklı bir renk kullanılmıştır. Dış kapağında bulunan renk kitabın iç kısmında da beyaz zemin üzerine ikinci bir zemin olarak tasarlanmıştır. Kitabın içerisindeki yönergeler sayfanın üst bölümünde yer almaktadır. Ayrıca yönergelerin ne ifade ettiğini belirten ikonlar her kitabın başında gösterilmektedir. Kitapların alt kısmında çocukların boyaması için küçük simgeler ile "Bugün nasıl hissediyorsun?", "Bugün hava nasıl?" soruları yer almaktadır. Kitapların boyutları 21x30 cm olarak

tasarlanmıştır. Kitapların ciltlenmesinde spiral tekniği kullanılmıştır (Oklan ve Fidan, 2023).

2.1.6.4.3.1. Sanat Etkinlikleri Kitabı

Yayın Koordinatörü: Murat AYDEMİR,

Yayına Hazırlayan: Aslıhan ALTUNTAŞ GİRAYHAN,

Editörler: Rukiye OKLAN, Emine FİDAN

Yayın Danışmanları: Nurten GÜNEŞ (Okul Öncesi Eğitim Uzmanı), Meryem Betül KARAKEÇE (Klinik Psikolog)

Tashih: Tuba Nur KAYA, Sıddık YURTSEVER

Katkıda Bulunanlar: Dr. Hafsa FİDAN VİDİNLİ, Saliha Tülin YURTKURTARAN, Zeynep DEMİR, Esra ERKEN GÜNEY, Vildan CEYLAN, Dilek DOĞAN

Grafik Tasarım: Şevval KOCABAY, Tuncay AVŞAR, R. Ahmet AKAY

Kapak Tasarımı: Yılmaz Cahit AYDIN

Kitap bir tanıtım sayfası ve içerisinde yer alan etkinliklere yönelik çocukların gördükleri zaman anlayabilecekleri ikon anahtarları gösteren bir sayfa ile başlamaktadır. Arka sayfasında içindikiler bölümü bulunmaktadır. Kitap 59 sayfadan oluşmaktadır. Kitap içerisinde kesme, katlama, yapıştırma, boyama gibi çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim alanlarına yönelik çeşitli etkinlikler mevcuttur (Oklan ve Fidan, 2023).

2.1.6.4.3.2. Görsel Algı ve Dikkat Geliştirme Kitabı

Yayın Koordinatörü: Murat AYDEMİR,

Yayına Hazırlayan: Rukiye OKLAN, Emine FİDA

Yayın Danışmanları: Nurten GÜNEŞ (Okul Öncesi Eğitim Uzmanı), Meryem Betül KARAKEÇE (Klinik Psikolog)

Tashih: Tuba Nur KAYA, Sıddık YURTSEVER

Katkıda Bulunanlar: Dr. Hafsa FİDAN VİDİNLİ, Saliha Tülin YURTKURTARAN, Zeynep DEMİR, Esra ERKEN GÜNEY, Vildan CEYLAN, Dilek DOĞAN

Grafik Tasarım: Şevval KOCABAY, Tuncay AVŞAR, R. Ahmet AKAY

Kapak Tasarımı: Yılmaz Cahit AYDIN

Kitap 43 sayfadan oluşmaktadır. İçindekiler bölümünde ayırt etme, gizli şekli bulma, eksik parçayı bulma, eşleştirme, labirent, eşleşme, sudoku, kodlama, örüntü, renk uyumu, fark bulma, farklı olanı bulma, boyama gibi etkinlikler mevcuttur (Oklan ve Fidan, 2023).

2.1.6.4.3.3. Matematik Kitabı

Yayın Koordinatörü: Murat AYDEMİR,

Yayına Hazırlayan: Rukiye OKLAN, Emine FİDA

Yayın Danışmanları: Nurten GÜNEŞ (Okul Öncesi Eğitim Uzmanı), Meryem Betül KARAKEÇE (Klinik Psikolog)

Tashih: Tuba Nur KAYA, Sıddık YURTSEVER

Katkıda Bulunanlar: Dr. Hafsa FİDAN VİDİNLİ, Saliha Tülin YURTKURTARAN, Zeynep DEMİR, Esra ERKEN GÜNEY, Vildan CEYLAN, Dilek DOĞAN

Grafik Tasarım: Şevval KOCABAY, Tuncay AVŞAR, R. Ahmet AKAY

Kapak Tasarımı: Yılmaz Cahit AYDIN

Kitap 92 sayfadan oluşmaktadır. İçindekiler bölümünde sırasıyla matematiğe ilk adım, “1” rakamı, “2” rakamı, “3” rakamı, “4” rakamı, “5” rakamı, “6” rakamı, “7” rakamı, “8” rakamı, “9” rakamı, “0” rakamı, daire, üçgen, kare, dikdörtgen, elips, toplama, çıkarma başlıkları bulunmaktadır (Oklan ve Fidan, 2023).

2.1.6.4.3.4. Çizgi Kitabı

Kitabın yayın ekibi matematik kitabı ile aynıdır. Kitap 44 sayfadan oluşmaktadır. Kitabın ilk sayfalarında basit çizgiler bulunurken ilerleyen sayfalarda

çocukların çizgileri birleştirerek oluşturabilecekleri resimlerle seviye ilerletilmiştir (Oklan ve Fidan, 2023).

2.1.6.4.3.5. Kavramlar Kitabı

Kitabın hazırlık ekibi matematik ve çizgi kitabı ile aynıdır. Kitap 92 sayfa olup içinde 29 tane kavram mevcuttur. İçindekiler bölümünde yer alan kavramlar sırasıyla şöyledir: “Kırmızı”, “Mavi”, “Sarı”, “Yeşil”, “Beyaz”, “Siyah”, “Kahverengi”, “Büyük-Küçük”, “İnce-Kalın”, “Uzun-Kısa”, “Az-Çok”, “Ağır-Hafif”, “Dolu-Boş”, “Tek-Çift”, “Parça-Bütün”, “Yukarıda-Aşağıda”, “Sağ-Sol”, “Altında-Üstünde”, “İçinde-Dışında”, “Yakın-Uzak”, “Sıcak-Soğuk”, “Duyular”, “Duygular”, “Açık-Kapalı”, “Eski-Yeni”, “Temiz-Kirli”, “Mevsimler”, “Meslekler”. Başlıklara bakıldığında 2022 4-6 yaş grubu öğretim programında tamamlayıcı kazanımlar alanında bulunan kazanımlar ile örtüştüğü görülmektedir. Kitabın dış kapağında yeşil renk kullanılmıştır. İç kısmının tasarımında da beyaz zemin üzerine yeşil renkli bir zemin daha kullanılmıştır (Oklan ve Fidan, 2023).

2.1.6.4.3.6. Değerler Kitabı

Yayın Koordinatörü: Murat AYDEMİR,

Yayına Hazırlayan: Rukiye OKLAN, Emine FİDA

Yayın Danışmanları: Prof. Huriye MARTI, Nurten GÜNEŞ (Okul Öncesi Eğitim Uzmanı), Meryem Betül KARAKEÇE (Klinik Psikolog)

Tashih: Tuba Nur KAYA, Sıddık YURTSEVER

Katkıda Bulunanlar: Dr. Hafsa FİDAN VİDİNLİ, Saliha Tülin YURTKURTARAN, Zeynep DEMİR, Esra ERKEN GÜNEY, Vildan CEYLAN, Dilek DOĞAN

Çizerler: Mümine YEŞİLMEN, Zeynep KILINÇ, Murat Tanhu YILMAZ, Zeynep YEŞİLMEN, Orhan AKCAN

Grafik Tasarım: Şevval KOCABAY, Tuncay AVŞAR, R. Ahmet AKAY

Kapak Tasarımı: Yılmaz Cahit AYDIN

Kitap 104 sayfadan oluşmaktadır. Dış kapak renginde kırmızı ve pembe ton kullanılmıştır. İçindekiler bölümünde ki başlıklar sırası ile şöyledir: “SAYGI”, “İŞ BİRLİĞİ”, “DOĞRULUK-DÜRÜSTLÜK”, “SORUMLULUK”, “YARDIMLAŞMA-PAYLAŞMA”, “EMPATİ”, “ADALET”, “ADAB-I MUAŞERET (GÖRGÜ KURALLARI)”, “SEVGİ-MERHAMET”, “ÖNEMLİ GÜN VE GECELER”, “DİNÎ BİLGİLER”, “DİNÎ MEKANLARI TANIYORUM”. Kitabın içerisinde yer alan başlıklar boyama, kesme, yapıştırma resmi inceleyip yorumlama, şiir gibi çeşitli beceri alanlarına hitap edecek etkinliklerle desteklenmiştir. Kitabın konu başlıkları 2022 4-6 yaş grubu öğretim programında bulunan kazanımlar ile uyumludur (Oklan ve Fidan, 2023).

2.1.7. 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kurslar Öğretim Programı (2022)

Diyanet İşleri Başkanlığı ülkemizde yaygın din eğitimi faaliyeti gerçekleştiren resmi kurumdur. Yaygın din eğitimi faaliyetlerinde Kur’an kursları büyük bir önem arz etmektedir. Ülkemizde Müslümanların din eğitimi ihtiyacını karşılamak için Kur’an kursları açılmıştır (Korkmaz, 2019, s. 10). Kur’an kurslarının amaç ve faaliyetleri şöyledir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı Hukuk Müşavirliği, 2023):

- a) “Kur’an-ı Kerim’i usulüne uygun olarak yüzünden okumayı öğretmek,
- b) Kur’an-ı Kerim’i doğru bir şekilde okumayı sağlayıcı (tecvit, tashih-i huruf ve talim) uygulamalı olarak öğretmek,
- c) İbadetler için gerekli sure, ayet ve duaları doğru olarak ezberletmek ve bunların meallerini öğretmek,
- d) Hafızlık yaptırmak,
- e) İslam Dininin inanç, ibadet ve ahlak esasları ile Peygamberimizin hayat ve örnek ahlak esasları ile Peygamberimizin hayatı ve örnek ahlakı (sireti) hakkında bilgiler vermek” tir

Kur’an kursları, Diyanet İşleri Başkanlığı’nca yürütülen yaygın din eğitimi faaliyetlerinin merkezi konumundadır. Kur’an kurslarında muhataplarına Kur’an-ı Kerim’i ve temel dini bilgileri öğretmenin yanı sıra milli birlik ve beraberlik şuurunun kazandırılıp geliştirilmesi, sevgi, saygı ve dostluk bağlarının

kuvvetlendirilmesi, vatan, millet, bayrak, şehitlik ve gazilik gibi millî ve manevî değerlerin içselleştirilmesi, beraber yaşama ve sorumluluk bilincinin geliştirilmesi gibi değerlerin öğretilmesini hedeflemektedir (4-6 Yaş Öğretim Programı, s. 4). Bu amaçlar çerçevesinde Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hizmet verdiği Kur'an kursları din konusunda toplumu bilgilendirmek için düzenli, planlı, programlı olarak eğitim veren kurumlar olma özelliği taşımaktadır (Aşkın, 2019, s. 59). Aynı zamanda bu amaçlar kapsamında yer alan 4-6 yaş Kur'an kursları ilk olarak 17.09.2011 tarih ve 653 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamesiyle Kur'an kurslarında yaş sınırlamasının kaldırılmasıyla beraber Müslüman toplumun isteği üzerine 2013-2014 yılında Ankara, İstanbul, İzmir, Kayseri, Diyarbakır, Gaziantep, Adana, Samsun, Erzincan ve Rize şehirlerinde pilot olarak uygulanmaya başlamıştır. Program, önce ihtiyaç odaklı Kur'an kurslarına devam eden kursiyerlerin büyük bir kısmının 4-6 yaş grubu çocuk sahibi olmaları ve kursta buldukları zaman diliminde çocuklarının da din ve değerler eğitimi almaları üzerine istek ve talepleri doğrultusunda uygulamaya konulmuştur. Pilot illerde gerçekleşen uygulama sonucunda olumlu geri dönüşler alınmış ve 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Türkiye genelinde uygulanmıştır (Korkmaz, 2019, s. 10). 2013 ve 2022 tarihleri arasında açılan 4-6 yaş Kur'an kursları ve öğrenim gören öğrenci sayıları yıllara göre ayrılarak Diyanet İşleri Başkanlığı faaliyet raporları çerçevesinde Çizelge 1'de gösterilmektedir.

Çizelge 1. 2013-2022 Yılları Arasında Açılan Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları ve Öğrenci İstatistikler

	Açılan Kurs Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı
2013-2014	201	4.723
2014-2015	544	15.265
2015-2016	2.053	55.321
2016-2017	2.089	87.790
2017-2018	4324	131.026
2018-2019	7.963	170.513
2019-2020	5.575	181.808
2020-2021	4.307	105.369
2021-2022	5.651	168.439

Kaynak: (<http-2>).

Uygulamaya başlanan 4-6 yaş grubu öğretim programı akademisyenler pedagoglar, Kur'an kursu öğreticileri ve okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda çoklu katılım anlayışıyla hazırlanmıştır. Program; sevgi, saygı,

yardımlaşma, iyilik, adalet, sorumluluk, doğruluk ve sabır gibi kök değerleri erken çocukluk döneminde çocuklarla tanıştırmak onları ahlaki olarak geliştirmeyi amaçlar. Temel değerlerimizi öğretmenin yanında çocuklara, gelişim düzeylerine uygun olarak kitabımız Kur'an-ı Kerim'i ses ve şekil olarak tanıtmak ayrıca dil gelişimi, sosyal-duygusal, bilişsel, motor ve öz bakım becerilerini desteklemek de programın temel hedeflerindedir (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2022, s. 6).

Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü hazırlamış olduğu programlarda, muhatap kitlenin ihtiyaç ve beklentilerini dikkate alarak programın gerçekleştirildiği kurslara yönelik izleme ve değerlendirme faaliyetleri, çalıştaylar, çeşitli anket çalışmaları ve bunlar gibi birçok araştırma araçlarıyla süreci değerlendirmek üzere farklı çalışmalar yapılmaktadır. Elde edilen veriler göz önünde bulundurularak programların yeniden yapılandırılmasına büyük önem vermektedir. Bu doğrultuda 2013-2014 yılında hazırlanan program 2018 yılında ve 2022 yılında gelişen ve değişen şartlar alınan geri bildirimler ve hedef kitlenin ihtiyaç beklentileri doğrultusunda birim uzmanları, alan uzmanları, akademisyenler ve Kur'an kursu öğretmenlerinde bulundu komisyon tarafından güncellenmiştir. 4-6 yaş grubu öğretim programı "Kursa Uyum Süreci", "Dini Bilgiler Alanı", "Değerler Eğitimi Alanı", "Kur'an-ı Kerim Alanı", "Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı" ve "Beslenme ve Temizlik alanı" olarak çocukların farklı gelişim alanlarını da destekleyecek şekilde düzenlenmiştir. Program tam gün ve yarım gün olmak üzere uygulanacak şekilde hazırlanmıştır (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2022, s. 5).

2.1.7.1. 4-6 Yaş Grubu Öğretim Programının Genel Amaçları

Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş öğretim programının amacı en başta Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak çocukların (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2022, s. 4):

- “1. İslam dininin değerlerini insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olarak fark etmelerini,
2. Kazanacakları değerleri günlük hayatta kullanmalarını,
3. İslam'ın temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'i ses ve şekil olarak tanımlarını,

4. Allah'ı sevgi temelinde tanımlarını ve yaratılıştaki düzeni fark etmelerini,
5. Peygamber Efendimizin kişiliğini ve ahlakını tanımlarını, sevmelerini ve model almalarını,
6. Sağlıklı bir din ve ahlak gelişimi göstermelerini,
7. Dini kavramlar, dini davranışlar ve değerler ile ilgili olumlu deneyimler yaşamalarını,
8. Bilişsel, sosyal-duygusal, motor, dil ve öz bakım gelişim alanlarını çeşitli etkinliklerle destekleyecek nitelikte öğrenim görmelerini sağlayacak uygun bir ortam sunmayı amaçlamaktadır.”

2022 DİB 4-6 yaş grubu öğretim programının amaçlarına bakıldığında programın 4-6 yaş grubu çocukların gelişim alanlarını göz önünde bulundurarak hazırlandığını göstermektedir. Nitekim programın amaçları içerisinde bulunan sağlıklı bir din ve ahlak gelişimi, çocuklardaki bütün gelişim alanlarının desteklenmesiyle gerçekleşecektir (Aşkın, 2019, s. 45).

2.1.7.2. Programın Temel Yaklaşımı

“Program geliştirilirken; Eğitim Bilimleri ve program geliştirme alanındaki yeni yaklaşım ve ilkeler ile İlahiyat Bilimlerinin verileri doğrultusunda temel yaklaşımın belirlenmesi esas alınmıştır.” (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2022, s. 5).

4-6 yaş grubu öğretim programı, öğrenen merkezli olup çocuğu temele alan bir programdır. Çocuğun etkinliklere aktif olarak katılmasını amaçlayan yöntem ve tekniklerin kullanılmasını öngörmektedir. Çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, motor ve dil gelişimlerini, öz bakım becerilerinin gelişmeleri gibi çocukların bütün gelişim alanlarını destekleyen yaklaşıma sahiptir.

Program, bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmaktadır. Program işlevsel olup zamanın ihtiyaçlarına, yaşam koşullarına uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca öğrenciler ve öğrencilerin buldukları çevrenin özellikleri, öğrencilerin düzeyleri, koşulları, ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda ders konularının sınırlarını ve sıralamalarını belirleyebilecekleri düzeyde esnek ve çerçeve bir öğretim programı olma anlayışına sahiptir.

2.1.7.3. Programın Genel Yapısı

2022 Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş grubu öğretim programı, dersler ve krediler tablosu dikkate alınarak uygulanır. Başkanlığın her yıl belirlediği eğitim-öğretim takvimine göre yürütülür. Programda, tam ve yarım gün olacak şekilde iki alternatif durum için krediler ve dersler tablosu hazırlanmıştır. Her iki durumda da uyum süreci, kursun başladığı ilk iki hafta olarak eklenmiştir. Programda bulunan kursa uyum süreci çocukların ilk haftalarda kursa adapte olmalarını kolaylaştırmaktadır. Yarım günlük program 25 saatlik ve 30 saatlik olarak uygulanabilmektedir. 25 saatlik programın uygulanması durumunda haftada 5 gün 5 saat olacak şekilde; 30 saatlik program uygulanması halinde ise haftada 5 gün 6 saat olacak şekilde planlanır. Tam gün, yani 60 saatlik program ise haftada 5 gün 12 saat olarak planlanmaktadır. Tam gün olarak planlan program iki öğretici ile uygulanır ve toplam kredi yani ders saati iki öğretici için eşit olarak paylaştırılmaktadır. Programda öğrenci velileri programın genel amaçlarında kazanımlarından muhakkak bilgilendirilmesi ve öğretim sürecinin tüm safhalarında bu hedefler ve kazanımlar dikkate alınması vurgulanmaktadır. Program çerçevesinde kaynak olarak Diyanet İşleri Başkanlığının ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından hazırlanan 4-6 yaş grubu Kur'an kursuna yönelik materyallerin kullanılması hususuna değinilmiştir. Ayrıca ihtiyaç olması durumunda Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) okul öncesi eğitim için hazırladığı etkinlik ve materyallerin kullanılabileceği belirtilmiştir. Programda öğreticilere örnek olarak verilen planı uygulayabilecekleri gibi haftalık planlarını kendileri hazırlayabilmeleri noktasında esneklik sağlanmıştır. Programın ekinde Aile Eğitimi Talep Formu bulunmaktadır. Öğretici bu formu veliye doldurarak Kurs Yöneticisi/ Müftülüğü ile iletişime geçip istenilen konularda alan uzmanları tarafından aile eğitim semineri yapılmasına olanak sağlanmaktadır. Programda yer alan diğer bir ek ise Değerlendirme Forumu'dur. Form öğretici tarafından her bir öğrenci için program içerisinde bulunan kazanımların ulaşıp ulaşılmadığının değerlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2022, s. 5).

2.1.7.4. Programın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar

2022 Diyanet İşleri Başkanlığı, 4-6 yaş grubu öğretim programı kapsamında uygulama esnasında dikkat edilmesi gereken hususlara değinilmiş ve maddeler

halinde belirtilmiştir. Programın amacı “Kur’an-ı Kerim ve dini bilgiler öğretmekten önce; millî ve manevî değerler hakkında çocuklarda olumlu bir duygu oluşturmak, çocuklara kendilerini tanıma ve ifade etme becerisi kazandırmak ve Kur’an kursunda olumlu yaşantılar biriktirmelerini sağlamak olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.” şeklinde tekrar vurgulanmıştır. Programda, çocukların sosyo-duygusal alandaki gelişimlerine büyük önem verdiği görülmektedir. Öğreticinin eğitim süreci boyunca sonuca değil daha çok çocuğun gayretine odaklanıp çabasına takdir edilmesi ve öğretmenin model olması gerektiği belirtilmiştir. Öğrenim sürecinde ve etkinliklerde bireysel farklılıklar, çocukların ihtiyaçları, çevrenin ve kursun imkanları göz önünde bulundurulması aynı zamanda öğrenme alanlarında yer alan her bir alt başlığa değinilmesi gerektiği, fakat kazanımlar seçilirken çocukların yaşları ve hazır bulunuşlukları dikkate alınarak tüm kazanımların işlenmeyebileceği ifade edilmiştir. Bu da programın çerçeve olduğu kadar uyulama noktasında esnek bir program olduğunu göstermektedir. Öğretim sürecinde çocukların aktif olarak katılacakları yapılandırılmış oyunların yanında yapılandırılmamış çocukların serbest oyunlar oynayabilecekleri zamanın verilmesine de önem verilmiştir. Oyun, okul öncesi çocuklar için oldukça önemlidir. Eğitim bilimi ve ruh bilimi penceresinde çocuğun, birçok ihtiyacının oyunla karşılanıyor olduğu belirtilmektedir. Okul öncesi eğitiminde hedeflere ulaşmada oyun önemli bir konumdur (Sağlam, 2019, s. 98). Programda çocukların bağımsız davranış geliştirebilmelerinin yanında kendilerini rahatça ifade edebilmeleri, öz saygı, öz güven ve öz denetimlerinin desteklenmesi dikkate alınmıştır (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2022, s. 5).

Kur’an öğretiminde dikkat edilmesi gereken husus ise çocukların harf ve kelimelerin doğru telaffuz etmelerine önem verilirken, mahreç konusunda çocukları usandıracak şekilde ısrarcı olunmaması gerektiği belirtilmiştir. Nitekim 4-6 yaş grubunun dil gelişimi de göz önünde bulundurularak harflerin ve okuyuşların doğru öğretilmesi önemli görülmüş fakat bıkkınlık vermektan kaçınılmıştır. Peygamberimiz ile ilgili konularda ise peygamberimizin örnek kişiliğinden bahsedilirken yaş seviyelerine uygun örnekler verilerek kolay anlayabilecekleri anlatım yoluna gidilmesi ön görülmüştür. Derslerin işlenişinde çocukların yaparak-yaşayarak öğrenmelerinin önünü açacak ve çocukların derste aktif olmalarını sağlayacak yöntem ve teknikler seçilmesi ifade edilmiş, programda etkin katılım önemsenmiştir.

Program kazanımları kalıcılığı açısından aile katılımı ve aile eğitimini programda yer almaktadır (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2022, s. 5-6).

2.1.7.5. Programın Ders ve Kredileri

Çizelge 2. 4-6 Yaş Grubu Öğretim Programı Ders ve Krediler (Yarım Gün)

4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURLARI ÖĞRETİM PROGRAMI (Yarım Gün)			
	ALAN ADI	HAFTALIK KREDİSİ	TOPLAM KREDİSİ
ALTERNATİF-1 (Haftada 25 Saat)	Kursa Uyum Süreci (2 Hafta)	25	25x2=50
	Dini Bilgiler Alanı	5	5x32=160
	Değerler Eğitimi Alanı	5	5x32=160
	Kur'an-ı Kerim Alanı	5	5x32=160
	Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı	5	5x32=160
	Beslenme ve Temizlik Alanı	5	5x32=160
ALTERNATİF-2 (Haftada 30 Saat)	Kursa Uyum Süreci (2 Hafta)	30	30x2=60
	Dini Bilgiler Alanı	7	7x32=224
	Değerler Eğitimi Alanı	8	8x32=256
	Kur'an-ı Kerim Alanı	5	5x32=160
	Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı	5	5x32=160
	Beslenme ve Temizlik Alanı	5	5x32=160

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). *4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 10.

Çizelge 2'de 4-6 yaş grubu Kur'an kursları için yarım günlük eğitim için yer alan dersler ve haftalık olarak kredilerinin gösterildiği görsele yer verilmiştir.

Çizelge 3. 4-6 Yaş Grubu Öğretim Programı Ders ve Krediler (Yarım Gün)

4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURLARI ÖĞRETİM PROGRAMI (Tam Gün)		
ALAN ADI	HAFTALIK KREDİSİ	TOPLAM KREDİSİ
Kursa Uyum Süreci (2 Hafta)	60	60x2=120
Dini Bilgiler Alanı	10	10x32=320
Değerler Eğitimi Alanı	15	15x32=480
Kur'an-ı Kerim Alanı	10	10x32=320
Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı	10	10x32=320
Beslenme ve Temizlik Alanı	15	15x32=480

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). *4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 11.

Çizelge 3'te 4-6 yaş grubu Kur'an kursları için tam günlük eğitim için yer alan dersler ve haftalık olarak kredilerinin gösterildiği görsele yer verilmiştir.

2.1.7.6. Dersler, Kazanımlar ve Açıklamalar

Bu başlıkta 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programında yer alan dersler kazanımlar ve açıklamaları bulunmaktadır.

Çizelge 4. Kursu Uyum Süreci Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
KURSA UYUM SÜRECİ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kendini tanıtır. 2. Kursta görevli personeli tanıtır. 3. Arkadaşlarını tanıtır. 4. Kursun bölümlerini tanıtır. 5. Kuralların oluşturulmasında sorumluluk alır. 6. Kurallara uymaya istekli olur. 7. Görev ve sorumluluklarını söyler. 8. Eğitim ortamındaki materyalleri amacına uygun kullanır. 9. Temizlik kurallarına uygun davranır. 10. Yeterli ve dengeli beslenir. 11. Güvenlik kurallarına uygun davranır. 12. Tanışma ve sınıf içi etkinliklere katılmaya istekli olur.	<ul style="list-style-type: none"> • Uyum haftasında öncelikle öğretici kendini öğrencilere tanıtmalı ardından çocuklara kurs içerisinde karşılaşabilecekleri diğer personel (öğreticiler, yönetici, yardımcı personel, temizlik personeli vb.) tanıtmalıdır. • Kurs çocuklara gezdirilmeli, lavabo, yemekhane, oyun odası gibi çocukların kullanacağı bölümler onlara tanıtmalı ve nasıl kullanacaklarına dair kısa ve net bilgiler verilmelidir. • Uyum haftası boyunca çocukların öğretmenleri ile bağ kurmalarına, kendilerini tanıtmalarına, arkadaşlarını tanıtmalarına, kurs ortamını tanıyıp kendilerini güvende hissetmelerine yardımcı olacak etkinliklere yer verilmeli, ders işlemek için acele edilmemelidir. • Çocuklar öğretmenleri ile güven bağı kurduktan sonra sınıf kuralları çocukların da katılımı ile belirlenmeli; onların yaşlarına uygun, kısa, anlaşılır ve olabildiğince az sayıda kural konulmalıdır. Kurallar görsel hale getirilerek sınıfa asılabilir. • Kurallar belirlenirken yasaklayıcı değil, teşvik edici olumlu bir dil kullanmaya dikkat edilmelidir. ("yerlere çöp atmayın" yerine, "çöpleri çöp kutusuna atalım" gibi) • Uyum sürecinde karşılaşılabilecek problemler için gerekli önlemler alınmalıdır. • Uyum sağlamakta güçlük çeken çocuklar zorlanmamalı; uygun yaklaşımlarla süreç yavaş yavaş dâhil edilmelidir. • Uyum sürecinde aile eğitimi ve katılımı etkinliklerine de yer verilmelidir. • Kursun/sınıfın çocukların ilgisini çekecek şekilde hazırlanmasına önem verilmelidir.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 12.

Program kursu uyum sürecini iki hafta olarak belirtmiştir. 2014 programında kursu uyum süreci yer almazken güncellenen 2018 programına ve 2022 programına dahil edilmiştir.

2.1.7.6.1. Dini Bilgiler Alanı

Dini bilgiler alanı 2014-2018-2022 programlarında aynı ders başlıkları ile yer almaktadır. Programda yer alan dersler, kazanımlar ve açıklamaları çizelge 5-6-7-8-9-10 ve 11'de görseller halinde verilmiştir.

Çizelge 5. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Dini Bilgiler Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
TEMEL BİLGİLER	<ol style="list-style-type: none"> 1. İslam dinine ait temel kavramları söyler. 2. Kelime-i Tevhid'i söyler. 3. Kelime-i Tevhid'in anlamını söyler. 4. Kelime-i Şehadet'i söyler. 5. Kelime-i Şehadet'in anlamını söyler. 6. İslam'ın şartlarını söyler. 	<ul style="list-style-type: none"> • İslam ve Müslüman kavramları çocuklara açıklanır. • Çocukların dinimiz İslam'ı sevgi temelinde tanımalarına katkı sağlamaya yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • İslam'ın sevgi, barış ve kolaylık dini olduğu, insanlara değer verdiği vb. temel özellikleri üzerinde durulur. • İslam'ın şartları detaya girilmeden, ritim ve melodilerden yararlanılarak çocuklara öğretilir.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 13.

Çizelge 5'te dini bilgiler alanında bulunan "Temel dini bilgiler" konusunda 6 tane kazanım bulunmaktadır. Açıklamalarda derste kullanılacak öğretim yöntem ve tekniklerine yer verilmiştir.

Çizelge 6. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Dini Bilgiler Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ALLAH'I TANITIM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Allah'ın var ve bir olduğunu söyler. 2. Allah'ın tüm varlıkları yarattığını söyler. 3. Allah'ın merhametli olduğunu söyler. 4. Allah'ın her şeyi bildiğini söyler. 5. Allah'ın her şeyi işittiğini söyler. 6. Allah'ın her şeyi gördüğünü söyler. 7. Allah'ın verdiği nimetleri doğada gözlemler. 8. Allah'ın verdiği nimetlere örnekler verir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, Allah'ı sevgi temelinde tanımalarına katkı sağlayacak, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Allah'ın sevdiği davranışları yerine getirmenin O'nu sevmenin göstergesi olduğu vurgulanır. • Çocukları Allah'la korkutmaktan kaçınılır ve Allah'ın bizi çok seven, çok merhametli, bize nazak veren, her şeye gücü yeten gibi özellikleri çocuğa uygun etkinliklerle anlatılır. • Çocuklara Allah'ın her şeyi gören, işiten, bilen olduğu anlatılırken yaşlarına uygun ifade ve etkinliklerden faydalanılır; çocukları korkutacak/kaygılandırarak ifadeler kullanılmaktan kaçınılır. • Çocukların doğada gözlem yapmalarına (bitkilerin büyümesi, ayın evreleri gibi) fırsat tanıyacak etkinliklerden yararlanarak dünyadaki düzeni ve Allah'ın yaratmış olduğu nimetleri fark etmeleri sağlanır. • Çocuklar, Allah'ın insanlara verdiği nimetlerin neler olduğuna dair örnek vermeleri için teşvik edilir. • Çocukları doğadaki varlıkların özellikleri hakkında soru sormaya, merak etmeye, araştırmaya, incelemeye ve keşfetmeye yönlendirecek etkinlikler gerçekleştirilir. • Konu sevgi/merhamet değerleri ile ilişkilendirilerek anlatılır.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 13.

Çizelge 6’da “Allah’ı tanıyorum” konusunda 8 kazanım bulunmaktadır. Açıklamalarda öğretim yöntem ve tekniklerin yanında öğreticilerin dikkat etmesi gereken hususlar da yer almaktadır.

Çizelge 7. 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursları Öğretim Programı Dini Bilgiler Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
PEYGAMBERİMİZİ TANIYORUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Peygamberimizin adını söyler. 2. Peygamberimizin adını söylerken saygı ifadelerini kullanır. 3. Peygamberimizin Allah’ın elçisi olduğunu söyler. 4. Peygamberimizin aile bireylerinin isimlerini söyler. 5. Peygamberimizin güzel davranışlarından örnekler verir. 6. Peygamberimizin bize örnek olduğunu söyler. 7. İslam dinini en güzel yaşayan kişinin Hz. Muhammed (s.a.s) olduğunu söyler. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların Peygamber Efendimizi (s.a.s.) sevgi temelinde tanımalarına katkı sağlayacak, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Peygamberimizin isimleri (Ahmet, Mahmut, Muhammed, Mustafa) aile bireyleri ve çocukluğu ile ilgili çocukların seviyelerine uygun olan bilgiler verilir, kişiliğine dair özellikleri belirtilir. • Peygamberimizin sevdiği davranışları yerine getirmenin O’nu sevmenin bir göstergesi olduğu vurgulanır. • Kur’an-ı Kerim’in Peygamber Efendimize indirildiği söylenir. • Peygamberimizden bahsederken “Hazreti, Aleyhisselam, Sevgili Peygamberimiz, Peygamber Efendimiz” gibi ifadeler kullanılır ve çocuklar Peygamberimizin ismi anıldığında salâvat getirmeye teşvik edilir. • Peygamberimizin çocuk sevgisine ilişkin örnekler yer verilir. • Sevgi, merhamet, adalet, sabır, dürüstlük vb. tüm değerler Peygamber Efendimizin güzel ahlakı ile ilişkilendirilerek anlatılır.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur’an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 15.

Çizelge 7’de dini bilgiler alanında bulunan “Peygamberimi tanıyorum” konusunda 7 kazanım bulunmaktadır. 2018 programında yer alan kazanımlarla farklılık göstermektedir.

Çizelge 8. 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursları Öğretim Programı Dini Bilgiler Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
KİTABIMI TANIYORUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kur’an-ı Kerim’in Müslümanların kutsal kitabı olduğunu söyler. 2. Kur’an-ı Kerim’in Allah tarafından tüm insanlığa gönderildiği söyler. 3. Kur’an-ı Kerim’e saygı duyar. 4. Kur’an-ı Kerim okumanın Allah’ın sevdiği davranışlardan biri olduğunu söyler. 5. Kur’an-ı Kerim’in günlük hayatla ilişkisini fark eder. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların yüce kitabımız Kur’an-ı Kerim’i sevgi temelinde tanımalarına katkı sağlayacak, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Kur’an-ı Kerim’in Allah’ın sözü olduğu, Allah’ı bize tanıtan bir kitap olduğu, onda insanların uyması gereken ve onları mutluluk ve huzura götüren güzel kuralların bulunduğu, hayatımıza rehber olduğu gibi hususlar vurgulanır. • Kur’an-ı Kerim’i eline aldığı özen göstermek, Kur’an-ı Kerim’i yüksek bir yerde muhafaza etmek, okunurken sessizce dinlemek vb. Kur’an-ı Kerim’e saygı gösterilmesi gereken durumlar ele alınır. • Kur’an-ı Kerim okumanın insan hayatına olumlu katkıların neler olabileceği üzerinde durulur. • Çocukları Kur’an-ı Kerim’i öğrenme ve okuma konusunda motive edecek sınıf içi etkinlikler düzenlenir. • Kur’an-ı Kerim’de meyvelerden, hayvanlardan, doğa olaylarından, aydan, güneşten vb. bahsedildiğine dair örnekler verilerek Kur’an-ı Kerim’in içeriğinin günlük hayatla ilişkili olduğu vurgulanır.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur’an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 16.

Çizelge 8’de dini bilgiler alanında bulunan “Kitabımı tanıyorum” konusunda, kazanımlarına ve açıklamalarına ait görsel bulunmaktadır. Bu derste 5 tane kazanım bulunmaktadır.

Çizelge 9. 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursları Öğretim Programı Dini Bilgiler Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
DUA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dua ile ilgili ifadeleri söyler. 2. Allah'a her zaman dua edebileceğini fark eder. 3. Kendisi için dua eder. 4. Başkaları için dua eder. 5. Başkaları için dua etmenin güzel bir davranış olduğunu ifade eder. 6. Bazı duaları ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocuklara “Amin, Ya Rabbim, Allah’ım ...” gibi dua ile ilgili ifadeler öğretilir. • Duanın Allah’la iletişim kurmanın bir yolu olduğu, Allah’ın duaları işittiği ve Allah’a her zaman dua edebileceği vurgulanır. • Çocukların kendileri ve başkaları için dua ettikleri etkinlikler gerçekleştirilerek, çocuklar dua etmeye teşvik edilir. • Çocuklara, “Yemek Duası, Başarı Duası, Uyku Duası” gibi yaşlarına uygun, günlük hayatta kullanabilecekleri, kısa dualar öğretilir. • Dua etmenin insan hayatına olumlu katkıları üzerinde durulur.
NAMAZ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ezanın namaza çağrı olduğunu söyler. 2. Namazdan önce abdest alınması gerektiğini söyler. 3. Abdest hareketlerini yapar. 4. Namazın Kâbe’ye yönelerek kıldığını söyler. 5. Müslümanların günde beş vakit namaz kıldıklarını söyler. 6. Beş vakit namazın isimlerini söyler. 7. Namazda Kur’an-ı Kerim’den ayetler okunduğunu söyler. 	<ul style="list-style-type: none"> • Namazın, Allah’a verdiği nimetler için teşekkür etmenin bir yolu olduğu açıklanır. • Abdest, çocukların yaşına uygun ve olabildiğince aktif oldukları etkinliklerden faydalanılarak anlatılır. Abdest almanın temizliğe ve insan sağlığına katkısına vurgu yapılır. • Namaz hareketleri çocukların yaşlarına uygun ve olabildiğince aktif oldukları etkinliklerden faydalanılarak anlatılır. Namaz kılan kişi ile konuşulmayacağı ve onu rahatsız etmemek gerektiği, namaz kılınan ortamda gürültü yapılmaması gerektiği gibi noktalar vurgulanır. • Namaz konusu işlenirken cami ziyaretleri gerçekleştirilerek çocukların camiye tanınması ve manevi atmosferini tenffüs etmesi sağlanır. • Namazın insana kazandırdıklarının neler olabileceği üzerinde durulur.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur’an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 17.

Çizelge 9’da dini bilgiler alanında bulunan “Dua” ve “Namaz” konusunda programın yer verdiği kazanımlar ve açıklamaları bulunmaktadır. “Dua” konusunda 6 kazanım “Namaz” konusunda 7 kazanım bulunmaktadır. 2018 programında “Dua” konusu “Dua, Şükür ve Özür Dileme” beraber yer almaktadır fakat 2022 programında ayrı bir konu olarak ele alınmıştır.

Çizelge 10. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Dini Bilgiler Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ORUÇ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oruçla ilgili kavramları söyler. 2. Orucun nasıl tutulduğunu söyler. 3. Ramazan ayının Müslümanlar için özel bir ay olduğunu söyler. 	<ul style="list-style-type: none"> • “Sahur, imsak, iftar, mukabele, teravih” kavramları öğretilerek orucun imsak vakti ile iftar vakti arasında tutulduğu belirtilir. • Müslümanların kutsal kitabı olan Kur'an-ı Kerim'in Ramazan ayında indirildiği vurgulanır. • Ramazan ayının birlik, beraberlik ve yardımlaşma açısından önemli bir ay olduğu vurgulanarak, çocuklar yardımlaşmaya ve paylaşmaya teşvik edilir. • Oruç ibadeti sabır, yardımlaşma/paylaşma, empati, sevgi/merhamet, saygı vb. değerlerle ilişkilendirilerek anlatılır.
DİNİ MEKÂNLARIMIZI TANIYORUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Caminin/mescidin Müslümanlar için ibadet etme yeri olduğunu söyler. 2. Cami/mescit adabına uygun davranır. 3. Kâbe'nin Müslümanlar için önemini söyler. 4. Mescid-i Nebevi'nin Müslümanlar için önemini söyler. 5. Mescid-i Aksa'nın Müslümanlar için önemini söyler. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların dini mekânlarımızı sevgi temelinde tanımalarına katkı sağlamaya yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Camilerin minare, mihrap, minber, kürsü ve kubbe gibi bölümlerini tanıtmaya yönelik etkinliklere yer verilir. • Kâbe, Mescid-i Nebevi ve Mescid-i Aksa tanıtılırken görsel materyallerden yararlanır. • Dini mekânların insanları bir araya getireci özelliği açıklanır. • Camilerin hayatımızdaki önemi üzerinde durulur.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 18.

Çizelge 10'da dini bilgiler alanında bulunan “Oruç” ve “Dini Mekanlarımızı Tanıyorum” konularına ait kazanımlar ve açıklamalarının yer aldığı görsel bulunmaktadır. 2018 programında “Oruç” ünitesi bulunmamaktadır. 2022 programında programa dahil olmuştur.

2.1.7.6.2. Değerler Eğitimi Alanı

Çizelge 11. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
SAYGI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Saygılı olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan biri olduğunu fark eder. 2. Saygılı davranışlara örnek verir. 3. Büyüklere saygılı davranır. 4. Arkadaşlarına saygılı davranır. 5. Çevresine saygı gösterir. 6. Farklılıklara saygı gösterir. 7. Başkalarının düşüncelerine saygı gösterir. 8. Kişisel alan/mahremiyete saygılı davranır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan saygının insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Saygı konusu, öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Saygılı davranışların insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur. • Yalnız insanlara değil çevredeki canlı-cansız tüm varlıklara saygı gösterilmesi gerektiği vurgulanır. • Çocuklara doğa ve çevre bilinci kazandırmak için etkinliklere yer verilir ve çocuklar bu etkinliklere (ağaç dikmek, çevre temizliği vb.) aktif katılım sağlamaları için teşvik edilir. • Çocukların bireysel, sosyal ve kültürel farklılıkları zenginlik olarak kabul edip saygı göstermesi için uygun etkinlikler düzenlenir. • Çocukların yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olan varlıklar (su, toprak, enerji, gıda gibi) dikkatli ve verimli kullanmaları gerektiği (tasarruflu olma) üzerinde durulur. • Allah'ın kâinata insanlara birçok nimet verdiği, bu nimetlerin israf edilmemesi gerektiğine dikkat çekilir. • Çocukların çevredeki doğal güzellikleri korumak üzere sorumluluk almaları sağlanır. • “Çocuklarda Mahremiyet” konusunda alan uzmanlarından destek alınarak ebeveynlerin ve öğrencilerin bilgilendirilmesi sağlanır.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 19.

Çizelge 12. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
İŞ BİRLİĞİ	<ol style="list-style-type: none"> 1. İş birliği yapmaya istekli olur. 2. Arkadaşları ile iş birliği yapar. 3. Grup etkinliklerine katılmaya istekli olur. 4. Grup etkinliklerinde iş bölümü yapar. 5. İş birliği yaparak bir görevi tamamlar. 6. Gerekğinde liderlik üstlenir.	<ul style="list-style-type: none"> • İş birliğinin önemi, örneklerle açıklanarak yapılan işi daha kısa sürede bitirmeye yardımcı olacağı vurgulanır. • İş birliği konusundan bahsedilirken çocukların birlikte yapabilecekleri etkinlikler planlanır. Grup etkinliklerine katılmak istemeyen çocuklar zorlanmaz, etkinlik tüm çocukların katılımı için cazip hale getirilir. • Grup etkinlikleri gerçekleştirilirken tüm çocuklara liderlik yapma fırsatı tanınır. • İş birliğinin olumlu sonuçlarının neler olabileceği üzerinde durulur.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 20.

Çizelge 11 ve 12' de değerler eğitimi alanında bulunan yönelik "İş birliği" ve "Saygı" konularına ait kazanım ve açıklamalar bulunmaktadır. 2018 programında "Saygı" konusu bulunmakta iken "İş birliği" konusu yer almamaktadır.

Çizelge 13. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
DOĞRULUK VE DÜRÜSTLÜK	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dürüst insanın özelliklerini söyler. 2. Verdiği sözü yerine getirir. 3. Dürüst olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan biri olduğunu söyler. 4. Muhammed-ül Emin kavramının anlamını söyler.	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan doğruluk ve dürüstlüğün insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Dürüstlüğün verilen sözü yerine getirmek ve emaneti korumak gibi anlamlara geldiği vurgulanır. • Doğruluk ve dürüstlük konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Çocukların ailesine, arkadaşlarına ve çevresine karşı doğru ve dürüst davranmasının önemi üzerinde durulur. • Peygamberimizin doğru ve güvenilir bir insan olduğuna dair örnekler verilir. • Temel bir değer olarak doğru ve dürüst olma konusunda çocukları motive edecek sınıf içi etkinlikler düzenlenir. • Verilen örnek durumlarda, dürüst davranışın nasıl olabileceği ve sonuçları üzerinde durulur. • Doğru ve dürüst olmanın insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 21.

Çizelge 13'te değerler eğitimi alanında bulunan "Doğruluk ve Dürüstlük" konusunda yer alan kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır. Bu konuda 4 kazanım bulunmaktadır.

Çizelge 14. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
SORUMLULUK	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kendini tanıtır. 2. Ailesini tanıtır. 3. Görev ve sorumluluklarını söyler. 4. Sorumluluklarını yerine getirir. 5. Başkalarına karşı sorumluluklarını yerine getirir. 6. İnsanların farklı görev ve sorumlulukları olduğunu söyler. 7. İnsanların Allah'a karşı sorumlulukları olduğunu söyler. 8. Sorumlulukları yerine getirmenin olumlu sonuçlarını fark eder. 9. Sorumlulukları yerine getirmenin Allah'ın sevdiği davranışlardan biri olduğunu fark eder. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan sorumluluğun insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Çocuklara temel düzeyde kendilerini-ailelerini tanıtmaya ve anne-babalarının telefon numarasını ve ev adreslerini öğrenmeleri sağlanır. • Sorumluluk konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Çocukların temizlik, yemek, dinlenme, giyinme gibi öz bakım becerilerini geliştirecek konular üzerinde durulur. Beden ve çevre temizliğinin önemi vurgulanır. • Çocuğun ailesine, arkadaşlarına ve çevresindeki varlıklara karşı sorumlu davranmasının önemi konusunda farkındalık kazandırılır. • Çocuklar sınıf kuralları belirlenirken süreç dâhil edilir ve kurallara uymanın insanın sorumluluklarından biri olduğu vurgulanır. • Çocuklara sınıf içi ve sınıf dışında yapabilecekleri düzeyde görevler verilerek sorumluluk duygularının gelişmesi sağlanır. (Bitki-hayvan bakımı vb.) • Temel bir değer olarak sorumluluk alma konusunda çocukları motive edecek sınıf içi etkinlikler düzenlenir. • Çocuğun yetişkin müdahalesi olmaksızın kendi özgür iradesiyle bir işe başlaması ve o işi bitirmesi için gerekli ortam sağlanır. • Allah'a ibadet etmek, verdiği nimetler için teşekkür etmek, O'nu sevmek gibi sorumluluklar ve görevlerin olduğu konusunda farkındalık kazandırılır. • Sorumluluk davranışlarının insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 22

Çizelge 14'te değerler eğitimi alanında bulunan "Sorumluluk" konusunda yer alan kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır. Bu konuda 9 kazanım bulunmaktadır.

Çizelge 15. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
YARDIMLAŞMA/ PAYLAŞMA	<ol style="list-style-type: none"> 1. İhtiyaç duyduğunda yardım ister. 2. İhtiyacı olana yardım etmeye istekli olur. 3. Sahip olduklarından ihtiyacı olanla paylaşır. 4. Cömert olmanın Allah'ın sevdiği davranışlardan biri olduğunu söyler. 5. Yardımlaşmanın iyilik yapmak olduğunu söyler. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan yardımlaşma/paylaşmanın insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Yardımlaşma/paylaşma konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Çocukların hangi durumlarda ve nasıl yardım etmesi/istememesi gerektiği üzerinde durulur. • Herhangi bir kaza ve tehlike anında 112'yi arayarak yardım isteyebileceği öğretilir. • Dinimizin yardımlaşma/paylaşmaya verdiği önem vurgulanır. • Peygamberimizin insanlara yardım ettiğine dair örnekler verilir. • Yardımlaşma/paylaşma davranışlarının insan hayatındaki olumlu katkıların üzerinde durulur. • Temel bir değer olarak yardımlaşma konusunda çocukları motive edecek sınıf içi etkinlikler düzenlenir.
EMPATİ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duyguları tanıtır. 2. Duygularını uygun yollarla ifade eder. 3. Başkalarının duygularını söyler. 4. Başkalarının duygularının nedenlerini söyler. 5. Arkadaşlarının mutluluğunu paylaşır. 6. Arkadaşlarının üzüntüsünü paylaşır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Empati konusu işlenmeden önce çocuklara duygular tanıtır. • Empati konusu işlenirken, aynı olay karşısında başkalarının farklı duygu ve düşüncelere sahip olabileceği uygun etkinliklerle vurgulanır. • Başkalarının duygularını anlamaya ve anlatmaya yönelik çeşitli etkinliklerden faydalanılır.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 23.

Çizelge 15’te değerler eğitimi alanında bulunan “Yardımlaşma/Paylaşma” ve “Empati” konusunda yer alan kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır. “Yardımlaşma/Paylaşma” konusunda 5 kazanım “Empati” konusunda 6 kazanım bulunmaktadır.

Çizelge 16. 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ADALET	<ol style="list-style-type: none"> 1. Adaletin insana hakkını vermek olduğunu söyler. 2. Kendi haklarını söyler. 3. Başkalarının hakları olduğunu söyler. 4. Başkalarının haklarına karşı saygılı olur. 5. Haksızlık karşısında nasıl davranması gerektiğini söyler. 6. Allah’ın adil olduğunu söyler. 7. Adil davranışların olumlu sonuçlarını fark eder. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan adaletin insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Adalet konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Çevremize karşı adil davranmamızın önemi üzerinde durulur. • Çocuklar arasında ayırım yapılmayarak ve çocuklara eşit fırsatlar sunulularak adalet konusunda onlara örnek olunur. • Verilen örneklerle ya da yapılan canlandırmalarla adaletli bir davranışın nasıl olabileceği ve sonuçları üzerinde konuşulur. • Peygamberimizin herkese adil davrandığına dair örnekler verilir. • Temel bir değer olarak adil davranma konusunda çocukları motive edecek sınıf içi etkinlikler düzenlenir. • Adil olmanın insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur’an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 24.

Çizelge 16’da değerler eğitimi alanında bulunan “Adalet” konusunda yer alan kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır. Bu konuda 7 kazanım bulunmaktadır.

Çizelge 17. 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
SABIR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sabırlı olmayı gerektiren durumlara örnekler verir. 2. Gerektiğinde isteklerini ertelemesini bilir. 3. Allah’ın sabırlı davranmayı sevdiğini söyler. 4. Sabırlı olmanın olumlu sonuçlarını fark eder. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan sabrın insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Sabır konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Çocukların, iletişim kurarken karşıdakinin sözünü bitirmesini beklemek, sıranın kendisine gelmesini beklemek gibi hangi durumlarda sabretmeleri gerektiği üzerinde etkinlikler yapılarak durulur. • Kelebeğin kozadan çıkması, bitkilerin büyümesi, meyvelerin olgunlaşması gibi sabır konusunda örnek olacak olayları gözlemlemesi için fırsat oluşturulur. • Peygamberimizin hayatından sabır örnekleri verilerek O’nun çok sabırlı bir insan olduğu vurgulanır. • Sabırlı davranmanın insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur’an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 25.

Çizelge 17’te değerler eğitimi alanında bulunan “Sabır” konusunda yer alan kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır. Bu konuda 4 tane kazanım bulunmaktadır.

Çizelge 18. 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
SEVGİ/MERHAMET	<ol style="list-style-type: none"> 1. Allah’ı sever. 2. Allah’ın tüm varlıkları sevdiğini söyler. 3. Peygamberimizi sever. 4. Peygamberimizin çocuk sevgisine örnekler verir. 5. Ailesine karşı sevgisini gösterir. 6. Arkadaşlarına ve öğretmenine karşı sevgisini gösterir. 7. Arkadaşları ile iyi ilişkiler kurar. 8. Nezaket sözcüklerini kullanır. 9. Çevresindeki varlıkları sever. 10. Doğayı korur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların, dinimizin temel değerlerinden biri olan sevgi ve merhametin insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olduğunu fark etmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Sevgi ve merhamet konusu öncelikle çocukların günlük yaşantılarında karşılaşılan örnek durumlardan yola çıkılarak ele alınır. • Çocuğun kendisini, ailesini, arkadaşlarını ve çevresindeki varlıkları sevmesinin önemi üzerinde durulur. Sevgisini sözleri ve davranışlarıyla göstermesi için teşvik edilir. • Allah’ın ve Peygamberimizin sevdiği davranışları yerine getirmenin Onlara olan sevginin göstergesi olduğu vurgulanır. • Allah’ın insanlara olan sevgi ve merhameti, insanlar için yarattığı varlıklar ve nimetlerden örneklerle açıklanır. • Peygamberimizin hayatından sevgi ve merhamet örneklerine yer verilir. Onun özellikle çocukları çok sevdiğine dikkat çekilir. • Sevgi ve merhamet davranışlarının insan hayatındaki olumlu katkılarının neler olabileceği üzerinde durulur. • “Teşekkür ederim, rica ederim, özür dilerim, affedersin, Allah razı olsun” gibi nezaket ifadeleri sık sık kullanılarak çocuklara nezaket sözcüklerini kullanma noktasında örnek olunur. • Doğayı ve vatanını sevmenin gereği olarak geri dönüşümün önemi vurgulanır, çocukların geri dönüşüme katkı sunması sağlanır, atık materyallerin dönüştürülebileceğine ve tekrar kullanılabilir hale getirilebileceğine dair farkındalık oluşturulur.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). *4-6 yaş grubu Kur’an kursları öğretim programı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 26.

Çizelge 18’te değerler eğitimi alanında bulunan “Sevgi ve Merhamet” konusunda yer alan kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır. Bu konuda 10 tane kazanım bulunmaktadır.

Çizelge 19. 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursları Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Dersler Kazanımlar ve Açıklamaları

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
MİLLİ/DİNİ DEĞERLER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Milli Bayramları sayar. 2. Dini Bayramları sayar. 3. Bayram geleneklerini söyler. 4. Bayramlarda düzenlenen etkinliklere katılmaya istekli olur. 5. Müslümanlar için önemli olan gün/geceleri söyler. 6. Özel gün ve geceler için duygularını ifade eder. 7. Özel gün ve gecelerde düzenlenen etkinliklere katılmaya istekli olur. 8. Bayrağımızı tanır. 9. İstiklal Marşı’nın milli marşımız olduğunu söyler. 10. Ülkemiz için önemli tarihi olayları söyler. 11. Ülkemiz için önemli tarihi şahsiyetleri söyler. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların vatanımız, bayramları ve özel gün/geceleri saygı/sevgi temelinde tanımlarına katkı sağlamaya yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Vatanın önemi ve vatanımızı sevmek, korumak, vatanımız için çalışmak gibi görevlerimiz ele alınır. • Ülkemizin özelliklerini, tarihi ve doğal güzelliklerini tanıtmaya yönelik etkinlikler yer verilir. • Çocuklara vatan ve bayrak sevgisini kazandırılması için görsel ve işitsel materyallerden faydalanılır. • Ülkemiz açısından önemli olan tarihi olaylar (Malazgirt, İstanbul’un fethi, Çanakkale zaferi, Milli mücadele, İstiklal Marşı, 15 Temmuz vb.) ile milli ve manevi şahsiyetler çocuğun seviyesine uygun etkinliklerle tanıtılır. • Ramazan ve Kurban bayramlarının Allah’ın bizlere hediyesi olduğu belirtilir. • Dini ve milli bayramların sevinçleri çoğalttığı, bir araya gelmeye, kaynaşmaya, yardımlaşmaya ve paylaşmaya vesile olduğu vurgulanır. • Dini ve milli bayramlardaki geleneklerin neler olduğu anlatılır ve bu gelenekler kurs/sınıf içinde canlandırılarak, çocuklar bu geleneklerin devam ettirilmesi için teşvik edilir. • Mübarek gün ve gecelerde dua etmenin önemine ve Müslümanların birbirlerini tebrik etmesine değinilir. • Bayramlar, kandiller gibi özel gün ve gecelerin birlik beraberlik, kardeşlik, yardımlaşma ve paylaşma gibi sonuçları üzerinde durulur.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). *4-6 yaş grubu Kur’an kursları öğretim programı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 27.

Çizelge 19’te değerler eğitimi alanında bulunan “Milli/Dini Değerler” konusunda yer alan kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır. Bu konuda 9 kazanım bulunmaktadır.

2.1.7.6.3. Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları

Çizelge 20. 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
RENKLER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ana renkleri söyler. 2. Ara renklerin nasıl elde edildiğini söyler. 3. Ana renkleri kullanarak ara renkleri elde eder. 4. Aynı renkleri eşleştirir. 5. Açık ve koyu renkleri söyler. 6. Farklı renkleri kullanarak resim yapar.	<ul style="list-style-type: none"> • İlk etapta çocuklara sırasıyla kırmızı, mavi ve sarı olmak üzere üç ana renk çeşitli etkinliklerle öğretilir. • Ana renkler kavrandıktan sonra bu 3 ana renkten faydalanılarak farklı ara renklerin elde edilebileceği vurgulanır. Çocukların renkleri karıştırmalarına fırsat tanıyacak etkinliklerle farklı renkler tanıtılır. • Ana renk ve ara renk kavrandıktan sonra çocukların “açık-koyu renk” kavramlarını uygun etkinliklerle fark etmeleri sağlanır.
GEOMETRİK ŞEKİLLER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Temel geometrik şekilleri söyler. 2. Geometrik şekillere çevresinden örnekler verir. 3. Farklı materyaller kullanarak geometrik şekiller oluşturur.	<ul style="list-style-type: none"> • İlk etapta sırasıyla çember, üçgen, kare, dikdörtgen ve daire geometrik şekilleri farklı etkinliklerle çocuklara tanıtılır. • Geometrik şekiller öğretilirken çocuklar, çevrelerinden örnekler vermeleri için teşvik edilir. • Çocuklara farklı materyaller kullanarak (oyun hamuru, kurdan vb.) kavradıkları geometrik şekilleri oluşturmaları için fırsat tanınır.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). *4-6 yaş grubu Kur’an kursları öğretim programı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 39.

Çizelge 20’de tamamlayıcı kazanımlar alanında bulunan “Renkler” ve “Geometrik şekiller” konusu ile ilgili kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır. “Renkler” konusunda 6 tane kazanım “Geometrik şekiller” konusunda 3 tane kazanım bulunmaktadır.

Çizelge 21. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
BOYUT	<ol style="list-style-type: none"> 1. Boyut ifade eden kavramları söyler. 2. Boyut ifade eden kavramlara çevresinden örnekler verir. 3. Boyut ifade eden kavramları günlük hayatında kullanır.	<ul style="list-style-type: none"> • İlk etapta sırasıyla “büyük, küçük, orta, uzun, kısa, ince, kalın, geniş, dar” olmak üzere boyut ifade eden kavramlar farklı etkinliklerle çocuklara tanıtılır. • Boyutlarla ilgili kavramlar öğretilirken çocuklar çevrelerinden örnekler vermeleri için teşvik edilir.

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
MİKTAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miktar ifade eden kavramları söyler. 2. Miktar ifade eden kavramlara çevresinden örnekler verir. 3. Miktar ifade eden kavramları günlük hayatında kullanır.	<ul style="list-style-type: none"> • İlk etapta sırasıyla “az, çok, ağır, hafif, boş, dolu, tek, çift, yarım, tam, parça, bütün” kavramları farklı etkinliklerle çocuklara tanıtılır. • Miktarla ilgili kavramlar öğretilirken çocuklar çevrelerinden örnekler vermeleri için teşvik edilir.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 40.

Çizelge 21’de tamamlayıcı kazanımlar alanında bulunan “Boyut” ve “Geometrik şekiller” konusu ile ilgili kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır. “Miktar” konusunda 3 tane kazanım “Geometrik şekiller” konusunda da 3 tane kazanım bulunmaktadır.

Çizelge 22. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
YÖN/MEKÂN/KONUM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yön, mekân, konum ifade eden kavramları söyler. 2. Yön, mekân, konum ifade eden kavramları günlük hayatında kullanır. 3. Yön, mekân, konum kavramlarını içeren yönergeleri uygular.	<ul style="list-style-type: none"> • İlk etapta sırasıyla “ön, arka, yukarı, aşağı, ileri, geri, sağ, sol, altında, üstünde, içinde, dışında, uzak, yakın” kavramları farklı etkinliklerle çocuklara tanıtılır. • Yön/mekân/konum ile ilgili kavramlar öğretilirken çocukların yaparak-yaşayarak öğrenmelerine fırsat verilir. • Çocuklara yönergeler verilerek (Arkadaşının önüne geç, sağındaki arkadaşının adını söyle vb.) bu kavramları pekiştirmeleri, uygun ortamda konum almaları sağlanır.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 41.

Çizelge 22’de tamamlayıcı kazanımlar alanında bulunan “Yön/Mekân/Konum” konusuna yönelik kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır. Bu konuda 3 tane kazanım bulunmaktadır.

Çizelge 23. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
SAYILAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Birden dokuzaya kadar olan rakamları tanıyır. 2. Sıfır rakamını tanıyır. 3. Rakamları sırasıyla sayar. 4. Rakamların yazılışını taklit eder. 5. Söylenen sayı kadar nesneyi gösterir.	<ul style="list-style-type: none"> • İlk etapta sırasıyla 1-9 arası rakamlar farklı etkinliklerle şekil olarak çocuklara tanıtılır ardından 0 rakamı öğretilir ve çocuklara rakamları kavramaları için yeterli zaman tanınır. • Rakamlar çocuklara doğru yazım kurallarına dikkat edilerek öğretilir. • Rakamlar öğretildikten sonra hangi sıra ile sayılacağı sözel olarak belirtilir. (Melodilerden faydalanılabilir) • Çocuklara öğrendikleri her rakamdan sonra rakam kadar nesneyi gösterecekleri/getirecekleri etkinlikler yaptırılır. • Çocuklara rakamlarla nesnelere eşleştirebilecekleri etkinlikler yaptırılır.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). *4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 42.

Çizelge 23'de tamamlayıcı kazanımlar alanında "Sayılar" konusu ile ilgili kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır. "Sayılar" konusunda 5 tane kazanım bulunmaktadır.

Çizelge 24. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
DUYULAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Beş duyu organını tanıyır. 2. Duyu organlarının temel görevlerini açıklar. 3. Duyularla ilgili kavramları söyler. 4. Duyularla ilgili kavramları günlük hayatında kullanır.	<ul style="list-style-type: none"> • Çocuklara 5 duyu organı ve bunların temel işlevleri tanıtılır. (Gözümüz çevremizdeki canlı ve cansız varlıkları görmemizi sağlar, kulaklarımız sesleri duymamızı sağlar vb.) • 5 duyu organı tanıtıldıktan sonra sırasıyla "tatlı, tuzlu, acı, ekşi, sıcak, soğuk, ılık, sert, yumuşak, ıslak, kuru, taze, bayat, sesli, sessiz, kokulu, kokusuz" gibi duyuyla ilgili kavramlar etkinliklerle çocuklara tanıtılır. • Farklı etkinliklerle çocuklara bu kavramları deneyimlemeleri için fırsat tanınır.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). *4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 43.

Çizelge 24'de tamamlayıcı kazanımlar alanında "Duyular" konusu ile ilgili kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır." Duyular" konusunda 4 tane kazanım bulunmaktadır.

Çizelge 25. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
DUYGULAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Temel duyguları söyler. 2. Duyguları jest ve mimiklerini kullanarak canlandırır. 3. Gösterilen yüz ifadelerindeki duyguyu tanıır. 	<ul style="list-style-type: none"> • İlk etapta sırasıyla “mutlu, üzgün, kızgın, korkmuş, şaşkın” gibi temel duygular jest-mimik ve görsellerden faydalanılarak tanıtılır. • Farklı etkinliklerle çocukların bu duyguları canlandırmaları sağlanır. • Örnek olaylar üzerinden (sevdiği bir arkadaşı ile karşılaşmak vb.) çocukların duyguları fark etmeleri sağlanır.
ZIT KAVRAMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zıtlık ifade eden kavramları söyler. 2. Zıt kavramlara çevresinden örnekler verir. 3. Zıtlık ifade eden kavramları günlük hayatında kullanır. 4. Zıt kavramları sınıflandırır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zıt kavramlar öğretilirken önce kavramın biri öğretilir, sonra kavram zıttı ile öğretilir. • Çocuklara “aynı-farklı, açık-kapalı, hızlı-yavaş, canlı-cansız, karanlık-aydınlık, eski-yeni, kirli-temiz, aç-tok, doğru-yanlış, yaşlı-geç,” gibi zıt kavramlar tanıtılır. • Çocukların karıştırabilecekleri kavramlar görsellerden faydalanılarak anlatılır ve çocuklardaki kavram karmaşası giderilir. • Kavramlar öğretilirken çocuklar çevrelerinden zıt kavramlara örnekler vermeleri için teşvik edilir.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). *4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 44.

Çizelge 25’de tamamlayıcı kazanımlar alanında “Duygular” ve “Zıt Kavramlar” konusu ile ilgili kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır. “Duygular” konusunda 3 tane kazanım “Zıt Kavramlar” konusunda 4 tane kazanım bulunmaktadır.

Çizelge 26. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı Dersler, Kazanımlar ve Açıklamaları Programı

	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
ZAMAN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaman ifade eden kavramları söyler. 2. Zaman ifade eden kavramları günlük hayatında kullanır. 3. Haftanın günlerini söyler. 4. Ayları söyler. 5. Mevsimleri söyler. 	<ul style="list-style-type: none"> • İlk etapta sırayla “önce, şimdi, sonra, sabah, öğle, akşam, dün, bugün, yarın, gece, gündüz” olmak üzere zaman ifade eden kavramlar çocuklara tanıtılır. • Zaman kavramları günlük hayattan örneklerle ilişkilendirilir. • Haftanın günleri, aylar ve mevsimler şarkı ve melodilerden faydalanılarak öğretilir.
SEMBOLLER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Günlük hayatta karşılaşma ihtimali olan önemli sembolleri tanıır. 2. Önemli sembolleri gördüğünde ne anlama geldiğini söyler. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocuklara günlük hayatta karşılaşma ihtimali olan “geri dönüşüm, çöp atma, wc, tehlike- yön okları, acil çıkış” gibi semboller öğretilir.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). *4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s. 45.

Çizelge 26’da tamamlayıcı kazanımlar alanında “Zaman” ve “Semboller” konusu ile ilgili kazanımlar ve açıklamaları yer almaktadır. “Zaman” konusunda 5 tane kazanım “Semboller” konusunda 2 tane kazanım bulunmaktadır.

2.1.8. 4-6 Yaş Grubu Değerler Eğitimi ve Kur’an-ı Kerim Programı (2023)

Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş grubu öğretim programının hazırlanıp geliştirilmesinde yaygın din eğitimine yönelik hazırlanan diğer programlardaki gibi muhatapların ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda yeniden yapılandırılmasına büyük önem vermiştir. 4-6 yaş grubu Kur’an kursları 2013-2014 yılında faaliyete girmesiyle birlikte büyük bir ilgi görmüştür. İlginin artmasıyla birlikte her geçen gün yeni ihtiyaçlar ve beklentiler ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine programın uygulandığı kurslara yönelik değerlendirme çalışmaları yapılarak program zaman güncellemeye gidilmiştir (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2023). 4-6 yaş grubuna yönelik öğretim programı 2014, 2018 ve 2022 yıllarında yapılandırılarak güncellenmiştir. En son olarak ise 2023 yılında “Kur’an-ı Kerim Alanı” ve “Değerler Eğitimi Alanı” yeniden ele alınmıştır.

4-6 yaş grubu öğretim programı (2022) ile 4-6 yaş grubu değerler eğitimi programı (2023) karşılıklı olarak ele alındığında 4-6 yaş grubu değerler eğitimi öğretim programının sadece isminde de belirtildiği gibi değerler eğitimini kapsadığı ve değerler eğitimi alanına yönelik olduğu görülmektedir. Program amacı, yaklaşımı ve genel yapısı itibarı ile 2022 öğretim programı ile aynıdır. Dersler ve kazanımların aynı olduğu görülmüştür fakat açıklamalarda bazı ifadeler değişiklik göstermektedir. “Doğruluk/Dürüstlük”, “Sorumluluk”, “Yardımlaşma/Paylaşma”, “Empati”, “Adalet”, “Sabır”, “Sevgi/Merhamet” değerlerinde yer alan açıklamalar bölümünde “Dinimizin temel değerlerinden biri olan” ibaresi bulunmamaktadır. Bu değerlerin sadece İslam dinin temelinde değil bütün insanlığın toplumsal değerleri olduğu öne çıkarılmıştır. Bu bakış açısı programın amacı bölümünde de “dini değerler” olarak değil de “toplumsal değerler” olarak belirtilmiştir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Konu, kapsam itibar ile 4-6 yaş Kur'an kursları, kullanılan materyaller ve öğretim programını içermektedir. Bu doğrultuda literatür tarandığında tespit edilen çalışmalar şöyledir:

Bu konu kapsamında, Tosun ve Çapcıoğlu (2016) tarafından yazılan "4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretim Programlarının Dini Gelişim Kuramları Çerçevesinde İncelenmesi" isimli makale yer almaktadır. Çalışmada "Program, amaç, kazanım, hikâye ve etkinlikler bağlamında, 4-6 yaş grubu çocukların dini gelişim düzeylerine uygun mudur?" sorularına cevaplar aranarak, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 2014 yılında hazırlanan "4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretim Programı" ve programın öğretimi için hazırlanmış olan "Öğretici Kitabı 1-2" doküman analizi tekniği kullanılarak dini gelişim kuramları açısından incelenmiştir.

Gün (2016) tarafından "Veli ve Öğretici Görüşleri Doğrultusunda 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Eğitimi: Samsun İli Örneği" isimli yayınlanan çalışmada bu konu ile ilgili çalışmalar arasında bulunmaktadır.

Yağcı'nın (2018), 2017-2018 eğitim döneminde 4-6 yaş Kur'an Kurslarının ihtiyaç ve beklentilerinin ne ölçüde karşılandığı" cevap aranarak hazırlan "Öğreticilere Göre Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları (İzmir İli Örneği)" isimli yüksek lisans tezinde İzmir ilinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Bu araştırma neticesinde tespit edilen sorunlara yönelik çözüm ve önerilerde bulunmuştur.

Karaca'nın (2020), 2019- 2020 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kursu öğrencilerine uygulanan değerler eğitimini incelemek amacıyla 4-6 Yaş Kur'an Kurslarında görev yapan öğretmenlerle görüşerek "Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğrencilerine Uygulanan Değerler Eğitiminin Öğretici Görüşleri Açısından İncelenmesi" isimli Yüksek Lisans Tez'ini çalışmıştır. Bu çalışmada 4-6 yaş grubu çocuğun gelişim özelliklerini, dini eğitimi ele alınmış ve Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının, amaçları ve uygulanan programın temel ilkeleri, eğitim-öğretim materyalleri, fiziki durum ve öğretici yeterlilikleri itibariyle ihtiyaç ve beklentileri hangi ölçüde karşıladığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Kılıç, (2021), “DİB 4-6 yaş Kur'an Kursu Öğretim Programının Uygulanmasında Eğitici Görüşlerinin Dini Gelişim Kuramları Bağlamında Değerlendirilmesi (Gaziantep Örneği)” yüksek lisans tezi de bu konu bağlamında yapılan çalışmalar arasında yer almaktadır. Bu çalışmada 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Gaziantep'te görev yapan öğretmenler ile görüşme yapılmış ve kullandıkları yöntem ve teknikler, çocukların hedeflenen kazanımlara nasıl ve ne düzeyde ulaştıkları, ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Dayan, (2022) “4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretim Programının Dini Bilgiler-1 Öğrenme Alanının Kazanımlar Açısından Değerlendirilmesi” adlı çalışmada Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Öğretim Programı Dini Bilgiler -1 öğrenim alanının kazanımları çocukların gelişim özelliklerine göre uygunluğu açısından incelenmiştir.

Çelik ve Çakmak (2023), tarafından ele alınan “Öğreticilerin Gözünden 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğretim Programındaki Soyut Kavramların Öğretimi Üzerine Nitel Bir Araştırma” isimli çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak “4-6 yaş Kur'an kursu programında bulunan Allah, dua, sevgi, adalet ve saygı gibi soyut kavramların öğretiminde yaşanan problemlerin ve bu kavramların öğretimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi” amaçlamaktadır.

Peşkersoy (2021), “Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kursları Etkinlik Kitapları ve Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Kurumları Etkinlik Kitapları İçeriğinin Toplumsal Cinsiyet Açısından İncelenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kursu etkinlik ve öğretici kitaplarında ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim etkinlik kitapları ile öğretici kitabında bulunan cinsiyet rollerini, cinsiyete yönelik kalıp yargıları, dini ve toplumsal açılardan incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada yöntem olarak doküman incelemesi ve içerik analizi kullanılmıştır.

Sancak (2022), tarafından hazırlanan “Okul Öncesi Din Eğitimi Açısından 4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretici Kitabı (1-2) Değerlendirmesi” isimli yüksek lisans tezi doküman incelemesi ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. 2019 yılında hazırlanan 4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretici Kitabı-1 ve Kur'an Kursları Öğretici Kitabı-2 kitaplarını konu, kazanım ve etkinlik bakımından değerlendirmeyi ve eksiklikleri tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Ateşmen (2022) yılında hazırlanan “4-6 Yaş Kur’an Kurslarında Değerler Eğitimi ve Din Öğretiminde Yararlanılan Materyallerin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, 4-6 Yaş Kur’an Kurslarında kullanılan materyalleri incelemeyi amaçlamıştır. Veri toplama aracı olarak doküman incelemesi, verilerin analiz edilmesinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Bu araştırma neticesinde kurslar ile ilgili olarak güncellemeler yapılması ve çeşitli materyaller geliştirilmesi yönünde tespitlerde bulunulmuştur.

3. YÖNTEM

Bu kısımda araştırmamızın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve teknikleri, verilerin toplanma süreci ve verilerin analizine dair bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

İnsan, son derece karmaşık bir fizyolojik yapıya ve bu yapı ile ilişkili psikolojik süreçlere sahip bir varlık olduğu kadar, sosyal alanda diğer bireylerle etkileşim halinde olan bir sosyal varlıktır. Bu kadar kompleks bir yapıyı sadece nicel ve deneysel verilerle anlamaya çalışmak veya her bireyin genelleştirilebilir ilkelerin bir parçası olduğunu iddia etmek sıkıntılı bir yaklaşımdır. İnsanın, sürekli değişen duyguları, düşünceleri ve zihinsel yapıları ile sosyal alandaki dinamik ilişkilere verdiği tepkilerin karmaşıklığı göz önünde bulundurularak, insanın bütünsel bir şekilde açıklanmasının daha uygun olacağı düşünölmektedir (Baltacı, 2019, s. 369). Bu yüzden, insan davranışını araştırırken daha önce belirlenmiş kısıtlayıcı yöntemler yerine insan davranışının doğasına daha uygun nitel yöntemlerin kullanılmasının daha uygun olabileceği sonucuna varılmaktadır (Yıldırım ve şimşek, 2021, s. 36). Nitel araştırmalar, görüşmeler, gözlemler ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamlarında gerçeği ve bütüncül bir şekilde sunulmasını amaçlayan bir süreci içeren araştırmalar olarak tanımlanır (Yıldırım ve şimşek, 2021, s. 37).

Bir anlatı araştırması, bir veya birkaç bireyin deneyimlerine dayanan hikayeleri rapor ederken, fenomenolojik çalışma birkaç kişinin bir fenomen veya kavramla ilgili yaşadıkları deneyimlerin ortak anlamını tanımlar (Creswell, 2013, s. 77). Araştırmalarda veriler, araştırmanın odaklandığı olguyu deneyimleyen ve bu deneyimi dışa yansıtabilecek bireyler veya gruplar tarafından sağlanır. Olguların deneyimlerini ve anlamlarını ortaya çıkarmak için görüşmeler gerçeğleştirilir (Büyüköztürk vd., 2022, s. 22).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmamızın evrenini, Karabük İl Müftülüğü genelinde 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında görev yapan 70 Kur'an kursu öğreticisi oluşturmaktadır.

Araştırmamızın örneklemini ise Karabük İli Merkez ve Safranbolu İlçesinde görev yapan 4-6 yaş grubu Kur'an Kurslarında görev yapan öğretmenler arasından amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 20 Kur'an kursu öğreticisi oluşturmaktadır. Çalışmada elde edilen verilerin analizinde kullanılmak için gizlilik ilkesi göz önünde bulundurularak katılımcıların isimleri verilmeden "K1", "K2", "K3", "K4" ... şeklinde kodlamalar yapılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri

Oldukça zengin duygu ve düşünceye sahip olan insanların duygu ve düşüncelerini tutum ölçekleri ile ancak yüzeysel olarak anlamak mümkündür. Gözlem tekniğinde sadece gözlemlenebilir davranışları anlamak ve tanımak mümkündür. İnsan gibi sosyal bir varlığın duygu ve düşüncelerini daha derin ve ayrıntılı incelemek için farklı bir araştırma tekniğine ihtiyaç vardır; çünkü söz konusu davranışların nedenleriyle hangi amaçla gösterildiklerine dair bilgi sağlamak zordur ve bu durum zaman, mekân ve kişiden kişiye değişir. Bu sebeplerden dolayı, bir kişinin davranışlarının nedenleri, görüşleri veya duyguları öğrenilmek isteniyorsa, en uygun yöntem yine kişiye doğrudan başvurarak bilgi almaktır. Kişinin açık uçlu sorulara vereceği serbest yanıtlar, onun düşüncelerini, duygularını veya görüşlerini daha doğru bir şekilde öğrenmeyi mümkün kılar. Bu bağlamda, diğer yöntemlerden farklı nitelikte ve derinlikte veri sağlayabilecek bir araştırma tekniği olarak "görüşme" önerilebilir. Görüşme, araştırmacı ile araştırmanın öznesi konumundaki kişi arasında gerçekleşen, kontrollü ve amaçlı bir sözlü iletişim biçimidir (Türnüklü, 2000, s. 557). Görüşme tekniğinin temel amacı genellikle bir hipotezi test etmek değil, aksine diğer insanların deneyimlerini ve bu deneyimleri nasıl yorumladıklarını anlamaya çalışmaktır (Türnüklü, 2000, s. 558).

Adım Adım İyilik Okulu Öncesi Eğitim Setinin 4-6 yaş Kur'an kursları öğretim programına göre inceleneceği bu çalışmada, teknikler arası iş birliği stratejisi takip edilmiş literatür taraması ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır.

3.4. Verilerin Toplama Süreci

Araştırmanın teorik çerçevesini ve odağını netleştirmek, bu konuda bilimsel bir zemin oluşturmak üzere konuyla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Araştırmada veri girişinin yapıldığı ikinci kaynak, alan uzmanları ile görüşülerek oluşturulmuştur. Bu kapsamda, araştırmanın içerik geçerliliğini sağlamak, kapsam-sınırlılıklar ve süreyi belirlemek, yapılacak görüşmelerde kullanılacak soruları tespit etmek, şekillendirmek ve soruların güvenilirliğini artırmak için alan uzmanlarına danışılmıştır. Alan uzmanlarının önerileri, görüşmede kullanılacak soruların hazırlanmasında kullanılmıştır. Bu süreçte iyi anlaşılamayan ya da yanlış anlaşılmalara neden olabilecek durumdaki sorular, alan uzmanlarının yardımıyla düzeltilmiş ya da çıkarılmış ve görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Görüşmeler katılımcılarla yüz yüze yapılmıştır. Görüşmelere başlamadan önce katılımcılara, görüşmenin amacı, gizliliği ve araştırma hakkında gerekli ön bilgiler verilerek her bir katılımcı için düzenlenen "gönüllü katılım formu", doldurulup imzalatılmıştır. Görüşmelerin toplam süresi 569 dakikadır. Bir katılımcı ile ortalama 20-30 dk arası görüşülmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Nitel araştırmalarda, verinin içerdiği anlamların analizi bu sürecin temelini oluşturur. Bu sebeple, nitel veri analizi genellikle "içerik analizi" olarak adlandırılır. (Yıldırım ve Şimşek, 2022, s. 240). Bu çalışmada, verilerin daha detaylı işlenerek araştırmanın temeline uygun anlamların elde edilmesine imkân tanıyan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde toplanan veriler titizlikle incelenerek katılımcılar tarafından yoğun olarak vurgulanan olay ve olgulardan yola çıkılarak katılımcı görüşleri sistematik bir şekilde ayrıştırılır ve kodlanır. Daha sonra bu kodlardan kategorilere; kategorilerden de temalara ulaşılır ve elde edilen veriler bir bütün olarak yorumlanır (Baltacı, 2019, s. 377). Bu doğrultuda araştırmada yapılan görüşmeler kayda alınmış ve transkripsiyon yapılmıştır. Transkripsiyon yapılan metinler, kodlara ve kategorilere ayrılmıştır. Kategorilerden de temalara gidilerek veriler bütünsel olarak yorumlanmıştır. Bu çalışmada elde edilen veriler uzman görüşleri doğrultusunda, betimsel analiz ve içerik analizi yapılarak analiz edilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde Kur'an kursu öğretmenleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular ve literatür çerçevesinde yorumlar ortaya konmuştur. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı'na uygunluğu ve kitabın özelliklerine ait bulgulara yer verilerek içerik analizi ve betimsel analiz yapılmıştır.

Çizelge 27. Oluşturulan Temaların Kategorilere Göre Dağılımı

Temalar	Kategoriler / Alt Temalar
Eğitim Mekânı	<ul style="list-style-type: none"> Fiziki Şartların Yeterliliği Yardımcı Personel Durumu
Yöntem-Teknik ve Materyal	<ul style="list-style-type: none"> Farklı Yöntem ve Teknik Kullanımı Öğretim Teknolojileri ve Materyal Kullanımı Kullanılan Etkinlik Kitaplarının Değerlendirilmesi
4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı	<ul style="list-style-type: none"> 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı
Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti İçeriği ve Fiziki Özellikleri	<ul style="list-style-type: none"> Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin Kullanımı Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin Fiziki Özellikleri Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti İçeriği Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nde Bulunan Görseller Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nde Kullanılan Dil Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programına Uygunluğu
Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti Hakkında	<ul style="list-style-type: none"> Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin Kullanım Kolaylığı ve Zorluğu Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nde Ek Kitap Bulunma Durumu ve Çeşitli Görüşler

4.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların cinsiyet, yaş, hizmet yılı, eğitim durumu formasyon ve okul öncesi eğitime yönelik sertifika durumu gibi demografik değişkenler hakkında bilgiler çizelge 28’de yer almaktadır.

Çizelge 28. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kod	Cinsiyet	Yaş	DİB’te Hizmet Yılı	4-6 Yaş Grubu K.K Çalışma Yılı	Eğitim Durumu	Formasyon	Okul Öncesi Eğitim Sertifikası	Görev Yeri
K1	Bayan	38	10	5	Lisans	Yok	Var	İlçe
K2	Bayan	30	5	5	Lisans	Var	Var	Merkez
K3	Bayan	29	6	5	Lisans	Var	Var	Merkez
K4	Bayan	36	6	6	Lisans	Var	Var	İlçe
K5	Bayan	39	13	8	Lisans	Var	Var	İlçe
K6	Bayan	33	4	4	Ön lisans	Yok	Var	İlçe
K7	Bayan	45	3	3	Lisans	Var	Var	İlçe
K8	Bayan	28	3	3	Lisans	Var	Var	Merkez
K9	Bayan	43	3	3	Lisans	Yok	Var	Merkez
K10	Bayan	28	4	4	Lisans	Var	Var	Merkez
K11	Bayan	46	18	10	Ön lisans	Yok	Var	Merkez
K12	Bayan	41	10	10	Lisans	Var	Var	İlçe
K13	Bayan	40	18	6	Lisans	Yok	Var	İlçe
K14	Bayan	32	8	6	Lisans	Var	Var	İlçe
K15	Bayan	46	18	10	Lisans	Yok	Var	Merkez
K16	Bayan	51	18	8	Ön lisans	Yok	Var	Merkez
K17	Bayan	45	15	10	Lisans	Yok	Var	İlçe
K18	Bayan	41	5	5	Lisans	Var	Var	Merkez

Çizelge 28-devamı

Kod İsim	Cinsiyet	Yaş	DİB'te Hizmet Yılı	4-6 Yaş Grubu K.K Çalışma Yılı	Eğitim Durumu	Formasyon	Okul Öncesi Eğitim Sertifikası	Görev Yeri
K19	Bayan	45	12	10	Lisans	Yok	Var	Merkez
K20	Bayan	47	12	2	Lisans	Yok	Var	İlçe

Araştırmaya 20 Kur'an kursu öğreticisi katılmıştır. Katılımcıların tamamı Bayan Kur'an kursu öğreticisinden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş grubuna bakıldığında 28-51 yaş grubu aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların orta yaş grubunda olması çocuklar ile beraber yapılan etkinliklere katılma, oyunlara dahil olabılme konusunda önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

Katılımcıların hizmet yılı ele alındığında 1-5 yıl arasında 7 kişi, 6-10 yıl arasında 5 kişi 11-15 yıl arasında olanların 4 kişi, 16-20 yıl arasındakilerin ise 4 olduğu görülmektedir. Katılımcıların 4-6 yaş Kur'an kursunda hizmet yılına bakıldığında 10 kişi, 1-5 yıl arasında görev yapmış olup diğer 10 kişi ise 6-10 yıl arasında görev yaptığı belirtilmiştir.

Katılımcıların eğitim durumları ele alındığında ise katılımcılardan 3 kişinin ön lisans, 15 kişinin lisans, 2 kişinin ise lisans üstü eğitim aldığı görülmektedir. Korkmaz'ın 2017-2018 eğitim- öğretim yılında "4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Din Eğitimi" isimli çalışmasında, araştırmaya katılan 430 katılımcının %43,7'si ön lisans mezunudur (Korkmaz, 2019, s.28). Yağcı'nın İzmir İl'inde 2016-2017 eğitim- öğretim yılında yaptığı çalışmada 57 katılımcıdan 5'inin lisans, 21'inin ise ön lisans mezunudur (Yağcı, 2018, s.136). Urdoğan'ın (2019) çalışmasında da katılımcıların ağırlıklı olarak ön lisans mezunu olduğu sonuçlar görülmektedir. Aşkın'ın 2022 yılında yapmış olduğu araştırmaya göre İstanbul'un ilçelerinde görev yapan 480 öğreticiden %59,2'si lisans mezunudur (Aşkın, 2022, s. 151). Öncü'nün 2021 de yaptığı "4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Öğreticileri Etkileyen Unsurlar (Denizli Örneği)" isimli çalışmasında, 19 öğreticiden 17 tanesi lisans mezunudur (Öncü, 2021, s. 265). Yapılan literatür taramasındaki karşılaştırılmalara bakıldığında, öğreticilerin lisans mezunu olma durumunda artış olduğu görülmüştür.

Pedagojik formasyon sahibi olma durumlarına bakıldığında ise %50'sinin formasyonu olmadığı diğer %50'sinin formasyon sahibi olduğu görülmektedir. Fakat

okul öncesi eğitimine dair bir sertifikaları bulunması durumuna bakıldığında ise katılımcıların tamamının, okul öncesine yönelik sertifika aldığı görülmektedir. Katılımcıların formasyon, okul öncesi eğitimine yönelik sertifika alıp almadıklarına bakıldığında, 20 katılımcıdan 10 kişinin pedagojik formasyonu olmadığı diğer 10 kişinin ise pedagojik formasyonu olduğu görülmüştür. Katılımcılarda okul öncesi eğitimine yönelik sertifika sahibi olma durumuna bakıldığında ise katılımcıların hepsinin sertifika aldığı görülmüştür.

4.2. Eğitim Mekânı ve Öğrenci ve Öğretici Sayısına Yönelik Bulgular

Çizelge 29. Kursta Bulunan 4-6 Yaş Öğretici ve Öğrenci Sayısına Yönelik Bulgular

Kod	Öğrenci Sayısı	Öğretici Sayısı
K1	17	1
K2	13	1
K3	26	2
K4	17	1
K5	43	3
K6	14	1
K7	16	1
K8	60	1
K9	36	4
K10	36	4
K11	36	4
K12	43	3
K13	13	1
K14	13	1
K15	15	1
K16	13	1
K17	35	2
K18	26	2
K19	12	1
K20	27	2

Yapılan görüşmelerde 12 ve üzeri öğrencisi olan kurslarda tek öğreticinin bulunduğu öğrenci sayısı 24 ve üzeri olup sabah ve öğleden sonra olmak üzere yarım gün eğitim veren kurslarda ise iki veya daha fazla öğreticinin bulunduğu tespit

edilmiştir. Ayrıca tam gün eğitim veren kurslara olan talebin oldukça fazla olduğu bilgisine de ulaşılmıştır.

Çizelge 30. Eğitim Mekânına Yönelik Bulgular

Kodlar	Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
Kursta yardımcı personel olması.	K6, K8, K9, K10, K11,	5
Kursumuzda yardımcı personel olmaması.	K1, K2, K3, K4, K5, K7, K12, K13, K14, K15, K16, K18, K19, K9, K20	15
Kursumuz fiziki açıdan yeterli olmaması.	K2, K3, K5, K16, K19	5
Kursumuz fiziki açıdan yeterli olması.	K1, K4, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K17, K18, K20	15

Katılımcılara eğitim mekanlarında yardımcı personel durumu sorulmuştur. Katılımcılardan 12 kişi yardımcı personelin olduğunu ifade ederken 8 kişi yardımcı personelin olmadığını belirtmiştir. Yardımcı personelin olmadığını ve bu durumun eğitimi etkilediği katılımcılar şu şekilde ifade etmiştir:

“Yok ve şu an yani çok büyük sıkıntılarımız var bir kere ders anlatmamız kesinlikle bölünüyor bunu söyleyebiliriz yani verimli ders işleyemiyoruz bu bir. İkincisi ben bir eğitimci olduğum için ben her şey olmuş oluyorum; yani, yeri geliyor temizlikçi oluyorum, yeri geliyor bakıcı oluyorum, yeri geliyor güvenlikçi oluyorum ve her şey benim yetişmem verimi de azaltıyor. Bu otomatik olarak eve de yansıyor, kendime de yansıyor. Sadece bir günlük eğitimin değil, yeri geliyor bir aylık eğitimde bölünüyor. Çünkü sürekli ben orada çalıştığım için aynı zamanda çocukların güvenliği de en büyük korkumuz oluyor. Çünkü çocukların tuvalet ihtiyacı durumunda sınıftan çıkıyoruz, yanında diğer öğrenciler de girebiliyor. Kursumuza ziyaret olabiliyor ve kimseye güven olmuyor. Dediğim gibi bir yetişkin sınıfımız da olduğu için orada yetişkin öğrenciler de var ve insan korkuyor kimseyi de tanımıyoruz. Bu yüzden sürekli böyle hep tetikteyiz yani yardımcı personel önemli büyük bir ihtiyaç.” (K3)

“Yardımcı personelin 4-6 Yaş’a kesinlikle verilmesi gerektiğine inanıyorum. Kursun işleyiş düzeni, çocuklarımızın güvenliği ve dersin daha kaliteli bir şekilde işlenebilmesi için yardımcı ablanın kesinlikle olması kanaatindeyim. Biz Elif-Ba’yu öğretirken bireysel derslere geçtiğimiz sırada muhakkak yardımcı ablanın diğer çocukların güvenliğinden ve kaliteli vakit geçirmesinden en azından sorumlu olsun ki bizde bireysel derslerimizi çocuklarımıza daha doğru bir şekilde verelim. Kursu girişlerde ve çıkışlarda çocukları anne ve babalarına verirken diğer çocukların güvenliği ve anne, babaya teslim etme noktasında sıkıntılarımız çıkabiliyor. Çocuğu teslim ettiğimde onların güvenliği açısından diğerlerinin başında birisinin beklemesi gerekmektedir. Başımıza herhangi bir özel veya farklı bir şekilde kaza geldiği zaman birinin muhakkak yanımızda bulunması lazım.” (K18)

Katılımcılara, eğitim mekânının fiziki şartlarını nasıl değerlendirdikleri ilgi yöneltilen soruya katılımcıların büyük çoğunluğu fiziki şartlarını yeterli bulduğunu ifade etmiştir. Fakat katılımcılardan bazıları da fiziki şartların yeterli olmadığını ve kurslarında birtakım eksiklerinin olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların cevaplarına bakıldığında yarısından fazlası fiziki şartlarının çocuklar için uygun ve yeterli olduğunu söylemiştir. Fiziki açıdan yeterli olduğunu düşünen katılımcılardan bazıları şu şekilde ifade etmiştir: *“Daha donanımlı hâlde şu anda kursumuz tam gün kursuna da uygun bir şekilde 2 sınıfımız var. Mutfağımız, oyun odalarımız ve atölyelerimiz bulunmaktadır.” (K11)*

Başka bir katılımcı ise kursunun 4-6 yaş için donanımlı olduğunu fakat yıpranmış olduğunu söylemiştir. *“M² olarak yeterli materyal ve donanım olarak zengin bir kurs. Fakat yıpranmış bir kurs, yani tadilata ihtiyacı var.” (K12)*

Yine katılımcılardan bazıları görev yaptığı yerlerin yeterli bulunduğunu şu cümlelerle ifade etmiştir: *“4-6 yaş yarım gün eğitim için bizim kursumuz çok mükemmel. Sınıflarımız geniş. Sadece bir adet sınıfımız küçük. Diğerleri onu tolere ediyor zaten. Kursumuz idealdir.” (K17)*

“Güzel gayet güzel. Fiziki şartları 4-6 yaş için uygun ve küçük bir bahçemiz var. Bizim için yeterli oluyor.” (K20)

Katılımcıların büyük çoğunluğu fiziki şartlarının iyi olduğundan bahsederken bir kısmı da fiziki şartlarının iyi fakat çocuklar için bir bahçe ve oyun alanlarının kısıtlı olduğundan söz etmiştir. Bazı katılımcılar ise bahçe olmasa da kurslarının

camii altında ya da yakınında olmasının çocuklar için güzel bir imkân olduğundan bahsetmiştir. Bu durum çocuklarda olumlu duygular oluşturduğu takdirde çocukların dini mekanlarımızı sevmesi açısından önemlidir. Çocukların rahat bir şekilde hareket edebilecekleri bahçenin olması fiziksel ve duygusal anlamda önemli görülmektedir.

Bahçe imkânı olup ta çocuklara göre düzenlenmemiş olduğu ifade eden katılımcılarımızda bulunmaktadır. *“Fiziki açıdan sınıf ortamımız ve oyun alanımız güzel ama cami altında olduğumuz için bir bahçe yapılmamış ama önümüzde bir alan var. Oraya yapılabilir. Yapılmasını bekliyoruz. Bizlere yapılacağı söylendi.”* (K13)

Bazı katılımcılarımızda fiziki mekanlarının yetersiz olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: *“Yetersiz buluyorum açıkçası. Çünkü çocukların oynayabileceği bir açık alanı yok. Böyle bir mahalle arasında, bir bina şeklinde. Bizim çocuklara ait bir bahçeye çıkamıyoruz yani. Bu sene bir oyun odası hazırladık. Önceden tek bir odada, tek bir sınıfta eğitim veriyorduk. Bu sene bir oyun odası ve bir derslik olarak genişlettik elhamdulillah.”* (K19)

Başka bir katılımcımız ise görev yaptığı kursun fiziki şartlarını şu şekilde aktarmıştır: *“Yani kötünün iyisi diyebilirim. Çok yeterli de değil. Yetişkinler ile aynı kapıdan giriyoruz. Hani bu bir açıdan iyi oluyor bir açıdan da kötü oluyor. Kalabalık vesaire çocukların girişinin farklı olması aslında daha iyi olur. Kursumuz yeterli ama bir oyun alanımızın olmasını isterdim. Oyun alanımız yok. Lavaboların sınıfımızdan doğru girişinin olması çocuklar için daha iyi olur. Bir de mutfak, yani biz yemeklerimizi de beslenme saatini de sınıfta yapıyoruz mecburen, çünkü mutfağımız var ama sandalyeler büyük çocuklar için uygun, küçük çocuklar için uygun olmadığından biz sınıfta beslenme yapıyoruz.”* (K3) Katılımcı şartların yeterli olmakla birlikte yetişkin kursu ile birlikte olmanın zorluklarından ve birtakım eksikliklerden bahsetmiştir.

Sosyal yaşam merkezinde görev yapan bir Kur'an kursu öğreticisi ise eğitim mekânı ile ilgili aksaklıkları şu şekilde ifade etmiştir: *“Tabii buranın eksikleri var. Bizim kendi kurslarımız gibi olmuyor ama buranın eksiklerini belediye gidermeye gayret ediyor. Benim burada yaşadığım en büyük eksiklik, çocukların tuvalet problemi oldu. Çünkü çocuklara göre küçük klozetler yok, büyüklere göre yapılmış.*

Bun da çok zorlandık. Yani çocuğu oturma ya da işte efendime söyleyeyim birinin mutlaka beklemesi gerekiyor ve bir de çocuğu tuvalete götürürken bir alan var. Çocuk işte ev ayakkabısını çıkartacak, sonra kendi ayakkabısını giyecek, sonra tuvalete gidecek. Bu yönden bir sıkıntı vardı. İkinci sıkıntı ise çocuğun tuvalete götürdüğünüz bölümle dairenin içerisinde diyeyim ben size. Bu kurumun içerisine giriş kapısı aynı kapı olduğu için ve bu kurumun içerisinde de bir sürü etkinlikler var sosyal yaşamın içerisinde pilates var. Kur'an eğitimi var, dikiş-nakiş var. Buraya gelen bayanlarda aynı kapıdan girdiği için çocuklarımızı çok rahat bir şekilde tuvalete gönderemiyoruz. Çocuğun arkasından gitmek zorundasın ve beklemek zorundasın. Diğer sınıfta da efendime söyleyeyim anaokulu öğretmenimiz var Allah'tan. Eğer öyle olmamış olsa tek başına çocukları bırakmak zorundasın. Buranın en büyük sıkıntısı o oldu. Çocuğu tek başına gönderme imkânın yok çünkü. O kapı sürekli açılıp kapanıyor. Gelen çıkan oluyor ve çocuğu ayakkabılarını giydirip göndermek zorundasın, bakmak zorundasın ve en büyük sıkıntılardan bir tanesi kapı açılıyor 1-2 m sonrasında direkt yol yani arabaların geçtiği işlek bir yol.” (K16) Eğitimin sağlandığı fiziksel ortamda yaşanan aksaklıklar katılımcımızın yorumunda da görüldüğü gibi üzere eğitimin verimini düşürmektedir. Burada katılımcının bahsettiği durumda bir güvenlik sıkıntısı oluşturduğu görülmektedir.

Fiziki durum ile ilgi yorum yapan başka bir katılımcımız ise “Kursumuz fiziki açıdan çoğunlukla yeterli olmakla beraber eksiklerimiz var. Şöyle söyleyebiliriz: Öğretici odamız yok ekstra. Bunun dışında da yine hani yerler olsun, parkeler olsun, halı üzerinde bu tarz eksiklerimiz sınıf tahtalarımız gibi eksiklerimiz var. Bahçemiz de parkımızda var. Gayet güzel, dışarıda alakalı hiçbir sıkıntımız yok. İçerisi biraz daha böyle aydınlık olabilir diyorum ben. Ya da dediğim gibi yerlerimizi daha çocuklara uygun olmasını isterim. Mesela ondan sonra sınıflarımızın bir tık daha büyük olsa daha da güzel olabilir. Ancak, oyun alanımız gayet geniş. Oyun alanımızın içerisinde ekstra oyuncaklar olabilir gibi.” (K10) Kursunun yeterli olduğu bahçe imkanlarının güzel olduğu fakat bazı eksiklerinin olduğunu belirtmiştir.

Bir diğer katılımcı eğitim mekânı hakkında şu ifadeleri kullanmıştır: “Kursumuz fiziki açıdan yeterlidir. Fakat, şöyle bir şey kısaca ben bahsedeyim: Çalıştığım anaokulu hakkında Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı anaokulunda çalışıyorum. Karabük ve Karabük ili bölgesinde pilot bir okul şu an. Öğleden sonra

öğleye kadar anaokulu öğretmenleri ders veriyor, öğleden sonra da çocuk kulübü adı altında biz öğrencilerimizin derslerine giriyoruz. Ben değerler eğitim kulübü adı altında derslere giriyorum. Çocuklara genelde böyle Kur'an eğitimi Elif-Bâ eğitimi, Kur'an talimi veya Sûre talimi üzerine, Allah'ı öğreniyorum peygamberimi öğreniyorum gibi konular üzerinden dersler işliyorum. Benimle beraber değerler eğitimi öğretmeni var. O daha çok böyle tamamlayıcı kazanımlar üzerinden eğitim veriyor. Bu şekilde il genelinde şu an pilot bir okulda bu şekilde görev yapıyorum.” (K8). Katılımcıdan elde edilen bilgi doğrultusunda, katılımcının MEB'e bağlı bir ana okulunda değerler eğitimi ve Kur'an eğitimi derslerini vermek için görevlendirildiği bilgisine ulaşılmıştır. Bir pilot uygulama kapsamında görev yapan bu Kur'an kursu öğreticisi bu uygulamanın aslında önemli bir ihtiyaç olduğundan bahsetmiştir.

Çizelge 29'da yer alan yardımcı personel durum ve kursların fiziki şartlarına yönelik bulgular yer almaktadır. Bu bulgulara dayanarak, yardımcı personelin olmamasının öğretmenleri birçok açıdan zorladığı ve ders verimini düşürdüğü sonucuna varılmıştır. Yine fiziki şartların yeterliliğine bakıldığında, katılımcılar fiziki şartların uygun olduğunu ancak bazı kursların uygun şartları sağlamak için çaba gösterdiğini, fakat bazı eksikliklerin ve aksaklıkların olduğunu belirtmişlerdir. Korkmaz'ın “4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarında Din Eğitimi (Sorunlar ve Çözüm Önerileri)” isimli çalışmasında, katılımcıların eğitim mekanına yönelik bulgularda tuvalet, lavabo, yemek salonu, dinlenme odası, oyun alanı ve bahçe gibi eksiklerden bahsedilmiştir (Korkmaz, 2019, s. 181). Türkmen ve Bayrakdar'ın “Öğretici Görüşlerine Göre 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Binalarının Fiziki İmkânlar Açısından Eğitime Elverişlilik Durumu (Gaziantep Örneği)” çalışmalarında da benzer ihtiyaç ve eksikliklerden söz edilmiştir (Türkmen ve Bayrakdar, 2020, s.123). Üzümcü ve Çınar (2020) tarafından yapılan araştırmada da çalışmamız ile benzer olarak sınıfların dar olması, bahçe ve oyun alanların kısıtlı olması gibi benzer sonuçlarla karşılaşmıştır. Fakat katılımcıların çoğunluğunun cevaplarından, 2013 yılında eğitim-öğretime başlayan 4-6 yaş grubu Kur'an kursları giderek şartları iyileştirmek için gayret içinde oldukları anlaşılmaktadır. 4-6 yaş grubu için Kur'an kurslarının fiziki şartlarının çocuklara uygunluğu; sağlık, güvenlik ve çocukların gelişimi açısından önemli olmakla birlikte, kurslarda verilen eğitimin niteliğini arttıracaktır. Bu nedenle 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında çocuklar için uygun düzenlenmiş bahçe, oyun alanı, yemek salonu, lavabo gibi fiziki şartların

kontrollerinin yapılması ve uygun hâle getirilmesi önem arz etmektedir. Yardımcı personel olmaması, derslerin aksamasına ve daha birçok soruna sebep olmaktadır.

4.3. Eğitimde Kullanılan Yöntem, Teknik, Materyal Kullanımı ve 4-6 Yaş Kur'an Kurslarına Yönelik Bulgular

Katılımcılara derslerde yer verdikleri farklı yöntem-teknikler ve öğretim teknolojileri, materyal kullanımına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Katılımcıların sorulara yönelik verdiği cevaplar çizelge 31'de kodlanmıştır.

Çizelge 31. Katılımcıların Eğitimde Yöntem, Teknik ve Materyal Kullanımına Yönelik Bulgular

Kodlar	Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
Derslerde farklı yöntem ve teknikler kullanımına yer verme.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8 K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20	20
Derslerde farklı öğretim teknolojilerine ve materyal kullanımına yer verme.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8 K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20	20
4-6 Yaş Grubu Etkinlik ve cüz kitabını yeterli bulma	K1, K5, K9, K15, K20	5
4-6 Yaş Grubu Etkinlik ve cüz kitabını yeterli bulma.	K2, K3 K4, K6, K7, K8, K10, K11, K12, K13, K14, K16, K17, K18	15

4-6 yaş grubu Kur'an kursunda görev yapan katılımcılara derslerde farklı yöntem ve teknik kullanımına ilişkin yöneltilen soruya karşı bütün katılımcılar derslerde farklı yöntem ve teknikler kullandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar derslerini tekdüze işlemediklerini çocuklara yönelik farklı yöntemler ve teknikler kullandıklarını söylemişlerdir.

Materyal, ritim ve oyunlar kullandığını ifade eden bir katılımcı bu soruyu şu şekilde cevaplamıştır: *“Evet farklı kullanılan teknikler ve yöntemler var. Bu noktada şunları söyleyebilirim: Daha çok kartonlardan bulma yani eşini bul oyunlarıyla gibi. Mesela bu tarz ama daha çok böyle şarkı ve ritimlerle öğretim yapmayı seviyorum”* (K8).

Katılımcı çocukların şükür konusunda farkındalıklarının arttığını söylediği uygulamasından şöyle bahsetmiştir: *“Evet kullanıyorum. Şimdi farklı değil ama şükür ve yemek yemekle ilgili yemek duasıyla ilgili ben yıllarca hep böyle yemek*

duasını ezberlettim çocuklara. Fakat, karşıma internette bir şey çıktı veya okuduğum bir kitapta bilmiyorum, hatırlamıyorum. Bunun da faydasını görüyorum. Çocuklarda elinde olanın farkına varması için çocuğa yemek yedikten sonra şunu yaptırıyorum. Mesela bugün patates kızartması ile meyve suyu var. Çocuk diyor ki: “Allah’ım meyve suyu için, su için, patates kızartması için sana şükürler olsun.” Ertesi gün oluyor. Başka bir şey ondan sonra diyorum evinizde. İşte akşam yemeğine oturduğun zaman, yemeğin sonunda söyleyin diyorum. Bu beni çok etkiledi. Artık onlar kendisi yapmak istiyorlar ve farkına varıyorlar. Belki önünde bir gün bir tanecik su olacak. Mesela o zaman şükredecek, o şükür kavramının bence bu şekilde güzel kavradığını düşünüyorum.” (K5)

“Tabi ki hem internet üzerinden bazı video sitelerinden yararlanıyoruz. Onun dışında 4-6 yaşa yönelik etkinliklerin hazırlandığı, telegram ve benzeri kanallardan da etkinlikler alıyoruz. Kendimiz de değerler eğitimi ve dini bilgiler derslerimize de kendimiz yeni etkinlikler ya da materyaller hazırlıyoruz. Drama, oyun bunları zaten yapıyoruz. Dramalar, oyunlar, şarkılar, şiirler, ilahiler, ezberler, hepsinden yararlanıyoruz. Bunların hepsini kullanıyoruz.” (K10)

Öte yandan derslerinde drama yöntemini kullanan bir katılımcı kullandığı yöntemin çocukların düşünme becerilerini geliştireceğini söylemiştir. “Genelde oyun veya drama mutlaka çocukları cezbedici, meraklandırıcı, heyecanlandırıcı etkinlikler olur. Yani en azından keşfetme becerilerini ortaya çok çıkarmaya çalışırım. Merak duygularını uyandıracak şekilde hikayeleri, masalları kullanırız. Bu şekilde drama mutlaka hayatımızda var. Taklitler dikkatini çekiyor. Taklit çok önemli, hemen kendini role koyuyor. Onun yerine ve söylemeye başlıyor. Zaten kendi dahil oluyor dramanın içine. Düşündürmeye yönelik etkinlikler kullanıyorum. Bu yüzden düşünme becerilerini güçlendirecek o zaman.” (K11)

Başka bir katılımcı Kur’an-ı Kerim eğitimi konusunda kullandığı teknikten şu ifadelerle bahsetmiştir: “Hocam bahsedeyim cizm konusunda şöyle. Ben bütün harfleri susturuyorum ve bütün harfler ile hikâye oluşturuyorum. Daha doğrusu, mesela “Be” harfine dudağını çarpıyor işte s harflerinde biliyorsunuz peltek ince keskin kalın “Sad” harfi var işte onların artık yavru yilancık, anne yilancık, baba yilancık, yavru yılanın dişleri daha bitmemiş “s” hani peltek söylüyor, “s” sesi çıkartıyor. Anne yılan yavrusunu arıyor. Yavru yılan annesine söylemeden gezmeye çıkmış işte o arada hemen o değeri de veriyoruz. Annesine söylemeden gezmeye

çıkılmış ama kaybolmuş. Sanırım işte anne yılan yavrusunu aramaya çıkmış korkmuş. Göremeyince ses gidiyor filan şeklinde sustururuz. Sonra baba yılan uykudan uyanıyor diye hani sesi daha bir kalınlaştırıyor şeklinde... harfleri susturma yöntemiyle çok rahat cezm konusunu geçiyor. Asla bir cezm korkum yok benim. Genelde çocuklar hani cezm konusunda deriz. Asla ay cezme geçti çocuktan ne yapsam ne etsem nasıl öğretsem asla böyle bir telaşım yok. Hamdolsun hikâye oluşturma yöntemi çocuklara daha kalıcı bir öğrenme sağlıyor. Yani hem el hareketlerini öğreniyorlar hem hikayesini öğreniyorlar hem de harfleri susturuyor cezm'i öğreniyorlar. Yani, taş çatlasın kaç gün 2 gün bilemediniz 3 günde olayı çözüyoruz. Hikâye oluşturma ile kalıcı öğrenmeyi sağlıyorsunuz.” (K17) Katılımcı kullandığı teknik ile cezm konusunu çocuklara öğretme noktasında bir zorluk yaşamadığı, bu teknik ile çocukların daha kolay ve kalıcı öğrendiğini ifade etmiştir.

Hikâye oluşturma tekniğine benzer bir teknik kullanan başka bir katılımcıda bu tekniğini kullanmasının amacını çocuklarda kalıcı öğrenmeleri sağlamak olduğunu ifade etmiştir: *“Kendim bazen böyle değişik materyaller hazırlamaya çalışıyorum. Harflerle ilgili harfleri çocuklara öğretme hususunda mesela kendi başıma bir video hazırladım. O çocuklara, o videoyla harfleri hikayeye öğretmeye çalışıyorum. O videoyu izletiyorum mesela, çocukların hafızasında kalması açısından böyle bir teknik uyguluyorum yani” (K19).*

Kur'an-ı Kerim eğitiminde katılımcılar, 4-6 yaş grubu öğretim programında belirtildiği gibi bir grup harfi öğrettikten sonra üç harekeyi (üstün-esre-ötre) öğretmenin aksine önce bütün harflerin öğretilmesi ve daha sonra harekelere geçilmesinin çocukların öğrenebilmeleri açısından daha kolay olduğunu ifade etmişlerdir: *“Mesela müfredatta cüz kitabımızda 3 farklı yani bir harfin 3 hâlini gösterirken biz bunu mesela bu yöntemi uygulamıyorum ben. Çünkü yani iki senedir bunu deniyorum olmuyor. Çocuk bunu alamıyor, alsa bile karıştırıyor. Belli bir süreden sonra, o yüzden ilk önce harfler daha sonra üstün daha sonra esere daha sonra ötre ve daha sonra cezm vesaire o şekilde gidiyor bu şekilde daha rahat öğreniyorlar.” (K3)*

“Harflerde önce ben bütün olarak gidiyorum. Harfleri tek tek tahtada gösteriyorum. Yazılışını okunuşunu bazen onların materyallerle destekliyoruz. Zımparalı kağıtlarla veyahut da simli evalarla çocukların dokunmasını, bir taraftan görsel olarak tahtaya yazarak yine kâğıtta mesela elleriyle nokta birleştirme gibi

onları yaparak ilerliyoruz. Kur'an-ı Kerim de birazcık daha ilerledikten sonra bireysel derslere geçiyoruz. Bireysel derslerde de normal eski usul ilerliyoruz.” (K18) Katılımcılar Kur'an-ı Kerim eğitiminde geleneksel yöntemleri kullandıkları gibi birçok çeşitli öğretim materyalini de kullandığını belirtmişlerdir.

Katılımcılara yöneltilen “*Derslerde farklı yöntem ve teknikler kullanıyor musunuz?*” sorusuna karşılık, katılımcıların tamamı derslerde kalıcılığı sağlamak amacıyla çocuklara uygun farklı yöntem ve teknikler kullandıklarını ifade etmişlerdir. Şensoy (2022) tarafından 4-6 yaş Kur'an kursu öğretmenlerinin Kur'an kurslarında kullandıkları öğretim yöntemleri ile ilgili yapılan çalışmada öğretmenlerin en çok kullandıkları yöntemler olarak; drama, eğitsel oyunlar ve anlatım yöntemi olarak belirtilmiştir. Katılımcılarımızın verdiği cevaplara bakıldığında yöntem olarak en çok drama, hikâye ve eğitsel oyunları kullandıkları dikkati çekmektedir. Şaşa'nın (2021)'de yaptığı çalışmada öğretmenlerin eğitsel oyunları faydalı buldukları için eğitsel oyunları tercih ettiklerini ve bu yönde eğitim beklediklerini belirtmişlerdir. Eken'in (2021) “4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Görev Yapan Kur'an Kursu Öğretmenlerinin Drama Alanındaki Yeterliliklerinin Belirlenmesi” isimli çalışmasında drama eğitimi ile çocukların yaparak yaşayarak öğrendiklerini belirtmiştir. Aynı çalışmada katılımcıların büyük çoğunluğunun drama eğitimiyle ilgili kurslara katılmaya istekli olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin hem hizmet öncesinde hem de hizmet içerisinde kendilerini güncelleyerek sürekli eğitim alması gerekmektedir. Nitekim günümüzde bilgi hızla değişmekte ve artmaktadır. Bu nedenle, ihtiyaçlara cevap verebilmek ve değişen şartlarda eğitim faaliyetlerini daha etkin yürütebilmek için öğretmenlerin yeterliliklerini geliştirmesi gerekli görülmektedir (Akyürek, 2017, s.11). Çalışmamızda da katılımcıların bu yönde talepleri olduğu görülmüştür. Oyunun çocuk dünyası için hayatın bir simülasyonu olduğu söylenebilir. Çocuklar, eğlenerek oyun yoluyla öğrenmeler gerçekleştirmektedirler. Çocuk oyun ve oyuncak birbirlerine bağlı zincirin birer parçasıdır. Oyunsuz ve oyuncaksız çocuk düşünülemez. Eğitimde oyunun ve oyuncağın gücünden yararlanılmalıdır (Tavukçuoğlu, 2002 s. 59). Oyun oynarken çocuklar algılama, kavrama, analiz, sentez, eleştirel düşünme, problem çözme ve sebep-sonuç ilişkisi kurma bilişsel yeteneklerini geliştirirler (Yorulmaz, 2015, s. 18). Bu nedenle de öğretmenler çocuklara yönelik eğitimlerde oyunları kullanmaktadırlar. Katılımcıların kullandıkları yöntem ve teknikler ile ilgili verdikleri cevaplar göz

önünde bulundurulduğunda en çok değerler eğitimi ve Kur'an-ı Kerim öğretme noktasında kullandıkları yöntemlerden bahsettirmişlerdir. Yılmaz'ın (2022) çalışmasında öğretmenlerin Kur'an-ı Kerim öğretiminde en çok kullandıkları yöntemler arasında gösterip yaptırma, eğitsel oyun, anlatım ve drama gelmektedir. Çalışmamızda ise öğretmenlerin Kur'an-ı Kerim ve değerler eğitimi alanında da hikâye oluşturma ve dramalardan faydalandıkları görülmektedir.

Çizelge 30'da katılımcılara Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından öğrencilere verilen 4-6 yaşa yönelik etkinlik kitaplarını ve cüz kitaplarını bir ders materyali olarak yeterli bulmaları konusunda yöneltilen soruya katılımcıların büyük çoğunluğu yeterli bulmadıklarını ve güncellenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Yirmi katılımcıdan beş tanesi, kitapların yeterli olduğunu, içerisinde yer alan dramaları beğendiklerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Yani şöyle, evet aslında donanımla mesela bir değeri farklı farklı örneklerle anlatmış kapsamlı bir şekilde. Fakat, şöyle uzun yıllardır hep aynı şeyleri kullanıyoruz. Bizim mesela bazen öğrencilerimiz 2 yıl üst üste gelebiliyor. Bu durumda çocuklar da aynı şeyleri dinlemek çocuklara sıkıcı olabiliyor. Müfredatın değişmesi yani her yıl ya da bir iki yılda bir müfredat değişikliği olsa elimizde bizde alternatifler sunabilmemiz açısından güzel olurdu.” (K1)

“Drama falan yaptırdığın zaman güzel şeyler var. Örneğin Osman'ın dürüstlüğü diye bir şey vardı. Ona çocuklar çok gülüyor. Futbol oynuyorlar, sonra pencereye top geliyor. Fakat, Osman kaçmıyor çok dürüst ben yaptım diyor. Bu gibi konularda bence güzel. Drama yaptıracağınız zaman güzel. Örneğin Sevgi kurabiyeleri var. Tabii ki çok güzel şeyler var ama konu tam olarak yansımamış. Bence onu kendi kendine bir şeyler yaptığın zaman güzel bir şey ortaya çıkıyor. Dediğim gibi çizimler bir de renk tonu, yani canlı olması lazım daha çok çocuğa yönelik olması lazım.” (K5)

Konuyla ilgili olarak kitaplar hakkında görüşlerini bildiren katılımcıların bazılarının yorumları şu şekildedir:

“O etkinlik kitaplarının her basımında farklı şeyler var sanırım. Bazı kitaplarda, ek demiş. Eski basım olduğu için mi bilmiyorum şu sayfada ek var diyor. Sayfada ek yok. Benim gördüğüm çok fazla basım hataları olan kitaplar var. Bu sene sanırım vermedi birkaç defa basıldı farklı şekilde zaten sanırım, daha da

geliştirilebilir diye düşünüyorum ama güncelleme yapılacak ve gelmeyecek denildi sonra o yüzden verilmedi ama elimizde olanlar elimizde olduğumuz kadarıyla kullanıyoruz. Yani belki üst üste gelen çok olmuyordur ama arka arkaya gelen çocuklar, yani 2 yıl 3 yıl gelen çocuklar için aynı etkinlik kitabı, aynı materyaller, aynı boyamalar. Kitabın içinde de bir gruplandırma yapılması güzel olur diye düşünüyorum.” (K4) Katılımcı kitaplarda güncelleme yapılacağı gerekçesiyle bu yıl öğrencilere verilmediğini fakat ellerinde olanları kullandıklarını belirtmiştir. Ayrıca bir yıldan fazla gelen öğrenciler gruplandırılması gerektiğini ifade etmiştir. Başka bir katılımcıda aynı soruya şu şekilde benzer bir cevap vermiştir: *“Bence yenilenmeli yani her şeyi yeniliyoruz her sene aynı kitap ve aynı içerik olmamalı ya da aynı materyaller aynı görseller çocuğa sunulmamalı. Çünkü, 3 sene boyunca bana gelen çocuklar var. Devamlı geliyor ve ben o çocuğa nasıl aynı şeyleri vereyim. Aynı işlersem o çocuk da veli de bundan sıkılır.* (K14)

Başka bir diğer katılımcı ise kitaplardaki etkinliklerin öğrencinin aktif olmadığını daha çok öğreticinin anlatıcı durumunda olup çocuğa yönelik etkinlik çeşitliliğine yer vermediğini söylemiştir: *“Hayır kitaplar daha çok kâğıt üzerine yapılmış faaliyetleri kapsıyor. Yöntem olarak çok çeşitliliğe hitap etmiyor. Değerler eğitimi üzerinden verilecek şeyler kısıtlı. Öğretmen anlatıcı pozisyonunda. Çocuk çok katılım sağlayamıyor. Daha çok aktif olamıyor, daha çok sorulara cevap verme olarak aktif. Yetersiz ve çocuğa hitap eden bir yöntem değil.”* (K12) Katılımcıların etkinlik kitaplarına yönelik cevaplarına bakıldığında içerisinde bulunan etkinliklerin gerek yöntem ve teknik bakımından gerekse birden fazla yıl gelen öğrenciler açısından güncellenerek gruplanabileceği söylenebilir.

Katılımcılara derslerde materyal kullanımına ilişkin yöneltilen soruya katılımcıların cevapları göz önünde bulundurulduğunda, bütün katılımcıların derslerde materyal kullanımına yer verdikleri görülmektedir. Fakat; katılımcıların verdiği cevaplardan projeksiyon, bilgisayar, yazıcı gibi teknolojik materyaller konusunda yetersizliklerin olduğu tespit edilmiştir, bu da Bir öğretici, derse girmeden konu ile ilgili kitap, dergi, broşür, şekil, resim, video, gibi çocukların dikkatlerini çekecek ders materyalleri kullanması gerekmektedir (Öcal, 2004, s.193). 4-6 yaş grubu gelişim özellikleri de dikkate alındığında materyal kullanılmadan nitelikli bir eğitimden söz etmek mümkün değildir. Nitekim 4-6 yaş grubu, yaş aralığı bakımından en çok materyale ihtiyaç duyan yaş grubu olarak nitelendirilebilir.

Materyal çeşitliği ne kadar fazla ve yaşantı yoluyla öğrenmeler ne kadar çok ise o nispette kalıcı öğrenmeler gerçekleştiği söylenebilir. Bu konu Ateşmen' in (2022) "4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Değerler Eğitimi ve Din Öğretiminde Yararlanılan Materyallerin İncelenmesi" isimli çalışmasında, erken çocukluk dönemi için materyallerin büyük önem taşıdığı ve 4-6 yaş grubunun özellikleri dikkate alınarak materyal geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Ayrıca materyal kullanımı konusunda katılımcılara derslerde "4-6 Yaş Grubu Etkinlik 1-2" kitaplarını ve "4-6 Yaş Grubu Etkinliklerle Elif- Bâ" kitabını yeterli bulup bulmadıkları sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılar bu kitapları ders materyali olarak yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Korkmaz'ın (2020) "4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Eğitim Materyali Sorunları ve Öğreticilerin Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri" isimli çalışmasında materyallerin yersizliği konusunda katılımcıların cevaplarının benzerlik gösterdiği görülmektedir. Yağcı'nın (2018) çalışmasında da katılımcılar, materyal yetersizliğinden söz etmektedirler. Karaca'nın (2020) 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında uygulanan değerler eğitimi ile ilgili çalışmasında materyallerin, çocukların gelişimsel özellikleri dikkate alınarak hazırlanması gerektiği ve bunun üzerinde titizlikle durulması gerektiği vurgulanmıştır. Tüfekçi'nin (2020) 4-6 yaş Kur'an Kurslarının veli ve öğretici görüşüne göre incelendiği araştırmasında, öğretmenlerin çoğunluğu Elif-Bâ cüz kitaplarının yetersiz olduğu ve öğrenci düzeyine göre olmadığı belirtilmiştir. Yine bu çalışmada öğretmenler, DİB tarafından 4-6 yaş grubu için dinî bilgiler ve Kur'an-ı Kerim dersinde kullanılabilecek bir eğitim setinin hazırlanmasının ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle Kur'an-ı Kerim alanı, değerler eğitimi alanı ve dinî bilgiler alanında kaynakların çeşitliği kadar kitaplar içerisinde bulunan hikayelerin, çocukların yaş düzeyine uygunluğu ve etkinliklerin uygulanabilirliği de önemlidir.

4.4. 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programına Yönelik Bulgular

4-6 grubu Kur'an kursları öğretim programı ile ilgili olarak katılımcıların görüşleri alınmıştır. Bu doğrultuda verilen cevaplar çizelge 32'de kodlanmıştır.

Çizelge 32. Katılımcıların 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı ile İlgili Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
4-6 Yaş Grubu Kuran Kursları Öğretim Programı yeterli olması.	K1, K5, K6, K9, K12, K16, K19, K20	8
4-6 Yaş Grubu Kuran Kursları Öğretim Programı kapsamı öğrenciler için yoğun olup yetişmemesi.	K2, K13, K15,	3
4-6 Yaş Grubu Kuran Kursları Öğretim programı yaşlara ayrılması.	K3, K7, K8, K17, K10	5
Diğer	K4, K11, K14, K18	4

Çizelge 32’de katılımcıların cevapları kapsamında oluşturulan kodlara bakıldığında katılımcıların çoğunluğun programı ve kazanımları yeterli buldukları yönündedir. Bazı katılımcılar ise programın çocuklar için yoğun olup yetiştirmekte zorlandıklarını bazıları ise programın yaş gruplarına göre olması gerektiği konusunda görüş belirtmişlerdir.

Katılımcılara 4-6 yaş grubu öğretim programı ile ilgili yöneltilen soruya katılımcıların yeterli bulduğu ile ilgi verdiği cevaplardan bazıları şöyledir:

“Hocam bizim programımız şöyle: Bence yeterli ama geliştirilebilir, tamamlayıcı kazanımlar eksikti. Sayılardır, kavramlardır. 2022’de müfredata girmesiyle daha genişledi. Tabii ki hem anaokulunu kapsayan hem değerler eğitimi kapsayan güzel bir program oldu. Çünkü bunun eksikliğini görüyorduk. Kendimiz her ne kadar vermeye çalışsak da bu müfredat eklendiğinde daha ciddiye alındı. Bu konu ve daha çok ana konuma da yönelmiş oldu. Veliler de bundan daha çok memnun oldu. Tabi ki diğer konuda müfredat da. Bence yoğunluk yok. Güzel bence, kazanımlar var aslında. Bence güzel bilmiyorum yani çocuk kazanıyor, konu öğretildiği sürece bence kazanabiliyor.” (K5)

“Evet yeterli. Bir çocuğa verilmesi gerekenler programda yer almakta.” (K6)

“Kazanımlar olarak yeterli nihayetinde öğreticiye iş düşüyor.” (K12)

“Güzel buluyorum bence güzel çalışmalar yapılmış. Tam uygulanabilir güzel çalışmalar var.” (K20)

Programın uygulanabilir ve yeterli olduğunu belirten katılımcılar, programa tamamlayıcı kazanımlar alanının eklenmesinin de önemli bir ihtiyacı karşıladığını da belirtmişlerdir.

Programın yoğun olup yetiştirme konusunda zorlandığını ifade eden katılımcılar şu ifadeleri kullanmıştır: *“Bu eğitim programının çok yoğun olduğunu düşünüyorum. Çünkü bireysel eğitim açısından çocuklara daha az bir konu sistemiyle yoğunluğu az bir program verilebilir. Bireysel eğitim açısından programın konularının daha azaltılması gerektiğini düşünüyorum.”* (K2)

“Elimizden geldiği kadar o kazanımları vermeye çalışıyorum ama yapamadığım, yetişemediğim yer de oluyor. Etkinliklere falan biraz fazla, çeşitli galiba. Ama yine de yapmaya çalışıyoruz. Dini bilgiler alanı değerler eğitimi, tamamlayıcı kazanımlar alanı iyi güzel yani. Bana göre iyi. Evet kazanımlar dolu dolu. Bu anlamda güzel fakat hepsini sindire sindire yapabilirsek, yetiştirebilsem iyi olur. Maalesef yetiştiremediğim yerler oluyor.” (K15)

4-6 yaş grubu öğretim programı konusunda katılımcılardan bazıları yaşlara göre programın ayrı olması gerektiğini şu şekilde belirtmişlerdir: *“Az önce de bahsettiğim gibi, bu kitaplar güncellenmeli. Bizim programlarımızda güncellenmeli. Çünkü biz öyle bir grupla çalışıyoruz ki 4-6 yaş olarak yani takdir edersiniz ki doğumu haftadan haftaya mesela bir hafta önce doğan çocuğun gelişim süreci bile bir hafta sonra doğan çocuktan çok çok farklı. Bu sebeple de bu programların kitapların sürekli güncellenmesi gerekiyor ve sürekli aktif olarak içerik üretilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ben bu sebeple kitaplarımızda mutlaka güncellenmeli.”* (K8)

“Geçen seneye kadar en büyük eksikliğimiz tamamlayıcı kazanım olmamasıydı ve bu bizim işimizi de bir açıdan zorlaştırıyordu. Öğrencileri kaybedebiliyoruz. Çünkü gelen öğrencilerin bazıları, bazen çoğu gelecek sene birinci sınıfa başlayacaktır ve o yüzden aile, tamamlayıcı kazanım, okul öncesi ana okullarında öğretilen müfredatı vermemizi istiyordu. Hatta şu an bile çocuğa okuma yazmaya yönelik harfleri, sesleri vermemiz dahi isteniyor. Yani bu bir eksiklikti. Fakat bu tamamlandı, çok iyi oldu. Programımız iyi ama içerisindeki konuların dağılımı, yaşlara göre ayrı olabilir. Yani 4-5 yaş beraber birbirini götürebilir. Fakat 6 yaş bir tık daha üstün olmuş oluyor ve daha çok şey yapabiliyor. Yani bu

müfredatın ayrılması ve buna yönelik materyallerin de farklı olması gerekiyor. Yani aslında 4-6 yaş iyi bir şey ama, 4-5 yaşa göre aynı sınıf içerisinde 4-5-6 yaş grupları beraber olduğunda benim işim de zorlaşıyor. Yani çok zor oluyor. Çünkü altı yaş grubu çok şey yapabiliyor ve çok şey becerebiliyor. Kendi öz becerilerini de fazlasıyla yapabiliyor. Fakat 4-5 çok zor oluyor. 5 bir tık daha iyi desem ama 4 çok zor o yüzden müfredatla beraber sınıfların da ayrı olması gerekiyor.” (K2)

“Eklemeler yapıldı daha da geliştirileceğine inanıyorum. Ama şu olmalı mesela 4 yaş grubuna verilecek eğitimle 5 yaş grubuna verilecek eğitim farklı olmalı. Çünkü bize bir öğrenci 2 yıl geliyor bir önceki sene mesela biz bir şey yapamıyoruz. Onlara materyal hazırlıyoruz. Kazanımlarla alakalı etkinlik hazırlayıp eve göndermemiz lazım. Gördüğümüz gibi şimdi ben bu sene bir konu ile alakalı etkinlik vermişsem, ertesi sene onun aynısını gönderirsem, aynısı zaten var elinde. O sıkıntı oluyor. Farklı farklı şeyler üretmek gerekiyor. Farklı farklı materyaller üretmen gerekiyor. Yaş gruplarının da öğretim programı ayrı olması lazım bence. Çünkü bu çocuklar birde 5 yaşından sonra okula başlayacaklar. Müfredatın çerçevesinde o konuları yapmamız gerekiyor. Çocuklarımızı birinci sınıfa hazırlamamız lazım diye düşünüyorum.” (K17)

Katılımcıların programın yaş gruplarına veya aşamalı olacak şekilde ayrılması yönünde verilen cevaplara bakılarak söylenebilir ki eğitimde yaşlara göre gelişimsel farklılıklar göz önünde bulundurulabilir ve bir yıl kursa gelen öğrencinin diğer yıllarda da gelmesi durumu da dikkate alınabilir.

Program konusunda oluşturulan kodların dışında farklı olarak yorum yapan diğer katılımcıların cevapları şu şekildedir: *“Şu andaki programımızı maalesef bulamıyorum. Şöyle mesela öğrenme alanlarında bir konuya çok genel başlık altında çok geniş yer verilmiş. Bazen esnek program olması nedeniyle belki bu gerekli ama örneğin Allah'ı seviyorum ünitesinin Esmâ'ül Hüsnâ'yı mı anlatalım? Hangilerini anlatalım? sorusu çıkıyor karşımıza. Hangilerini anlattıklarımız, çünkü her Esmâ'ül Hüsnâ çocuklara vermek için uygun değil. Seviyeleri farklı. Mesela Allah'a seviyorum ünitesinde böyle alt başlıklar olabilir diye düşünüyorum. Ama çok genel ifadeyle sadece kazanımlar var ve Allah'ı seviyorum ünitesi 1-2 ay sürüyor. Programa böldüğün zaman çok uzun bir süre. Allah'ın hangi özelliklerini ön plana çıkarıp çocuğa vermeliyiz. Soyut özelliklerini çıkartmam. Yani, soyut özelliklerini ya da çocukların algılayamadığı seviyede ki hususları çıkaralım. Ama hangilerini?*

Herkes kendi kafasına göre bir yöntem yol belirlemiş gidiyor. Ama ben çocuğun somut olarak zihninde canlanamayacak bir özelliği içeren Allah'ın Esmâ'larından asla o onu vermemeye çalışıyorum. Ama bunu kendim elemeye çalışıyorum. Bu da benim için bir zorluk oluşturuyor ya da peygamberimi seviyorum ünitesinde sadece Peygamber Efendimizin cesaretini anlatalım. Hangi peygamberler olmalı, hangi kıssalara yer verilmeli, ne kadar olmalı gibi hani daha detaylandırılabilir diye düşünüyorum.” (K4)

“Ben aslında şöyle bir şey söyleyebilirim. Bunun için normalde biz programlarımızı müftülüğümüz ya da Diyanet İşleri Başkanlığımızın kanalından değil genelde başka sanki kursların halihazırdaki olan öğretim programlarını uyguluyormuşuz gibi geliyor bana. Bunun için bence Kur'an kurslarının belki il il bize eğitim verilmesi özellikle program bazında nasıl ilerleyebilir. Ne gibi örnekler yapılabilir, ders nasıl işlenebilir. Bu şekilde belki seminerler, belki eğitimler düzenlenebilir diye düşünüyorum. Yani, sure öğretimi veya Elif-Bâ öğretiminde şu teknikler kullanılabilir, şu malzemeler kullanabilir, ders şu şekilde işlenebilir veya sınıf hakimiyeti şöyle sağlanabilir, öğrencilerin problemlerine karşılık şu şekilde davranabilir gibi eğitimler verilmesini isterim. Program yeterli, güzel ama işleyiş bakımından eğitim ve seminerlerin olmasını isterim.” (K18) Katılımcıların yanıtları doğrultusunda anlaşılıyor ki; katılımcılar programda yer alan bazı kazanımlarda programın temel öğelerinden biri olan nasıl öğretelim sorusunun yanıtı öğrenme-öğretme durumlarında tereddüt yaşamaktadır.

Ayrıca katılımcılara 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programını değerlendirmelerine yönelik yöneltilen soruya genel olarak katılımcıların çoğunluğu öğretim programını yeterli bulduklarını ifade ederken bazı katılımcılar ise programının yaş gruplarına göre düzenlenmesini ve yoğun bir program olup programın yetiştirilebilmesinde zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların verdiği cevaplarda bazı konularda neyi, ne kadar ve nasıl öğretecekleri konusunda zorluk yaşadıkları belirtilmektedir. 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı kapsamında yapılan diğer çalışmalar ele alındığında bu konuda Çapcıoğlu ve Tosun'un (2015) yaptığı çalışmada öğretim programının kazanım, hikâyeler ve etkinlikler açısından genel olarak dini gelişim kuramlarına uygun olduğu, fakat bazı hususlarda konu merkezli yaklaşımın etkisi ile 4-6 yaş öğretim programının çocukların gelişim seviyelerinin gözden kaçırıldığı sonucuna varılmıştır. Balbay'ın

(2022) çalışmasında öğretim programının belirtilen yaş grupları için ortak olmasının eğitimde birtakım aksaklıklara neden olduğu belirtilmiştir. Gün'ün (2016) yaptığı çalışmada 4-6 yaş grubu öğretim programı ile ilgili olarak, 4-6 yaş grubu öğrencilerinin bu yaş aralığında farklı özelliklere sahip olduğunu, aynı programın ve kazanımların tüm çocuklara hitap etmesinin uygun olmadığını ifade etmiştir. Kurt'un (2017) 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarına devam eden öğrenci velilerinin beklenti ve memnuniyet düzeyleri üzerine yaptığı çalışma sonucunda 4-6 yaş öğretim programının anaokulu eğitimini de kapsayacak şekilde güncellenmesi gerektiği önerisinde bulunmuştur. Gücenen, Çakmak ve Ay'da (2016) 4-6 yaş Kur'an kursları öğretim programının hedeflerinden biri olan "İslam dininin değerlerine karşı farkındalık kazandırma" hedefinin öğretici görüşleri doğrultusunda gerçekleştiğini belirtmiştir ve Kur'an öğretiminde çocukların harfleri tanıma konusunda sorun olmadığını fakat, sesleri çıkarma noktasında sorun olduğunu, bu konuda bu sorunun temelinin çocukların gelişim özelliklerinin etkili olabileceğini gibi öğreticilerin mahreçli okumada farklı tutumlar sergilemeleri olabileceğini ifade etmiştir. Korkmaz'ın 2017-2018 eğitim öğretim yılında gerçekleştirdiği çalışmada eğitim programının tanıtılması, programda ki genel içeriğin öğrenci seviyesine uygunluğu, Elif-Bâ Kur'an öğretiminin öğrenci seviyesine uygunluğu, programda ki içeriğe ilişkin veli beklentisi, programda ki içeriğin uygulanabilirliği, programdaki içeriğin belirlenen süreye uygunluğu ile ilgili öğretmenlere yöneltilen soruların sonucunda programla ilgili yaşadıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri olarak programın yaş gruplarına ayrılarak güncellenebileceği, programda eğitsel oyunlar ve dramalara yer verilebileceği belirtilmiştir. Ayrıca aynı çalışmada program ve programı uygulama konusunda öğretici yeterliklerinin artırılması gerektiği de vurgulanmıştır. Urdoğan (2019) "Okul Öncesi Kur'an Kursu Öğretim Programının Program Geliştirme Açısından Değerlendirilmesi" isimli çalışmasında öğretmenlerin programa yönelik olumlu yorumlar yaptığı fakat uygulamada birtakım aksaklıkların yaşandığı ve bu konu da öğretmenlere yönelik seminer ve toplantılar düzenlenmesi teknolojinin eğitime entegre edilmesi yönünde öğretici talepleri olduğu belirtilmiştir. Acur (2019) çalışmasında, programın 4-6 yaş öğrencilerinin gelişimsel farklılıklarını dikkate alarak yeterliliği ile ilgili olarak, programların 4, 5 ve 6 yaş gruplarına göre ayrı hazırlanması gerektiği, içeriğin ve yöntemlerin zenginleştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bayka'nın (2019) "Öğretici ve Veli Görüşleri Açısından Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu)'nun Değerlendirilmesi" isimli çalışmasında

öğreticilerin öğretim programı hususunda öğretim programını tam gün olacak şekilde düzenlemesi, öğretim programında ahlak eğitimine daha çok ağırlık verilmesi, kursların ve öğretim programının eksikliklerini gidermesi, şeklinde taleplerde bulunduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla yapılan çalışmaların sonuçlarında benzerliklerin olduğu dikkati çekmektedir. Fakat 2013-2014 eğitim-öğretim yılında hazırlanan programın 2018 yılında bazı güncellemeler yapılmış ve en son genel olarak 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programında yeni bir düzenleme yapılarak söz konusu program "Kursa Uyum Süreci", "Dini Bilgiler Alanı", "Değerler Eğitimi Alanı", "Kur'an-ı Kerim Alanı", "Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı" ve "Beslenme ve Temizlik Alanı" şeklinde düzenlenmiştir (DİB, 2022).

4.5. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin Kullanımına Yönelik Bulgular

Katılımcılara Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setini kullanıp kullanmadıkları sorusu yöneltilmiştir. Çizelge 33'de katılımcıların cevapları "Evet kullanıyorum" ve "Hayır Kullanmıyorum" şeklinde kodlanmıştır.

Çizelge 33. Katılımcıların Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setinin Kullanma Durumu

Kodlar	Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
Evet kullanıyorum	K2, K3, K4, K5, K7, K13, K14, K15, K16, K18, K19, K20	12
Hayır kullanmıyorum	K1, K6, K8, K9, K10, K11, K12, K17	8

Çizelge 33'e bakıldığında katılımcılardan on iki kişi, Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setini kullandıklarını söylemişlerdir. Katılımcılardan sekiz kişi ise eğitim setini kullanmadıklarını belirtmiştir. Eğitim setini kullanmayan katılımcılara, kullanmama sebepleri sorulmuş ve katılımcıların cevapları doğrultusunda kullanmama nedenleri çizelge 34'deki gibi kodlanmıştır.

Çizelge 34. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setini Kullanmayanların Nedenleri

Kodlar	Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
Daha önce kullanılması.	K9, K11	2
5-6 yaş grubu öğrenciler için yeterli olmaması.	K1, K10, K12, K17	6
Diğer	K6, K8	2

İki katılımcı geçen yılda aynı öğrencilerinin olduğunu bu yüzden kullanmadığını fakat aynı setinin tek kitap halinde olan “Adım Adım İyilik Etkinlik Kitabı” isimli kitabını kullandığını söylemiştir. *“Evet geçen yıl da kullandım. Bu yıl sadece etkinlik kitabını aldık. Çünkü geçen yıl da aynı öğrencilerim olduğundan aynı kitabı kullanmamak adına sadece etkinlik kitaplarını aldım.”* (K11)

Öğrenci yaş grubunun 5-6 yaş olduğu için Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setini geçen yıl kullanıp bu yıl kullanmadığını şu şekilde belirtmiştir: *“Evet geçen yıl kullandım. Bu yıl yaş grubu büyük.”* (K1)

Yine K1’e benzer bir cevap veren katılımcı, kullanmama nedenini şu ifadelerle belirtmiştir: *“Hocam bu yıl kullanmıyoruz. Geçen sene kullandığımızda çok yetersiz kaldı. Özellikle 6 yaş grubumuz ve 5 yaş grubumuzda. Bu yılda 5-6 yaş öğrencilerimiz var. Bu sene tekli bir kitabını aldık. Ekstra çıkan tek kitap; Adım Adım İyilik Etkinlik Kitabı, onda bile yeterli değildi.”* (K10)

“Ben kullanmıyorum ama kitapları inceledim. Bu sene ki yaş grubumuz 5 yaş bu set biraz daha 4 yaş ya da giriş seviyesi gibi. Tahin ve Pekmez Eğitim setini kullanıyoruz.” (K12)

Katılımcıların bu soruya verdiği cevaplardan Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setini büyük yaş grubu için bu seti tercih etmedikleri, fakat bunun yerine Türkiye Diyanet Vakfı Yayınlarından olan “Tahin ve Pekmez” ya da “Adım Adım İyilik Etkinlik Kitabı” nı kullandıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Bu eğitim setini kullanmayan diğer iki katılımcı ise kullanmama nedenlerini şu şekilde açıklamıştır:

“Kullanmıyorum ama set hakkında bilgim var. Evde çocuklarım için kullanmıştım.” “Okulun okul öncesi ana sınıfında derse giriyorum. Değerler eğitimi alanında konuları ben veriyorum. Diğer okul öncesi derslerinde millî eğitimi

görevlendirmiş hoca hanım veriyor. Aynı saatleri paylaşarak çocuklarla birlikte organize olmuş bir şekilde devam ediyoruz.” (K6)

“Öncelikle şu an tüm seti aktif olarak kullanmıyorum ama sadece değerler eğitim kitabını kullanıyorum ama onun dışında kitaplar set olarak elimde var kitabı inceledim yani kullanma sebepim de ana okulunda okul öncesi öğretmeniyile beraber çalıştığım için ben sadece değerler eğitimi dersine giriyorum o yüzden sadece değerlere kısmı buluyorum.” (K8) İki katılımcının içerisinde yer alan bütün kitapların tamamını ders materyali olarak kullanmama nedenini, asıl görev yerlerinin dışında sadece değerler eğitimi ile ilgilemeleri olduğunu ifade etmişlerdir. Fakat değerler eğitimi alanında kullanıp içeriğinden faydalandıklarını belirtmişlerdir.

Yapılan araştırmada katılımcıların Adım Adım Okul İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’ni kullanmama nedeni olarak katılımcıların 5 ve 6 yaş grubu için uygun görmemeleri ve bir önceki yıl gelen öğrencileri olması olarak tespit edilmiştir. Çalışmada, ilerleyen sorular öğretim materyallerinin eğitici nitelikte olabilmesi için yaş grubu seviyesine, kullanacak grubun yetenek ve becerilerine uygun olması gerekli olduğu bilinmektedir. Sarı (2019) Kur’an kursları öğretici kitabındaki uygulamaların incelenmesini amaçlayan çalışmasında hedef kitlenin yaş aralığında ki farklılıkların göz ardı edilmeden her yaş grubuna yönelik etkinliklerin tasarlanması gerektiği belirtilmiştir. Bu yaş grubu her ne kadar beraber telaffuz edilse de duyuşsal, bilişsel ve psikomotor gelişimleri bakımından birbirinden farklı özelliklere sahiptir. 4 yaş çocuğu ise değişkendir ve yarım bırakılan bir şeye çok daha duyarsızdır. 5 yaş çocuğu sosyaldır, kendinden emindir, şekilci ve uyumludur, rahat ve ciddidir, dikkatli ve kararlıdır, kas hakimiyeti gelişmiştir (Yavuzer, 2004, s.110). Araştırmada katılımcıların cevaplarında en çok vurgu yapılan konuların başında materyallerin yaş grubu seviyelerine göre ayrılması geldiği görülmektedir.

4.6. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’nin Fiziksel Özellikleri ve İçeriğine İlişkin Bulgular

Araştırmada katılımcılara Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim seti hakkında kitapların fiziki özelliklerine ve içeriğine yönelik birtakım sorular yöneltilerek cevaplar tablolarda kodlanmıştır.

4.6.1. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin Fiziksel (Şekil-Biçim) Özelliklerine Yönelik Bulgular

Görüşmelerde katılımcılara Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin dış yapısı, şekilsel özelliklerini nasıl değerlendirdikleri sorulmuştur. Katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda oluşturulan kodlar çizelge 35'de verilmiştir.

Çizelge 35. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin Fiziksel (Şekil-Biçim) Görünümüne İlişkin Katılımcı Yorumları

Kodlar	Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
Spiralli olmasından dolayı kullanım kolaylığı sağlaması.	K2, K3, K4, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K15, K18,	13
Dış kapak görselinin daha dikkat çekici olması gerektiği.	K1, K5, K16, K17, K20	5
Diğer	K14, K19	2

Çizelge 35'de Adım Adım İyilik Okul Öncesi setinin dış fiziksel özelliklerine yönelik soruya katılımcıların yarısından fazlası kitapların cilt şeklinin spiralli olmasının kitapların yıpranmaması açısından güzel olduğunu ve ödevlendirme yapılmak istendiğinde de bu özelliği sayesinde kullanım kolaylığı sağladığını belirtmişlerdir. Bu koda ilişkin verilen cevaplardan bazıları şöyledir:

“Şekil olarak kapağı güzel. Dış kapağı, yani kalınlığı da güzel. Kalınlıkları spiralli olması da güzel aslında. Hani o sayfayı kopartıp eve ödev de verilebilir ama biz onu çok tercih etmiyoruz. Çünkü giden şey biraz zor geri geliyor. Derli toplu olması daha iyi oluyor. Bizim için ben memnunum. Yani şekil ve biçim açısından güzel.” (K3)

“Bence güzel hazırlanmış, gayet güzel. Çocuklara da uygun. Sayfaları çıkarılabilir şekilde vermek istediğimiz şeyi onlara da verebiliyoruz. Güzel ve kaliteli hazırlanmış.” (K6)

“Şöyle fiziksel olarak kitabı değerlendirdiğimizde spiralli olması bizim için çok çok iyi. Çünkü mesela bu ciltli bir kitap olduğunda çocuklar bunu açmakta zorlanıyor. Aşşalar bile açık tutmakta zorlanıyorlar. Bu defa kitabı eğiyorlar, büküyorlar. Kitapta çok zarar görüyor ama spiralle olduğunda biz kalan kısmı arkaya kıvrıp aktif olarak kullanacağımız sayfayı çok rahat kullanabiliyoruz. Bence bu noktada çok çok iyi şekil olarak gerçekten göze hitap eden renkler ve sayfa

kağıtları gerçekten çok çok kaliteli renkli olması bizim için çok çok iyi çünkü çocukların algısını ve motivesini yüksek tutuyor.” (K8)

“Kâğıt kalitesi ve objelerin iri olması güzel. Bu “Tahin ve Pekmez” de yok. İlk defa başlayacak bir öğrenci için bir sayfa da tek objenin yer alması ya da tek konunun yer alması güzel, çocuğun dikkatini toplayabilmesi açısından iyi. Spiralli olması da güzel. Sadece fonksiyonel değil. Matematik ayrı bir kitap. Değerler eğitimi ayrı bir kitap. Öğretmen için aşırı zor. Takibi zor, dağıtımı zor ve yer kaplaması açısından pek iyi değil.” (K12)

Katılımcılar spiralli olarak ciltlenmesinin sınıf içerisinde kullanımda kolaylık sağlamanın yanında malzeme kalitesinin çok iyi olduğunu ifade etmişlerdir.

Bazı katılımcılar ise kitapların ciltlenme şeklinin spiralli olmasının güzel olduğunu fakat dış kapak görsellerinin daha çocuklar için daha dikkat çekici olması gerektiğini söylemişlerdir.

“Kapak resimlerini beğenmedim. Çok canlı ve çocuğun ilgisini çekecek şekilde değil. Spiralli olması güzel çünkü bazı sayfaları koparıp eve göndermemiz gerekiyor.” (K1)

“Kitabın sayfaları sert, güzel aslında. Güzel ama dediğim gibi biraz daha çocuklara hitap eden tarzda olabilir. Çocuklar ellerine aldıkları zaman onların dikkatini çekmeli. Çünkü, özellikle 4 yaş grubunun belki ilk defa bir kitabı olacak. Çocuk kitaba dokunacak, kitabın varlığını hissedecek. Resimler biraz daha canlandırılıp o şekilde hani böyle albenisi olmalı diye düşünüyorum ve dikdörtgen ama uzunlamasına değil enlemesine uzun olmalı. Çocuk, sayfalarını açarken mutlu olmalı diye düşünüyorum.” (K17) Katılımcılar renklerin kullanılmasında daha canlı, çocukların ilgisi uyandıracak şekilde olması gerektiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. K17 katılımcı kitapların formunun enine dikdörtgen şeklinde olduğunda çocukların mutlu olabileceğini ifade etmiştir.

Katılımcılardan oluşturulan ortak kodların dışında farklı şekilde değerlendiren bazı katılımcılarda şu şekilde cevaplar vermiştir: *“Renkli dış kapağının olması güzel. Çocukların algılama hususunda da güzel. Hangi kitabı işleyeceksem, örneğin mavi kitabı çıkarın dediğimde hepsi mavi kitabı çıkarmak konusunda zorluk çekmiyorlar. Yani, biri yapamadıysa ben onun yerine yapayım diye bir karmaşa olmuyor. Herkes şu renk kitabı çıkar dediğimde çıkarabiliyor. Ondan sonra spiralli olması da güzel.*

Ben onların bazı sayfalarını işlediğimde, kursta yaptırduğım gibi bazı sayfalarını da koparıp ödev olarak eve verebiliyorum. Bazen evde de pekiştirsin, ailede hangi konuda olduğumuzun farkına varsın diye. O bakımdan güzel. Kitabın dış görünüşünü ve şeklini güzel buluyorum.” (K19) Katılımcı diğer katılımcılar gibi kitabın ciltlenme şekli konusunda olumlu yorum yaparken farklı olarak kitapların dış kapak renklerinin birbirinden farklı olarak tek renk şeklinde tasarlanmasının, setin sınıf ortamında kullanım kolaylığı sağladığından bahsetmiştir.

“Ben çocuğun tutması basit midir? rahat taşıyabiliyor mu? Evet, rahat kullanıp çevirebiliyor mu? Bunlar önemli. Tabii ki bu anlamda çocuğa hitap ediyor bence. İnce tutulmuş, çok kalın değil. Çocuğu yoracak bir kalınlığı yok. Kendisi gidip kullanabilir mi? Yani, kendi gidip alabilir, taşıyabiliyor ki deneyimledim.” (K14) Kitapları diğer katılımcılardan farklı bir şekilde değerlendiren katılımcı kitabın kalınlık, incelik noktasına değinip setin bu konuda çocuklar için uygun olduğunu ifade etmiştir.

4.6.2. Adım Adım Okul Öncesi İyilik Setinin İçeriğine Yönelik Bulgular

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde Adım Adım İyilik okul Öncesi Eğitim Seti'nin içeriği hakkında görüşleri sorulmuştur. Katılımcıların setin içeriği hakkında belirttiği görüşler Çizelge 36'da kodlanmıştır.

Çizelge 36. Adım Adım Okul Öncesi İyilik Setinin İçeriğine Yönelik Katılımcı Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
İçerik 4-6 yaş seviyesine uygun olması.	K6, K15	2
İçerik 4 yaş için uygun olması.	K1, K2, K3, K4, K5, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20	20
İçerik 5 yaş için uygun olmaması.	K1, K4, K5, K7, K11, K12, K13, K14	8
İçerik 6 yaş için uygun olmaması.	K1, K3, K4, K5, K7, K11, K12, K13, K14, K16, K18, K19	11
İçerik kolaydan zora doğru hazırlanması.	K1, K8, K10, K14,	4

Çizelge 36- devamı

Kodlar	Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
Konular ile ilgili etkinlik sayfaları yeterli olması.	K18, K12	2
Konular ile ilgili etkinlik sayfaları yeterli olmaması.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K13, K14 K15, K16, K17, K19, K20,	18

Çizelge 36'daki kodlara bakıldığında yirmi katılımcının tamamı içerisindeki etkinliklerin yapabilme kabiliyeti açısından değerlendirerek 4 yaş için uygun olduğunu belirtmiş. 2 kişi ise genel anlamda 4-6 yaş grubu için uygun olduğunu belirtirken 8 kişi 5 yaş için uygun olmadığını, 11 kişi ise 6 yaş grubu için uygun olmadığını ifade etmiştir. Katılımcılara vermiş olduğu cevaplar şu şekildedir:

“Kitapların içeriğinde, kitap sayısında, yani çocuklara 4-5 ve 6 yaşındaki çocuklar için uygun ve içeriğini de yeterli buluyorum.” (K6)

“Bunu çok net söylerim çünkü ama şöyle söylerim: 4-6 yaşa gerçekten uygun. Ne çocuğu yoran bir kitap ne de hocayı yoran. Kitabı çocuğun önüne koyduğunuz zaman çocuk, hemen resimleri ve yönergeleri net görüyor. Çocuk, tamam ben şunu yapacağım, ben bunu yapacağım diyor ve rahatlıkla yapabiliyor.” (K15)

İki katılımcı da Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti'ni genel itibari ile 4-6 yaş grubu çocuklar için uygun bulunduğunu belirtmiştir. K15 kitabın açık ve anlaşılır olmasından dolayı içeriğin çocuğu zorlayıp yormaması nedeniyle uygun bulmuştur.

4 yaş için uygun bulan katılımcılar görüşlerini şöyle izah etmişlerdir:

“Tam 4 yaşında ya da 4 yaşına yeni basan çocuklar için evet, ya da hiç etkinlik yapmamış çocuklarımız için, okula hiç başlamamış çocuklarımız için, evde kalem tutmayı öğrenmemiş çocuklarımız için evet ideal uygun. Fakat bizim öğrencilerimiz 2 yıl üst üste gelebiliyor ya da ikinci bir okulu olmuş olabiliyor. Bize geldiklerinde bu çocuklarımız için ve 5 veya 6 yaş için de çok basit kalıyor.” (K1) Katılımcı cevabında setin içerisinde yer alan etkinliklerin 4 yaş için ya da kalem tutmayı öğrenmemiş çocuklar için uygun olup iki yıl üst üste gelen çocuklar ve 5-6 yaş grubu çocuklar için basit olduğunu belirtmiştir.

“Uygun özellikle 4 yaş için çok uygun” (K3)

“Bulmuyorum görseller öğrencinin yaş düzeyine uygun mu? Şimdi hangi yaş düzeyine konuştuğumuza 4-6 yaş anlamında dediğimiz zaman 4 yaşla 5 yaş 6 yaş çok farklı olabiliyor. En uygun herhalde 4 yaş için daha uygun olur. 5 ve 6 yaş için biraz daha geliştirilmesi güzel olabilir” (K4)

“Bence 4 yaşa göre iyi ama 5-6 yaşa göre biraz daha hafif kalıyor. Çok basit görüyor. Çocuklarım, bu mu? deyip alıp eline iki dakikada bitirip bırakıyorlar. Yani daha çok merak uyandıran düşünceye sevk ettiren, biraz daha çabaladıkları şeyi daha çok seviyor. Çocuklar bulamadığında, soru sorduğunda, öğrenme kabiliyeti daha da artıyor ama öbür tarafta gördüğünde bunu ben zaten biliyorum bunda ne var ki deyip basitçe, daha böyle ağır uğraştıran 4 yaş için ideal ama 5-6 yaş için de biraz hafif kalıyor.” (K11)

“48 ay için uygun 48 ayın üstü için çok basit.” (K12)

“6 yaş biraz daha kolay olduğunu düşünüyorum. 4-5 yaşa göre daha uygun, 6 yaşına girecek veya 6 yaşındaki çocuk hemen bitirip onu bırakabiliyor ve sıkılıyorlar.” (K19)

“4 yaş seviyesinde uygun ama 6 yaş seviyesi uygun değildir. Özellikle ikiye bölünmesini 4-5 yaş arası 5-6 yaş arası hatta bunların da 1. Dönemi, 2. dönemi olarak kolay ve zorluk seviyesine göre bölünmesini ve bunun görsellerinin arttırılması ve görsellerin çizimindeki detaylarını arttırılması gerektiğini düşünüyorum. Anlatım hikayelerinin biraz daha desteklenmeli.” (K9)

Katılımcıların verdiği cevaplara bakıldığında genelde içeriğini kolaylık ve zorluk düzeyini konusunda yorumlarını belirttiği görülmektedir. Genel itibar ile katılımcılar Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setinin içeriğinin 4 yaş için uygun olup 5 ve 6 yaş için çok basit düzey olduğu çocuklarda merak uyandırmadığını ve düşündürmeye sevk etmediğini bu nedenle de uygun görmediklerini belirtmişlerdir.

Katılımcılardan bazıları da Adım adım Okul Öncesi Eğitim Setinin içeriğinin tekdüze değil de kolaydan zora doğru olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu konuda katılımcıların cevapları şu şekildedir: *“Şimdi şöyle hocam her şeyden önce biz 4-6 yaş kategorisinde eğitim veriyoruz. Bizim 4-5 yaş grubu öğrencilerimiz 5-6 yaş grubu öğrencimize, 6-7 yaş grubu öğrencimiz var. 6-7 yaş grubu için çok alt düzey*

oluyor. Sonra 4-4,5 yaş grubu için çok üst düzey oluyor ve bu konuda çocuklar gerçekten problem yaşıyorlar. Az önce de bahsettiğimiz gibi yani doğum günü bir hafta değişen çocuklar birbirleriyle fark ediyorlar özellikle 4-5 yaşta biz bunu çok fazla gözlemliyoruz o sebeple de yaş grubuna ayrılırsa her şeyden önce çok çok güzel olur.” (K8)

“İçerik güzel fakat kolaydan zora doğru ilerlese daha uygun olur.” (K10)

“Başkanlığımızın programıyla uyumlu gidebiliyorsunuz. Bir hikâye okuyup drama yaptırıp arkasından oradan destekleyici bir etkinlik sunabiliyoruz. Fakat kitap seti görsel algı, sanat etkinliği, kavramlar diye ayrılmış. Bunların toparlanması, kompozisyon oluşturması, herkes için aynı kolaylıkta olmayabilir. Bazen zorlayıcı olabilir. Çünkü, bunların bir kitapta seviyeye göre harmanlanarak sunulması bence daha güzel olur. Birinci kitap içinde hem sanat etkinliği var hem görsel algısı var. Kitaplar bu şekilde değil de bir, iki, üç şeklinde kolaydan zora doğru ilerlemesine daha uygun buluyorum. Çünkü gün boyu değil ve belli bir de Kur'an eğitimi sorumluluğumuz var. Bunların hepsinin yanında bir de bunu bu şekilde ayrı ayrı vakit ayırır olmak öğretici için bazen vakit kaybı olabilir mi? Olabiliyor. Eğer maksat verimi arttırmak ve sahada kolaylık sunmaksa bence bu değerlendirilmeli. Ayrıca Kitaplar aşamalı olarak kolaydan zora ilerlemeli.” (K14)

Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti içeriğinde yer alan konular ile ilgili etkinlik sayfaları yeterli olduğunu söyleyen katılımcılardan bazıları şu şekilde cevap vermişlerdir:

“Matematik kitabı belki hocam sayılarla ilgili birazcık daha örnekleri fazlalaştırılabilir. Ama diğerlerine hiçbir sıkıntı yok. Kavramlar kitabımızda görsel algı kitabımızda değerler eğitimi kitabımız gayet iyi. Çizgi kitabında az önce değindiğim gibi belki daha aza indirilip arkasında resimlerle boyalarla desteklenebilir ya da farklı bir şeyler geliştirilebilir belki ama, gayet yeterli.” (K18)

“Etkinlik bazında kâğıt üzerinde yapılacak etkinlikler açısından yine 48 aya yeterlidir ama bunu öğreticinin farklı yöntemlerle desteklemesi lazım. Aile katılımı anlamında da yönlendirilebilir öğreticiyi de yönlendirebilir kitap. Bilişsel, duyuşsal, psikomotor anlamında bütün kazanımları kapsayan etkinlikler içermiyor.” (K12)
Katılımcı cevabında kitap üzerine yapılacak etkinlikler açısından yeterli bulmakla

beraber farklı yöntemlerle birlikte çocukları bilişsel, duyuşsal, psikomotor gelişim alanlarında desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bazı katılımcılar ise içerik kitapların içerisinde bulunan etkinliklerin yeterli olmadığını özellikle bazı konularda ki etkinliklerin arttırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

“Kavramlar kitabında bir konu olduğunu varsayalım. Aşağı, yukarı konusu. Zıt kavramları öğretiyor. Kitapta 2 sayfada konuyu vermişken aslında bir sayfa daha eklenebilir. Bir sayfada aşağı, diğer sayfada yukarı veriyor ve bitiriyor. Bir sayfa daha eklenebilir. Şıklı bir sürü soru sorup aşağı yukarı kavramı daha da pekiştirilir. Kimi konuya göre az veriyor kimi konuya göre çok veriyor. Örneğin, kırmızı kavramını 3-4 sayfa anlatırken zıt kavramını 2 sayfada bitiriyor. Burada biraz dengesizlik olabiliyor.” (K3)

“Biraz etkinlikler, yani dediğim gibi birazcık daha etkinlik koyulması taraftarıyım ben. Kendi açımdan çünkü her bir bölümün en etkinliği biraz fazla olduğu zaman özellikle ikinci dönemden sonrasında çocuklar daha fazla kitabı yapmaya hevesli oluyorlar. Kalem daha fazla güzel kullanıyorlar. Renkleri kullanmayı biliyor o yüzden de çocuğa verdiğiniz süre içerisinde versen, 1-2 ayda bir buçuk ayda bitirir öyle söyleyeyim.” (K16)

“Araştırmalar ve etkinlikler biraz daha çoğalabilir, sayfa bakımından biraz bazı etkinlikler az tutulmuş.” (K19)

“İşte biraz zenginleştirilebilir dedim. Belki etkinlik eklenebilir. O doğrultuda evet. Örneğin Matematikten etkinlik kitabıyla zenginleştirilebilir. Biraz daha içerisindeki araştırmalar etkinliklerle, konularla alakalı pekiştirmek açısından çocuk da onu kalıcı olması için o bilginin daha fazla alıştırma eklenebilir. Özellikle dediğim gibi incelediğim kadarıyla bu robotik kodlamada, adım adım iyilikte evet var. Simgeler, semboller var ama daha da çoğaltılmalı diye düşünüyorum.” (K20)

Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti içerisinde yer alan etkinliklerin zenginleştirilmesi hususunda görüşlerini bildiren katılımcılar kitapların çok hızlı bittiği ve daha çok çocukların öğrenmekte zorlandığı kavramlar ile etkinliklerin arttırılıp kalıcı öğrenmeler için pekiştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Bireyin gelişim özelliklerinin dikkate alınmadığı bir eğitim süreci başarılı sonuçlar vermemektedir. Bu nedenle çocukların gelişim özelliklerini göz önünde

bulundurarak her ayrıntısıyla eğitim ortamını ve süreçleri bu doğrultu da planlayıp hazırlamak gerekmektedir (Dam, 2021, s. 59). Bu durumda çocuk kitaplarının da içeriği bakımından çocuklara uygun, çocuklarda merak ve keşfetme duygusu oluşturacak, duygu, düşünce ve hayal dünyasını geliştiren, kişilik ve ahlak gelişimine katkı sağlayacak içeriklere yer verilmesine dikkat edilmeli (Gönen vd., 2012, s. 269).

4.6.3. Adım Adım Okul Öncesi İyilik Setinde Bulunan Görseller ve Kullanılan Dil Hakkında Bulgular

Katılımcılara Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Set'i içerisinde bulunan görseller hakkında *“Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti’ni içerisinde ki görselleri yeterli buluyor musunuz? Görseller öğrencilerin yaş düzeyine uygun mu? Görseller öğrencilerin bilişsel- duyuşsal ve devinişsel gelişim/beceri düzeylerine uygun mu?”* Soruları yöneltilmiştir. Ayrıca katılımcılara Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti kullanılan dil ve üslubu nasıl değerlendirdikleri sorulmuştur. Katılımcıların vermiş olduğu yanıtlar çizelge 37’de kodlanmıştır.

Çizelge 37. Adım Adım Okul Öncesi İyilik Setinde Bulunan Görseller ve Kullanılan Dil Hakkında Katılımcı Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
Kitaplarda kullanılan görseller gelişim düzeyine uygun olması.	K1, K3, K6, K8, K13, K18, K19, K20	8
Kitaplardaki görsellerin gelişim düzeyine göre uygun olmaması.	K2, K4, K5, K7, K9, K10, K11, K12, K14, K15, K16, K17,	12
Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’nde kullanılan dil ve üslup öğrenci yaş seviyesine uygun olması.	K5, K6, K9, K12, K17, K20	6
Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’nde kullanılan metinlerin çok kısıtlı olması.	K1, K2, K3, K4, K13, K14	6
Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’nde kullanılan dil ve üslup açık net ve anlaşılır olması.	K7, K8, K10, K11, K15, K16, K18, K19,	8

Araştırmada yapılan görüşmelerde katılımcılardan 8 kişi Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti içeriğinde bulunan görsellerin çocukların yaş düzeyine

uygun ve yeterli olduğu belirtirken 12 kişi görsellerin gelişim düzeyine göre olmadığını belirtmiştir.

Katılımcıların Adım Adım İyilik Okul ncesi Seti içerisinde kullanılan dil ve üslubu değerlendirme yanıtlarına bakıldığında “*Adım Adım İyilik Okul ncesi Eğitim Seti’nde kullanılan dil ve üslup açık net ve anlaşılırdır.*”, “*Adım Adım İyilik Okul ncesi Eğitim Seti’nde kullanılan dil ve üslup ğrenci yaş seviyesine uygundur.*”, “*Adım Adım İyilik Okul ncesi Eğitim Seti’nde kullanılan metinler çok kısıtlıdır.*” şeklinde kodların ne çıktığı görülmektedir.

Katılımcıların görsellere ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“*Konuya göre değişiyor bu. Değerler eğitiminde bazı konular var, aslında bir açıdan yeterli buluyorum ama, bazı konular var soyuttur. Sayđı konusu, sevgi konusu bunları ne kadar görsele dökebilir. Somut olduğu için çok görsellik veremez ama bir nebze olsun bu etkinlik kitabı var. Az önce bahsetmiştik. Ona nazaran çok çok çok iyi. ocuk şöyle gördüğünde dikkatini çekebiliyor. Resimlerin büyüklüğü güzel.*” (K3)

“*Evet uygun ben görsellerini beğeriniyorum zaten konular hakkında hepsi güzel hazırlanmış çocukların gelişimi açısından uygun.*” (K6)

“*Görseller tamamıyla yaş düzeyine uygun yani pedagojik olarak gerçekten çok güzel dşnlmş bu konuda hiçbir problem yok diye dşniyorum görsellerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor açısından da ben uygun olduğunu dşniyorum.*” (K8)

“*Görseller ğrencilerin yaş seviyesine uygun. Fakat 4-6 yaşa hitap ediyoruz bu yüzden görseller biraz daha iyileştirilebilir, biraz daha sevimlileştirebilir. Çocuklarda en çok bunu fark ediyorum. Örneğin bir kalem görseli bile daha sevimli hale getirilebiliyor. Bir de renk çok önemli 4-6 yaşta. Belki daha güzel böyle. Beklenen bir şeydir belki. İstenilen bir şeydir bu şekil. Beyazın üstüne başka bir rengin zemin olarak olması ama burada güzel olmamış. Çünkü, biraz daha seviyeyi büyütmüş. Sanki küçüklere yönelik değil de büyüklere yönelik bir kitap gibi olmuş. O yönden o zemini ben beğermedim. Boyamada renk tam çıkmayacağı için tam belli olmayacağı için. Kitapların çoğunda kullanılmış bu mavi arka zemin. zerinde boyama yapmamız gerekiyor. Belki bu çocuğu rahatsız etmiyor ama ben kendim öyle düşündüm. Belki çocukları da rahatsız ediyordur. Ben o yaşta bir ocuk olsaydım bu*”

şekilde olmasını istemezdim diye düşündüm.” (K13) Katılımcı görsellerle ilgili yöneltilen sorunun cevabında görsellerin yaş seviyesine uygun olduğu fakat görsellerin çocukların daha dikkatini çekmesi açısından daha sevimli görseller kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca kitap sayfalarının zemininde kullanılan beyaz üzerine farklı bir zemin oluşturmak için kullanılan rengin uygun olmadığını bunun etkinliklerde boyama yapıldığında istenilen rengi tam göstermediğini ifade etmiştir.

“Daha zenginleştirilmesi lazım. 4-6 yaş denildiğinde evet 48 ayın kullanabileceği bir kitap ama yaş düzeyi arttıkça çok basit.” (K18) Katılımcı görsellerin 48 ay yani 4 yaş grubu için görselleri uygun bulurken 4 yaş üzeri çocuklar için basit yani dikkat çekici bulmadığını belirtmiştir.

“Yani düşündüğümde şöyle bütün görsellerin hepsi yeterli değil çünkü bazı çocukların hayal gücü olarak her resmi hayal edebilme gücü olmadığından dolayı bazı resimlerin veya içindeki etkinliklerin her yaşa ya da her gruba uygun olmadığını düşünüyorum.” (K2)

“Sanat etkinlikleri kitabı var. Şimdi ondan bahsedeceğim. Allah’ım tek başına şey var su aygırı var sadece onu yaptırdım onu da yapamadılar çünkü 4 yaş olduğu için bölümler çok fazla o kadar küçük minnacık şeyleri kesemiyorlar. Psikomotor gelişimi açısından uygun değil ama diğer kitaplarda ki görseller 4 yaşa uygun olduğunu düşünüyorum.” (K5) Katılımcı genel olarak seti 4 yaşa uygun bulduğunu fakat “Sanat Etkinlikleri” kitabında bulunan kesme etkinliklerinin çocukların psikomotor becerileri açısından uygun olmadığı ifade etmiştir.

“Görseller yeterli değil. Çünkü yine söylüyoruz yapılan resimlerde çok basit geliyor. Fazla görselle de zenginleştirilebilir ama zenginleştirilen görsellerinde uyumu önemli. 4-6 yaş düzeyindeki çocuklara baktığımız zaman öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim düzeylerine uygun değil. 6 yaş ve 5 yaşta zaten işlemiyoruz. Çocuklar bunu mu yapacağız diyorlar. 4 yaşın öğrenebilmesi için yeterli etkinlik yok. Seviyesi uygun olsa bile bir sayfada çok az vermiş.” (K10) Katılımcının ifadesinden çocukların görsellerin çocuklarda ilgi uyandırmadığı ve istekli bir şekilde etkinlik sayfaları yapmadıkları anlaşılmaktadır.

“..... resimler daha canlı olabilir, daha güzel olabilir. Çocuklar kitabı elinden bırakmayacak derecede. O görsellerden etkilenmiyorlar. Daha sönük, daha

salık. Biraz daha canlandırılabilir, biraz daha çocukların yapılarına uygun zevklerine sevdikleri şeylere renklere daha uygun olabilir.” (K11) Başka bir katılımcı da görsellerin renklendirmesine vurgu yaparak görsellerde kullanılan renklerin daha parlak ve canlı olmasının çocukları etkilediğini ifade etmiştir.

“Duyu kabiliyetine çok hitap etmiyor. Dokunsal açıdan daha zenginleştirilebilir. O da tek yönlü tasarlanmış. Görme kâğıt üzerinde işaretleme gibi.” (K12) Katılımcı kitapların tek yönlü olarak tasarlandığını belirterek çocuklar için birçok duyuya hitap etmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Adım Adım Okul Öncesi Eğitim Seti’nin dil ve üslubuna yönelik katılımcılara yöneltilen sorunun yanıtında bazıları 4-6 yaş grubu için uygun olduğunu şu ifadelerle belirtmişlerdir.

“48 ay için yeterli.” (K12)

“Dili ve üslubu güzel. Yönergeleri çocuklara da uygun ama az önce görsellerde ifade ettiğim gibi resimlerde daha ilgi uyandırıcı bir şekilde olursa, yönergelerle de birleşince çocuklar daha iyi algılar diye düşünüyorum.” (K20)

Bazı katılımcılar da Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’nde bulunan metinlerin az olup daha zenginleştirilmesi yönünde görüşlerini ifade etmişlerdir.

“Dil ve üslup açısından zaten hani çok fazla sanırım şey yok yönerge vs. detaylı bir şey yok çok az o yüzden dil var yönergeler falan çok daha kısa yönergelerimize o yüzden biraz daha böyle belki çocuklar için yani sade olması açısından güzel ama dediğim gibi içerik zengin olduğu zaman daha iyi olabilir.” (K4)

“Yönergeler güzel. Ben biraz hikâye katılmasını istiyorum. Yönergelerde diyelim ki bir çizgi çalışması verilmiş. Çizgi çalışmasının da ev resmi var. Ayşe bugün eve geldi. Okulda çok heyecanlı şeyler yapmıştı. Güzel şeyler yapmıştı. O evi çizerken onları düşünüyordu. Bu benim ilk aklıma gelen şey. Yani yönergeleri verirken hikâye ekleyip verilirse çocuk bunu bence daha çok benimsiyor. Bir hikâyenin içerisinde -hadi yavrum gel bunları yap- demek başka, onu bir hikâyenin içerisinde yapmak daha başka diye düşünüyorum. Birde mesela kitapların içinde birkaç karakter çocuk olabilirdi ve o çocuklarda bize söylüyor olabilirdi. Yani kitabın içinde karakter olması da çocuğun özdeşleşmesi de etkili olabilir diye düşünüyorum.” (K13)

“Üslup uygun ama dediğim gibi çok basit gelmiş. Çok yalın kalmış, duru kalmış biraz 4 yaşa. 4 yaşta bile bilgiye aç çocuklar var. Bana ver, bana ver, bana ver diyor. O çocuk için çok duru kalıyor bu kitap. O yüzden aralara bir yerlere belki farkındalık çalışmaları koymak lazım. O çocuk da beslensin, çocuğa onun da ilgisini çekelim. Dil anlamında anlaşılır. O konuda sıkıntısı yok. Ağır bir dili yok ama dediğim gibi farkındalık için hikayeler eklenebilir bence” (K14)

Katılımcıların çoğunluğunun Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’nde kullanılan dil ve üslup için açık anlaşılır ve sade olduğunu ifade etmişlerdir.

“Aslında çok anlaşılır ve basit yönergeli, açık.” (K7)

“Dil ve üslup açısından gerçekten çok güzel. 4-6 yaşı genel düşündüğümüzde genel olarak hitap edebilecek bir kitap.” (K8)

“Yönergelerde sıkıntı yok bence. Açıklayıcı bence. Bir çocuğun anlayabileceği şekilde, çocuğa anlatabilmemiz için de güzel. Sadece içerik yetersiz.” (K10)

“Anlaşılır şekilde sade ve yalın.” (K11)

“Dil ve üslup açısından da gayet güzel. Bizim zaten çocuklarımız okuma yazma bilmediği için yönergeleri biz veriyoruz. Çocuklarımıza gayet anlaşılır bir şekilde. Ondan bir sıkıntımız yok.” (K18)

“Yani cümleler böyle açıklayıcı, çok açık bir şekilde. Ne yapabileceğini çocuklara anlatıyor.” (K19)

Yapılan görüşmelerde kitap içerisinde çocuğun dil gelişimini destekleyen hikâye veya farklı tarzlarda metinlerin bulunmadığı bilgisine varılmıştır. Katılımcıların bu konuda kitaplar hakkındaki görüşleri içerisinde çocuğun dil gelişimine katkı sağlayacak metinlerin olması yönündedir.

4-6 yaş grubu çocukları okuma yazma bilmedikleri için ilk olarak kitaplarda yer alan görsele bakarak ne olduğunu anlamaya çalışırlar. Çocuk kitaplarında bulunan görseller çocukların duygu dünyalarını etkilemektedir. Çocuk kitaplarında yer alan görseller ve dil, metin ile bir araya gelerek aslında tekrar bir hikâye oluşturur (Bulut, 2013, s.224). Çocuklar kitaplarda bulunan görsellere bakarak metni yorumlamayı öğrenirler. Bazen ise metni dinleyerek görselleri yorumlamayı öğrenirler. Erken yaşta, resimli kitaplarla karşılaşan çocuklar görsel okuma yapmaya

başlarlar (Başyigit, 2023, s.29). Bu durum çocukların hem hayal dünyalarının gelişmesine hem de dil gelişimine katkı sağlar.

4.6.4. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin 4-6 Yaş Grubu Öğretim Programında Yer Alan Değerler Eğitimi Alanı ve Tamamlayıcı Kazanımlar Alanına Uygun Kazanımlar İçermesine Yönelik Bulgular

Katılımcılara Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti içeriğinin 4-6 Yaş Grubu Öğretim Programında yer alan kazanımlarına uygunluğu yönünde “Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti’ni 4-6 Yaş Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Kazanımlarına uygun olduğunu düşünüyor musunuz?” ve “Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti’ni 4-6 Yaş Öğretim Programı Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı kazanımlarına uygun olduğunu düşünüyor musunuz?” sorularına yanıt aranmıştır. Sorulara verilen cevaplar çizelge 38’de kodlanmıştır.

Çizelge 38. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin 4-6 Yaş Grubu Öğretim Programında Yer Alan Değerler Eğitimi Alanı ve Tamamlayıcı Kazanımlar Alanına uygun Kazanımlar İçermesine İlişkin Katılımcı Yorumları

Kodlar	Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti öğretim programında yer alan değerler eğitimi alanında ki kazanımları kapsamı.	K2, K3, K4, K6, K8, K18, 20	7
Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti öğretim programında yer alan değerler eğitimi alanındaki kazanımları kapsıyor fakat etkinliklerin zenginleştirilmeli.	K5, K9, K10, K11, K13, K15, K16, K17, K19	9
Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti 4-6 yaş grubu öğretim programında yer alan tamamlayıcı kazanımları kapsamı.	K1, K2, K3, K4, K6, K7, K8, K12, K14, K15, K17, K18, K19, K20	14
Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti öğretim programında yer alan tamamlayıcı kazanımları kapsıyor fakat etkinlikler zenginleştirilmeli.	K5, K9, K10, K11, K13, K16	6
Diğer	K1, K12	2

Çizelge 38'e bakılarak Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti içeriğinin 4-6 Yaş Öğretim Programında bulunan "Değerler Eğitimi Alanı" kazanımlarını kapsıyor fakat etkinlikler zenginleştirilmeli yönünde verilen cevapların çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Çizelge 38'de Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti içeriğinin 4-6 Yaş Öğretim Programına 2022 yılında eklenen "Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı" ile ilgili soruya karşın katılımcıların büyük bir çoğunluğun yanıtı öğretim programında yer verilen tamamlayıcı kazanımları kapsadığı yönündedir. Bazı katılımcılar ise öğretim programında ki kazanımları kapsadığı fakat etkinlik çeşitliliğinin artırılması yönünde cevap vermiştir.

Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti öğretim programında yer alan değerler eğitimi alanında ki kazanımları kapsıyor diyen katılımcılardan bazılarının cevapları şöyledir, (K2, K3, K4, K6, K8, K18, 20):

"Yani başlık olarak baktığımız zaman sanıyorum uygun şu an. Yani konu başlığı olarak uygun." (K4)

"Konuları uygun. Öğretim programıyla alakalı. Onunla bire birdir diyebilirim fakat bu kitap içerisindeki alıştırmalar çoğaltılabilir tabi ki." (K6)

"Değerler eğitimi kitabı da bizim programımıza göre eşit oranlı bir şekilde doğru orantılı bir şekilde gidiyor hocam o da gayet güzel ondaki resimler falan da yine aynı şekilde canlı çocukların dikkatini çekecek vaziyette onunla ilgili de herhangi bir problemimiz yok hatta çocukları bağımsız konuşma kendini ifade edebilme açısından da değerler eğitiminde bazı bölümler var onlar da bizim çok hoşumuza gidiyor." (K18)

Katılımcıların verdiği cevaplara bakıldığında katılımcılar böyle bir kaynağın olması programla uyumlu olarak öğretim programında yer alan Değerler Eğitimi Alanı kazanımlarını içermesinden yana beğenilerini ve memnuniyetlerini ifade etmişlerdir.

Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti öğretim programında yer alan değerler eğitimi alanındaki kazanımları kapsıyor. Fakat alıştırmalar ve etkinlikler artırılmalı şeklinde cevaplardan bazıları da şu şekildedir, (K5, K9, K10, K11, K13, K15, K16, K17, K19):

“Şimdi değerlerimiz kitabına baktığımız zaman bence çok boyama var. Boyama üzerinden çocuklarla çok fazla konuşulmuyor bence. Farklı fotoğraflar çoğaltılabilir. Bir şey çok hoşuma gitti “hangisi yardımlaşma ile ilgilidir?” resimlerde davulcu var bir tane işte böyle. Sonra köpeğe bir şey uzatan bir tane çocuk var bir de kuş çocuğuna işte yem getirmiş onu ağzına koyuyor. Böyle resimlerin çoğaltılması lazım. Çocuklar resimleri çok seviyorlar. Zaten okuma yazmaları olmadığı için resimler üzerinden okuma yazma yaptıkları için ve çocukların çok hoşuma gidiyor. O şekilde boyamayı zaten biz veriyoruz. Bilmiyorum da ben çok boyama olduğunu hissettim. Onun dışında resimli yönergeler çoğaltılması daha güzel olacaktır diye düşünüyorum.” (K5)

“Birebir konular var bizim konularımızda olan fakat etkinlik anlamında yeterli değil mesela kitaplara iman anlatıyoruz dini bilgilerde ama kitaba baktığımda kitap konusunda sadece bir tane kitap ayracı yapılmış ve geçilmiş başka hiçbir şey yok hani bu çocuğun kitabı tanıyacak içinde materyaller diğer ilk dönemde çıkan kitaplarımızın içinde şarkılar vardı, materyaller daha fazlaydı bu şekilde yani daha ilerliyorduk çocuk daha birkaç kere kitapla ilgili etkinlik yapabiliyordum ama bu kitaplar imanda bir tane kitap ayracı etkinliği başka bir şey yok, bu yeterli değil.”(K11)

“Uygun fakat çok yetersiz bir eşleme. Yerine göre söylediğim gibi tek sayfayla geçilmiş. Ben özellikle geçen sene sadece 4 yaşında iyilik setini alıp sadece 5 yaşa “tahin ile pekmez”i aldık. Sadece onları kullanalım, fotokopi ile masraf yapmayalım gözüyle. Ama baktık ki bir değerler eğitimi asla bir ek kitap olmadan gitmiyor. Tek sayfayla bir değerle geçirip kaynaklarla desteklerle internetten çıktı alıp o şekilde beslemiş olduk derslerimizi.” (K17)

Katılımcıların cevaplarına bakıldığında Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin öğretim programında ki “Değerler Eğitimi Alanı” kazanımlarına yer verme noktasında hem fikir oldukları görülmektedir. Fakat etkinlik bazında bakıldığında duyuşsal ve psikomotor gelişim alanlarına hitap eden etkinlik çeşitliliğin zenginleşmesi gerektiği yönünde görüşlerini belirtmişlerdir.

Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti öğretim programında yer alan tamamlayıcı kazanımları kapsadığını belirten katılımcıların cevaplarından bazıları şöyledir: (K1, K2, K3, K4, K6, K8, K12, K14, K15, K17, K18, K19, K20)

“Evet. Tamamlayıcı kazanımlarda olan kazanımların hepsi bizim materyalimizde var.” (K2)

“Evet çünkü bu ihtiyacımız olan bir alanı kapatıyor. Bizim açımızdan, yani 4-6 yaş bünyesindeki Kur’an kursları açısından şu anlık yeterli ama bir okul öncesi için düşündüğümüzde tabii ki farklı olabilir. En azından velinin isteğini de karşılamış oluyoruz.” (K3)

“Tamamlayıcı kazanımlar alanında evet. Sayılan maddeler de sınırlı renkler, şekiller, sayılar vesaire gibi. O da sınırlı kitaptaki de sınırlı. Örtüşüyor gibi. Öncelikle dediğim gibi yaş grubunun farklı olması mesela bu piyasada okullarda vesaire kullanılan diğer eğitim setlerine baktığımız zaman 4 yaş ayrı 5 yaş ayrı 6 yaş ayrı olan setler var. İkisini yan yana koyup incelediğiniz zaman mesela 4 yaş ve 6 yaş aynı yayınevini 2 setini incelediğiniz zaman bile arasındaki farkı görüyorsunuz. Bir setle 4 yaş ve 6 yaş grubuna hitap etmeye çalışıyoruz. Bu sıkıntı oluyor. Öncelikle hangi yaş grubuna uygun olarak dizayn edilmesi önemli diye düşünüyorum.” (K4)

“Yani çizgi çalışmaları, matematik çalışmaları ve kavram çalışmaları açısından baktığımızda uygun olduğunu düşünüyorum.” (K8)

Katılımcılar cevaplarında tamamlayıcı kazanımlar anlamında Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’nin 4-6 yaş grubu öğretim programı kazanımlarına yönelik içeriğe sahip olduğunu ve bunu velilerinde talep ettiği bir ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Yine cevaplara bakıldığında 4-6 yaş grubu gelişimsel özelliklerine göre dizayn edilmesini ifade etmişlerdir.

Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti öğretim programında yer alan tamamlayıcı kazanımları kapsıyor fakat etkinliklerin yetersiz olduğunu düşünen katılımcı cevaplarından bazıları şöyledir: (K5, K9, K10, K11, K13, K16)

“Bu kitaplar bizim tamamlayıcı kazanımları öğretmek öğretmenin çok güzel anlatımıyla birlikte uygun hale gelebiliyor. Fakat öğretmen anlatmada yetersiz kalırsa kitapta zayıf kalıyor.” (K9)

“Tamamlayıcı kazanımlar için iyi. Yine altında üstünde şeklinde var. Dediğim gibi çocuk için biraz basit. Yani ben bu sene 5-6 yaş okuttuğum için herhalde çocuklarım çok mutlu değil. Etkinlik kitabı bile çok basit. Hemencecik

bitirdiler. Çocukların çoğu, kitabın yüzde seksenini bitirdi ve ben yeni bir materyal arayışına giriyorum. Onlara daha iyi anlatmak için.” (K11)

“Ben şu bu konuyu şöyle değerlendirmek istiyorum. Farklı kitaplara baktığımda aslında herkesin aynı şeyi yaptığını görüyorum. Herkes yapıyor. Ya örüntü veriyor ya fark bulmaca veriyor ya çizgi çalışması veriyor ya ne bileyim eşleştirme veriyor. Yani bunlarla uğraşıyoruz daha çok. Ya eşleştirme ya fark bulma ya çizgi çalışması ya da bir görseli boyama olabilir. Bu tarz şeyler aslında herkesin yaptığı bütün yayınlarının yaptığı aynı şey ama bazıları mesela bir örüntüyle ilgili bir çalışma yapıldı. Ben hep karıştırdım, mix yapılmasının taraftarıyım. Karıştırılması taraftarıyım. Çünkü bunlar örneğin örüntüler, hep sayfalar örüntüden gittiğinde bence burada bir tekdüzelik oluyor. Tamam örüntü verilmiş, yani örüntü verilmiş, çizgi çalışması verilmiş, aslında güzel çalışmalar verilmiş. Görselleri biraz küçük. Bazı görseller günümüzün görsel anlayışına uygun değil diye düşünüyorum. Ben biraz daha gerilerde kalmış bir görsel anlayışı. Görsellerin iyileştirilmesi bence çok önemli. Yani en çok dikkatimizi çeken şey bu. Aslında çok iyi hazırlanmış bir kitap da aynı şeyi yapıyor. Bizim kitabımızda aynı şeyi yapıyor. Yani çalışmalarda aslında bir farklılık yok ama ne kadar görselliği zenginleştirebilirsek ne kadar bunları iç içe sokabilirsek bizim onlara, çocuklara ulaştırmamız daha kolaylaşıyor. Uygulayan bir kişi olarak ben bunun böyle olmasını daha kolay olduğunu düşündüm.” (K13)

Katılımcılar cevaplarında önceki sorularda olan cevaplarına benzer olarak 5 ve 6 yaş grubunun kitaplar içerisinde yer alan etkinlikleri yaparken sıkıldığı ve yaptığı etkinliklerden mutlu olmadığını belirtmiştir. K13 kodlu katılımcı kitabın içeriğinin ilerleyişi konusunda yorum yapmış ve kitabın içeriğin aynı örüntüde tekdüze bir şekilde ilendiğinden görsellerin günümüz görsellik algısı için yetersiz ve uygun olmadığından bahsetmiştir. K13 katılımcısı bahsettiği bu durumun çocukların ilgisini çekmesi, öğrenmeleri açısından kolaylık sağlayacağını belirtmektedir.

4.7. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti ile İlgili Çeşitli Görüşlere İlişkin Bulgular

Katılımcılara “Adım Adım İyilik Okul Öncesi İyilik Eğitim Seti’nin bir ders materyali olarak sınıf içerisinde kullanımında yaşadıkları güçlükler-kolaylıklar

nelerdir?”, “Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti içerisinde ek kitap bulunmalı mı?”, “Bu kitap çocukları hangi yönden geliştirmeye yönelik olmalı?”, “Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti içerisinde geliştirilmeye ihtiyaç duyan kitap hangisidir?” şeklinde çeşitli sorularla katılımcıların öneri ve görüşleri alınmıştır. Katılımcıların cevapları çizelge 39, çizelge 40 ve çizelge 41’de kodlanmıştır.

4.7.1. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’nin Materyal Olarak Kullanım Kolaylığı ve Güçlüğüne İlişkin Bulgular

Bu başlıkta katılımcılara Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’nin bir ders materyali olarak kullanımında karşılaştıkları güçlük ve kolaylıklara ilişkin sorulan sorulara yanıtlar aranmış ve verilen yanıtların kodları çizelge 39’da belirtilmiştir.

Çizelge 39. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setinin Bir Ders Materyali Olarak Kullanımında Yaşanan Zorluk ve Kolaylığa İlişkin Bulgular

Kodlar	Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
Adım Adım iyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’ni kullanırken setin kitaplar halinde ayrı ayrı olmasından dolayı zorluk yaşanması.	K5, K8, K12, K13, K20,	5
Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’ni kullanırken karma yaş grubu bir sınıfım olduğu için zorluk yaşanması.	K1, K3, K4, K10, K15, K16,	6
Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’ni kullanırken içerisinde bulunan etkinliklerin az olması nedeni ile zorluk yaşanması.	K2, K7, K9, K11, K14, K17,	6
Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’ni kullanırken yönergelerinin basit ve anlaşılır olması ve spiralli yapıda olması nedeniyle kolaylık yaşanması.	K2, K3, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K19	9
Diğer	K6, K8, K10, K18	4

Katılımcılar cevaplarında sınıf içerisinde kullanımında karşılaştığı zorluklar olarak Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’nin kitaplar halinde olması, sınıfın karma yaş grubundan oluşması, kitaplarda bulunan etkinliklerin yetersiz olması, gibi nedenleri ifade etmişlerdir. Katılımcıların yanıtlarından bazıları şu şekildedir:

“Başkanlığımızın hazırlamış olduğu bir kitap ve bizim amaçlarımıza yönelik bizim misyonumuza yönelik bir kitap, bizim vizyonumuzu taşıyan bir kitap bence. Bu noktada çok çok önemli böyle bir setin olması. Fakat bu sette eksik gördüğüm tek nokta, 1-2-3 şeklinde programa kanalize edilip ayrılmasaydı bizim için çok çok daha iyi olurdu” (K8)

“Kitapları fasikül olarak ayrılmış olması çok yer kaplıyor. Mesela sınıfın mevcudu 14 ise 14 tane değerler kitabı, 14 tane matematik kitabı. Bunu dağıtmak ayrı problem, toplamak ayrı problem. Kitapta nerede kaldığını takip etmek, hangi kazanımı en son yapmıştı? öğreticinin bunu takip etmesi çok zor.” (K12)

“Kitapları değiştirmek de mesele. - Çizgi kitabını çıkarıyoruz- dediğimizde, o çizgi kitabını yaptık diyelim. Ondan sonra kavram kitabını çıkarmak, çocuklar için o kitabı koyup diğer kitabı çıkarmak ve o düzeni sağlamak bir zamanı gerektiriyor. Farklı farklı kitaplar değil de bunlar bir fasikülün içerisinde farklı farklı çalışmaları olsaydı. Ben sadece çocuğuma bir tane fasikül, bir tane dergi şeklinde bir kitap koysaydım benim için daha kolay olurdu. Çünkü, onu alıştırmışım. Onu da yaptırırım, onu da yaptırırım, onu da yaptırım derken bütün yaptıracağım şeyler bitmiş olur. Çocuğun önüne farklı kitap koymak benim için sıkıntı.” (K13)

“Benim vermek istediğim değerler, kazanımlar, benim dini değerlerimle bir gidiyor ve destekliyor beni. Bana tam bir yol haritası sunuyor. Zaten ben bu kitabı elime aldığımda beğeniyorum. Kitapların içeriği kolaydan zora doğru ve 1-2-3 şeklinde programın kazanımlarına yer vererek hazırlansaydı daha iyi olurdu. Bunun dışında güzel.” (K20)

Katılımcıların cevaplarında kitapların “Değerler”, “Kavramlar”, Matematik”, “Sanat Etkinlikleri”, “Görsel Algı ve Dikkat Geliştirme”, “Çizgi” şeklinde ayrı ayrı kitaplar şeklinde olmasından dolayı kitapları çocuklara dağıtmak, toplamak düzeni sağlamak noktasında zorlandıklarını belirtmişlerdir. Kitapların içeriğinin öğretim ilkeleri gereği kolaydan zora doğru ilerleyerek 1-2-3 şeklinde programın kazanımlarına yer vererek hazırlandığı takdirde kullanım kolaylığı sağlanacağını ifade etmişlerdir.

Katılımcılardan bazıları Sınıfın 4-5-6 şeklinde karma yaş gruplarından oluşması nedeniyle karşılaştıkları güçlükleri şu şekilde ifade etmişlerdir: (K1, K3, K4, K10, K15, K16, K17)

“Yaş farklılıkları şöyle ki yeni başlayan bir çocuğum 4 yaşında kursa yeni gelen bir çocuğumla 2 yıllık işte beş buçuk yaşındaki bir çocuğuma aynı etkinliği verdiğim zaman biri hemen yapıp koyuyor kenara ya da bunu ben biliyorum bu çok basit bana diyebiliyor. Diğerinde de daha fazla yol alamıyoruz ya da diğerleri beklemek zorunda kalıyor. Biri bitiremiyor. Bitiremeyen çocukta ben yapamıyorum, ben başarısızım algısı oluşuyor. Bu sefer de yapamayan çocuklar için ben başarısızım algısı oluşuyor, üzücü.” (K1)

“Bir zorluk değil ama yetersizlik olduğu için mesela şu an bu seneki öğrencilerimizin de gelişimleri daha iyi olduğu için belki bilmiyorum ama öğrencilerin gelişimleri de önemli oluyor. Şu an ilk dönem bitmek üzere. Seti birçok çocuk bitirdi yani sınıfın çoğunluğu bitirdi. Çok hızlı, hemen yapıyorlar. Birkaç tane de küçük yaş grubu çocuk var. Onlar hala yapmaya çalışırken diğerleri hızlı ilerlemek istiyor. Ortayı bulmaya çalışıyorum ama genel olarak küçük yaş grubu dahil hızlı yapıyor ama gelişim seviyesi biraz daha iyi olan çocuklar zaten onları tutmak hiç mümkün olmuyor çok hızlı bitiyor.” (K4)

“Yani şöyle söyleyeyim size. 4-5 yaş grubu öğrencilerim kitaplardaki etkinlikleri şimdiye kadar severek, isteyerek yaptılar. Ama 5 buçuk 6 yaş grubu çocuk bana ikinci sene geldiği süre içerisinde bu kitabı aynı kitap olduğu için onu yapmak istemiyor. Çünkü birinci seneden zaten onu ezberlemiş, ikinci sene bana gelen bir çocuk aynı kitabı tekrar tekrar yapmak istemiyor ve farklı bir kitabın olmasını istiyor.” (K16)

Katılımcılar sınıflarında farklı yaş grupları bir arada olduğu için gelişimsel farklılıklardan dolayı çalışmalarını yapmakta zorlandıklarından bahsetmişlerdir. 4 yaş grubu yavaş yaparken 5 ve 6 yaş grubu hızlı yaptıkları için birlikte ilerleyemediklerinin öğretmenler orta noktayı bulmak isteseler de bu durumun sorun olduğunu belirtmişlerdir.

Etkinliklerin az olduğunu bunun bir zorluk oluşturduğunu belirten katılımcıların yanıtları şu şekildedir: (K2, K7, K9, K11, K14, K17)

“Gereken bilgiyi verecek kadar yeterli olmaması beni yoruyor. Burada zaman zaman boşluğa sebep oluyor.” (K7)

“Böyle bir güçlükten ziyade büyük yaş grubundaki çocukların çok dikkate almaması. Bunun sebebi kitabın çok basit olduğunu ve onların bebeklik olduğunu

düşüncelerinden kaynaklanıyor. Sadece şimdi buradan buraya çizgimi çekeceğim gibi tepkilerle karşılaşıyorum çocuklardan. Böyle dönütler alıyorum.” (K9)

Katılımcıların cevaplarına bakıldığında 5-6 yaş grubu için bu seti kullandıklarında çocukların çok istekli bir şekilde yapmadıkları ve bu nedenle zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların Adım Adım iyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’ni bir ders materyali olarak sınıf içerisinde kullanımında kullanım kolaylığı sağladığı yönleri hakkında şu şekilde cevaplar vermişlerdir:

“Birkaç tane kitaptan oluşması bence çok güzel. Hepsini tek bir kitapta ya da iki cilde indirmiş olsalardı, daha çok zor olurdu. Bu yüzden olumlu yönü budur. Her konunun, her konunun diyorum örneğin değerleri ayrı, tamamlayıcısı ayrı, farklı farklı kitaplardan olması bu benim işimi kolaylaştırıyor. Sayfaları çok kaliteli. Bir etkinlik yapmak istediğimizde kes, yapıştır etkinliklerinde de kaliteli sayfalar oluyor. Etkinlik yapabilmek için kolay bir şekilde yırtıp çocuklara verebiliyoruz. Çocuklar kesme ve yapıştırmalarını da daha rahat yapabiliyorlar. Bunlar bizim işimizi kolaylaştırıyor. Kitabın sayfaları kaliteli ve spiralli olması kolaylık.” (K10)

“Tek kolaylığı spiralli olması ve dediğim gibi görselleri büyük ve tek bir şekilde olması.” (K12)

“Zor bir şey yok zaten, yani kitaplar çocukların yapabileceği şekilde tasarlanmış zaten. Kitaplar basit hazırlandığı, yaşlarına uygun olmayan bir şey olmadığı için zaten kolayca yapabiliyorlar.” (K13)

“Açıkçası bir ders materyali olarak bir setimizin olması bizim için çok kolaylık diyebilirim. Söyledim zaten, bu set bizim için çok değerli.” (K16)

“Herkesin elinde bir kitap varsa çocukların kitabını eline alıp da biz onlara yönergelerle tekrar edip bir tane kitabı da kendimize örnek alıp gösterdiğimiz zaman o sırada hem sayıları mesela sayfa numaraları öğretiyoruz. Bir taraftan çocuk sayıları tekrar ediyor, bir taraftan sayfa çevirmesi el kol koordinasyonu, küçük kas gruplarını çalıştırıyor. Aslında çocukların birçok davranışını geliştirmiş oluyoruz. Bu açıdan da çok kolay. Dersi aynı anda işliyoruz. Ayrıca grup olarak hareket etmiş oluyoruz. Bu da bizim için çok büyük bir kolaylık diyebiliriz.” (K18)

Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin bir ders materyali olarak uygulamada karşılaştığınız kolaylıklar nelerdir? Sorusuna verilen yanıtlara baktığımızda büyük çoğunluğu böyle bir eğitim materyalinin bir ihtiyaç olduğu böyle bir setin olması ders akışını kolaylaştırdığından ve çocuklara birçok anlamda olumlu katkıları olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca bazı katılımcılar ciltlenme şeklinin kolaylık sağladığını ifade etmişlerdir. Bir katılımcı da kitapların ayrı ayrı olmasının kolaylık sağladığını ifade etmiştir.

4.7.2. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti Hakkında Çeşitli Görüşlere Yönelik Bulgular

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde “Set içerisinde ek kitaplar bulunmalı mı? Bunlar neler olabilir ve sizce çocuğun hangi yönden gelişimini sağlamaya yönelik olmalı?” sorusuna cevap aranmıştır. Çizelge 40’da katılımcıların verdiği cevaplar kodlanmıştır.

Çizelge 40. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti İçerisinde Ek Kitap Bulunmasına İlişkin Katılımcı Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
Aile Katılımı Kitabı eklenmeli.	K1, K2, K3, K4, K7, K8, K12, K17, K20	9
Robotik kodlama ve merak uyandırıcı kitaplar eklenmeli.	K1, K8, K16, K18	4
Çocukların düzeyine uygun Dini Bilgiler ile ilgili kitap eklenmeli.	K2, K3, K11, K15	4
Cüz kitabı eklenmeli.	K3, K4, K17	3
Kitap sayısının yeterli olması.	K6, K9, K10,	3
Diğer	K5, K13, K14, K19	4

Çizelge 40’da yer alan kodlara bakıldığında katılımcılardan 9 kişi set içerisine bir aile katılımı kitabı eklenmesi yönünde görüşlerini belirtmişlerdir. 4 kişi Robotik kodlama ve merak uyandırıcı kitaplar, 4 kişi, Çocukların düzeyine uygun dini bilgiler ile ilgili kitaplar, 3 kişi cüz kitabı, diğer 3 kişi ise kitap sayısının yeterli olduğunu ifade etmiştir. Bazı katılımcılar ise sanat etkinlikleri, öğretici kitabı, veli iletişim defteri, oyun kartları gibi farklı cevaplar vermişlerdir.

Katılımcıların çizelge 39’da belirtilen soruya yönelik verdiği cevaplardan bazıları şu şekildedir:

“Bence bulunması gerekiyor. Onlardan biri aile katılımı olabilir. Bilimsel etkinlikleri STEM+A gibi düşündürmeye yönelik etkinlikler olabilir. Çocukların çok dikkatini çeken uzay gibi, deneyler gibi dikkatlerini çeken şeyler olabilir. Bir kere aile katılımında, özellikle eve gönderdiğimiz ev ödevleri, hem okulda yaptığımız etkinlikleri ailenin görmesini sağlamak hem de iş birliği içerisinde olması, bak biz bunu yaptık şeklinde gösterip siz de evde bunu pekiştirin birlikte. Anne, baba, öğretmen ve çocuk iş birliği içerisinde olması açısından güzel olur.” (K1)

“Şöyle Kur’an açısından da olabilir. Bu setin içerisinde Kur’an yönünden harflerin olduğu bir kitap olabilir. Ailelere yönelik bir kitap olabilir. Bizleri ve velileri bir araya getiren, görsel etkinliklerin yer aldığı daha çok drama tarzında etkinliklerin yapılacağı bir kitap olabilir.” (K2)

“Az önce bahsettiğiniz aile katılımı gibi bunun haricinde neler olabilir. Afişlerin, kartların verilmesi lazım. Ayrıca bizim sınıfımızda adım adım iyiliği destekleyecek afişler olması lazım. Temel kazanımları destekleyecek afişler olması lazım. Aile katılımını sağlayabilmek için veya çocuklara verebileceğimiz burada kesip evinde saklayabileceği adım adım iyiliklerle alakalı afiş şeklinde küçük görseller şeklinde etkinlikler olabilir.” (K7)

“Şöyle bir şey, bu noktada ben şunu söylemek istiyorum. Velileri öğretim sürecine dahil etmezsek olmuyor. O sebeple mutlaka bir aile katılımı kitabı olması gerektiğini düşünüyorum. Aile ile çocuğun beraber yapabileceği etkinliklerin olduğu bir kitap olması gerektiğini düşünüyorum. Kitaplar arasında robotik kodlama falan bulunabilir bu nedenle robotik kodlama artırılabilir.” (K8)

Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim seti içerisinde ek kitap bulunmasına ilişkin yöneltilen soruya katılımcıların verdiği cevaplar arasında “Aile Katılımı” bulunmalı şeklinde yanıtlayan katılımcılar açıklama olarak ailenin de eğitimin içerisine dahil edilmesi gerektiği ve bu takdirde olumlu gelişmelerin elde edilebileceğini belirtmişlerdir. Katılımcılar ek kitaplar konusunda aile katılımı kitabının yanında K1, STEM+A gibi çocuklarda merak uyandıracak bir kitap, K2, Kur’an-ı Kerim eğitimi açısından bir ek kitap, K7, 4-6 yaş için uygun büyük eğitici

afişler, K8 ise robotik kodlama tarzında kitaplar olabileceği şeklinde cevaplar vermişlerdir.

Katılımcılardan bazıları ise kitaplar arasında çocuklara yönelik Dini Bilgiler kitabının bulunması gerektiğini belirtmiştir. Dini bilgiler kitabının bulunması gerektiği cevabını veren bir katılımcı şu şekilde ifade etmiştir:

“Namaz, dua, oruç gibi konuların dini bilgiler alanı ders konularının yer aldığı, çocukların seviyesine uygun bilgilendirici bir kitap olabilir. Bizler, farklı etkinliklerde işliyoruz. Fakat, çocuğun kitap üzerinde görmesi güzel olur. Ondan sonra, bu noktada da materyallerin ellerine verilmesi ve tek tek açıp bakabilmeleri özellikle iyi olur. Dokunma ve hissetme üzerine materyaller eklenebilir.” (K3)

Katılımcılardan kitap sayısının yeterli olduğu yönünde cevap veren bir katılımcı: *“Şimdi 6 tane kitap zaten fazla bir sayı. Yeterli bir sayı olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle ekstra yeni bir kitap çıkmasından ise içeriğin zenginleştirilmesi taraftarıyım. Bu sefer de çocuklar çok fazla kitap olduğu için çok fazla ders işliyoruz mantığına bürünüyor.”* (K9) şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

“Bence şiir, müzik ve ritimler olmalı. Seviyorum belki, sanat etkinlikleri kitabımız var ama biraz daha farklı, biraz daha güzel olabilir. Çocuk illaki yabancıları değil, kendi milli sanatçıları veya bilim insanlarını öğrenebilir. Ben bunları vermeye çalışıyorum. Örneğin, Biruni’yi tanıyabilir, ya da bir başka bilim insanımızı. Yani şu an aklıma gelmiyor ama daha bir sürü kişi var. Astronomi alanından tutunda matematik, tıp gibi alanlarda bilim insanlarımızı tanıtmak adına olabilir.” (K14)

“Oyun kitapları olabilir. Böyle küçük bulmacalı kitaplar olabilir. Bu tür kitapların olmasını da isterdim setin içerisinde. Yani hem eğlenceli hem de öğretici bir kitabın olması gerekiyor. Fakat oyun içerikli de olmasını istiyorum.” (K16)

“Kitaplar çok güzel ama, bize etkinlikleri nasıl ve ne zaman yapacağımızı gösteren bir kitap yapsalardı daha iyi olurdu. Bu nedenle etkinlikleri nasıl yapacağımızı bize gösterecek ayrıca bir öğretici kitabı da olmalıydı bence. Ben bunu önemsiyorum.” (K19)

“Kur’an-ı Kerim’in tamamı olmasa da o setlerin içinde küçük bir cüz olmalı. Çocukların anlayabileceği tarzda dualar içeren bir dua kitabı olabilir. Görseli güzel

tasarlanmış bir dış kapağı yapılarak bir dua kitabı ek kaynak olarak eklenebilir diye düşünüyorum. Ayrıca veli iletişim defteri de olabilir.” (K17)

Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti içerisinde ek kitap bulunmasına ilişkin soruya farklı farklı görüşler gelmesine rağmen çoğunluğun ortak noktası velilerin yapılan etkinliklerden haberdar olması ve eğitimin içerisine dahil edilmesidir.

Okulda edinilen değerlerin aile ortamında uygulanması veya aile içinde deneyimlenen değerlerin okulda tekrar edilerek pekiştirilmesi, çocukta kalıcı davranış değişikliklerine yol açabilir. Bu sebeple, okul öncesi değerler eğitiminde ailelerin katılımı önemlidir. Bu, hem okulda öğretilen değerlerin evde öğretilenlerle uyumlu olmasını hem de değerler eğitiminin sürekliliğini sağlar (İşgören, 2023, s.114).

Çizelge 41. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti Hakkında Öneri ve Görüşlere Yönelik Bulgular

Kodlar	Katılımcılar	Katılımcı Sayısı
Etkinlik sayfalarına yönlendirici karekod eklenmeli.	K1, K2, K3, K4, K20	5
İçerisindeki etkinlikler hem duyuşsal alana hem de devinişsel alana hitap etmeli.	K8	1
Eğitim setlerinin seçeneğinin çoğaltılması.	K11, K14	2

Katılımcılara sorulan soruların dışında öneri ve görüşleri sorulmuş ve bu görüşler çizelge 41’da kodlanmıştır. Katılımcılardan görüş bildiren 5 kişi etkinlik sayfalarına karekod eklenmesi, 1 kişi etkinliklerin bilişsel alana hitap ettiği gibi duyuşsal ve devinişsel alana da hitap etmesi gerektiğini belirtmiştir. Eğitim setlerinin seçeneğinin çoğaltılması gerektiğini de 2 kişi ifade etmiştir.

Yanıtlardan bazıları şu şekildedir:

“Az önce de dediğim gibi biraz kolaydan zora doğru gitmeli. Etkinlikler biraz daha görselleştirilmeli. Biraz daha okul öncesine yönelik etkinlikler olmalı. İlkokul 1 sınıfa gidecek olan çocuklara yönelik hazırlık etkinlikleri olabilir. Karekod eklenebilir.” (K1)

“Teknolojik bir şeyler eklensin diyebilirsiniz buraya. En azından farklı kaynaklarda karekod var. Çocukları en azından teknolojik bir şeye sevk eden ya da böyle birazcık uğraştırıcı bir şeylere yönelten bir karekod olmalı. Bakıyorum kitaplarımız zaten bomboş. Çocuk yapıyor zaten bir ayda bitiyor kitaplar. Diğer okul öncesi setlerinde olan karekod uygulamaları eklenebilir. Hatta şu an aklıma geldi mesela o karekodla girip Türkiye Diyanet Vakfı bir uygulama yapabilir. O uygulamada çocuk hem öğrendiği değerler eğitimini vesaire tekrar eder hem de çocuklar oyun oynamayı çok seviyor, oyun ihtiyacının faydalı bir şeyle yönlendirmiş olur. Örneği ahlak ile ilgili olabilir bu. Karekodu okuttuğumuz yerde empati konusu anlatılıyor olabilir. Çocuk eve gittiği zaman açılan empati bölümü ile ilgili onunla alakalı görevler verilebilir.” (K4)

“Burada kavramlar farklı farklı anlatılmış. Yani, çocuk ne kadar uyarana maruz kalırsa bu noktada eğitim öğretim noktasında çocuk daha çok somuta ulaşır. Çocuklarımız somut dönemde olduğu için çocuklarda bir şeyleri hep somutlaştırmaya çalışıyoruz ve haliyle gerçek dünyada gerçek algılardan ne kadar çok uyarana maruz kalırsa çocuk bu sayede kafasında somutlaştırma işini çok daha kolaylaştırmış olur. Ne kadar çok uyarana maruz bırakırsak, çocuğun bundan keyif almasını ne kadar çok sağlarsak öğrettiğimiz duygular, öğrettiğimiz ahlaki düzey o kadar kolay davranışa dönüşür. Yani kitaplar birçok gelişim ve duyu alanına hitap etmeli. Aynı zamanda harfleri de ne kadar çok farklı uyararla ne kadar çok farklı etkinlikle yaptırmaya çalışırsak çocukta daha çok kalıcı hale gelir.” (K8)

“Yani çok güzel Allah razı olsun hazırlayanlardan emeği geçenlerden ama dediğim gibi böyle birkaç tane kitap yerine bir kitap içinde bol bol etkinliklere hâkim ya da iki kitaptan biri konu anlatım diğeri tamamen etkinliğe dayalı olabilir. 4- 4 buçuk, 5-5 buçuk, 6 gibi tek kitap olacaksa hesaplanabilir ya da hem 4 yaş ayrı kitap hem de 5-6 yaş diye çıkarılabilir. Çünkü bize, okula gitmeyip muaf tutulup 6 buçuk 7 yaşına giren çocuklar bile geliyor. Onlara birazcık daha böyle ağır işliyoruz aslında. “Tahin pekmez” kitabını ben aldım. Aldığım sene hiç kullanamadım niye dersiniz onda da yazılar çok fazla resim görsel yok. Yazıya hitaben biz okuyacağız çocuk sadece dinleyecek. Kocaman bir resim kocaman bir sayfa boş bir etkinlik ama hep yazı. Çocuk okuma yazma bilmediği için onda da zorlanıyor. Kodlama yöntemini anlatmış ama çok ağır anlatmış. Dili bizim çocuklarımızın anlayacağı tarzda değildi.

Çok iyi üstün zekalı birkaç çocuk çıkıyor tamam onlara verebiliyorsun bunu. O yapar diyorsun ama hepsini geneli düşündüğümüzde yok.” (K11)

Katılımcıların farklı öneri ve görüşleri ele alındığında katılımcılar, kitapların içeriğine teknolojiden yararlanarak çocukların dikkatini çekecek bilgilendirici eğitici videolara yönlendirilmesi, 4-6 yaş Kur'an kurslarında eğitim materyali olarak kullanabilecekleri eğitim setlerinin yaşlara göre olacak şekilde seçeneğin artması ve bu materyallerin çocukların bilişsel duyuşsal ve devinişsel alanda gelişimlerini destekleyici nitelikte olması yönünde cevaplar verdiği görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde; araştırma konusu olan “Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’nin 4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursları Öğretim Programına Göre İncelenmesi” isimli çalışma kapsamında ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Değer yargılarının oluşmaya başladığı en önemli dönem, okul öncesi dönemdir. Bu dönem, kişinin fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal açıdan hızlı ve yoğun bir şekilde geliştiği bir zaman dilimidir. Aynı zamanda, ahlaki ve dini gelişimin temellerinin atıldığı, değer yargılarının oluştuğu ve duygusal olarak da kişinin değerlere açık olduğu bir dönemdir. Eğer çocuğun bu hazır bulunuşluğu etkili bir şekilde değerlendirilmezse, ileriki zamanlarda bu kazanımı elde etmek oldukça zor olabilir. Bu nedenle bu dönemde verilecek eğitim ihmal edilmemelidir. Toplumun, dini ve millî değerlerimizi çocuklara aktarma ve çocuklara yönelik din eğitimi talepleri üzerine Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından açılan 4-6 yaş Kur’an kursları 2013 yılında faaliyete geçmiştir.

Değerlerin öğretilmesi çocukların gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla materyal kullanımı büyük bir önem taşımaktadır. Eğitimde kullanılan materyaller çocukların derse aktif katılımlarını sağlar ve yaparak yaşayarak öğrenmeleri destekler. Eğitimde kullanılan materyallerin başında kitaplar gelmektedir. Bu nedenle, araştırmamızda Türk Diyanet Vakfı (TDV) tarafından yayınlanan 4-6 yaş Kur’an kurslarında öğreticilerin yardımcı materyal olarak kullandıkları “Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti” öğretici görüşlerine başvurularak incelenmiştir.

Araştırmada Karabük İli ve İlçesinde görev yapan 20 Kur’an kursu öğreticisi ile 4-6 yaş grubu Kur’an kurslarında derslerde kullandıkları yöntem ve teknikler, materyaller, araştırmamızın konusunu oluşturan Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti’ni kullanma durumu, bu eğitim setinin 4-6 yaş grubu öğretim programına uygunluğu ile ilgi sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler neticesinde, katılımcıların orta yaş grubu oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim verilen grubun erken çocukluk donemi olması; çocuklarla iletişim kurma, oyunlara dahil olma, aktif olarak etkinliklerde bulunma durumları gerekeceğinden ogreticilerin yaş aralığının genç ve orta yaş grubu olmasının eğitime olumlu etkisi olacağı duşunılmektedir. Katılımcıların buyuk çoğunluğu lisans mezunudur. Bunda, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 2018 yılından itibaren 4-6 yaş Kur'an kurslarında lisans mezunlarını gorevlendirmesinin etkisiyle olduğu duşunulebilir. Katılımcıların pedagojik formasyon ve okul oncesi eğitimine yonelik ocuk gelişimi sertifikaya sahibi olma durumunda ise katılımcıların yarısı pedagojik formasyon eğitimi almamıştır. Fakat katılımcıların hepsinin ocuk gelişimi sertifikası vardır. Bu konu uzerinde Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hassasiyet gosterdiği gorulmektedir.

Katılımcıların eğitim mekanına yonelik sorulara verdiği cevaplardan; kursların fiziki şartlarının 2013 yılından bu yana giderek iyileştirildiği ve yeterli hale getirilmek için çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Fakat kurslarda yardımcı personel eksikliği sonunun ozulmediği ve bunun derslerde aksaklıklara sebep olduğu sonucu tespit edilmiştir.

Katılımcıların, ders içerisinde çocuklar için uygun yonem ve teknikleri kullandıkları ve bu konuda kendilerini geliştirmek için çaba içerisinde oldukları sonucuna varılmıştır. Katılımcıların bu konudaki gayret ve çabaları mesleği severek icra ettiklerini gostermektedir. Kalıtımcıların derslerde çeşitli materyal kullanımına yer verdikleri fakat ogretim teknolojileri konusunda yetersizliklerin olduğu sonucuyla karşılaşılmıştır.4-6 yaş grubu eğitiminde teknolojik eğitici materyallerden faydalanmak dersleri daha dikkat çekici hale getirebilir. Bu nedenle derslerde teknolojik materyal kullanımına yer verilebilir.

Katılımcıların buyuk çoğunluğunun 4-6 yaş grubu Kur'an kursu ogretim programını 4-6 yaş için yeterli bulduğu bilgisine ulaşılmıştır. Katılımcıların yorumları, ogretim programının uygulama ve tanıtılma noktasında eksiklerin olduğu ve bu hususta ogreticilere bilgilendirilme seminerleri yapılması gerektiğini gostermektedir.

Katılımcılar tarafından Adım Adım İyilik Okul oncesi Eğitim Seti'nin kullanımına yonelik sonuçlara bakıldığı zaman katılımcıların çoğunluğunun bu seti kullandıkları sonucu ile karşılaşılmaktadır. Seti kullanmayanların kullanmama nedeni olarak geçen yıl kullanmaları veya sınıflarının 5 ve 6 yaş grubundan oluşması

sonucuna varılmıştır. DİB 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programının 2022 yılında güncellenerek "Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı" eklenmiş ve bu alanı desteklemek için materyal ihtiyacı doğmuştur. Öğreticilerin bu alan için fotokopi çekerek etkinlikleri uygulaması hem öğrenci hem de öğretici açısından oldukça güçtür. Bu nedenle öğretmenler yardımcı kaynak olarak bu eğitim setini kullanmaktadırlar. Araştırmada verilen sonuçlar da bunu doğrulamaktadır.

Araştırmada katılımcılar, eğitim setini şekil ve boyut gibi fiziksel özelliklerini değerlendirmeleri sonucunda, setin boyutlarının uygun olduğu ve spiralli olmasının kullanımı kolaylaştırdığı şeklinde yorumlar yapmışlardır. Dış kapak görseli konusunda katılımcıların "daha dikkat çekici olmalı" şeklindeki yorumlarından dış kapakta kullanılan görsellerin çocuklar tarafından dikkat çekici ve ilgi uyandırıcı bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. 4-6 yaş grubu çocukları için gerek bireysel kullanımda gerek sınıf içi kullanımlarda spiralli ciltleme birçok açıdan pratiklik ve kolaylık sağlamaktadır. Bu nedenle çocuk kitaplarında böyle bir ciltlemenin uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nin içeriği için katılımcıların tamamı 4 yaş için uygun olduğu fakat 5-6 yaş grubu için çok basit düzeyde olduğu sonucu ile karşılaşmıştır. Bu durumun karma sınıflarda sınıf içerisinde hakimiyet kaybına sebep olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, yorumlardan eğitim setinin içeriğinin öğretim ilkeleri gereği basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru ilerlemediği görülmektedir. Kitapların içerisindeki etkinlik sayfalarının konuyu pekiştirecek kadar yeterli olduğu, ancak kitapların içinde bulunan görsellerin 5 ve 6 yaş grubunun ilgisini çekmediği için gelişim düzeyleri açısından uygun olmadığı, görsellerde kullanılan renklerin canlı ve parlak olmadığı sonucuna varılmıştır. Öğreticilerden bazıları görsellerin daha renkli ve sevimlileştirilerek daha ilgi uyandırıcı şekilde tasarlanması konusunda öneride bulunmuştur. Adım adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti'nde kullanılan dil ve üslubun 4-6 yaş seviyesine uygun olduğu, yönergelerin açık, net ve anlaşılır olduğu tespit edilmiştir.

Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti içeriğinde ki konu başlıkları bakımından 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programında yer alan konu başlıklarına yer vermekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların verdiği cevaplardan, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında eğitimi destekleyecek nitelikte kaynaklara ihtiyaç olduğu sonucunu doğrulamıştır. Yapılan görüşmelerde

katılımcıların en çok değerler eğitimine ve dini bilgiler alanına yönelik materyal ihtiyacı olduğu tespit edilmiştir. Eğitim setinde yer alan kavramlar, kitapları ve diğer kitapların 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programında yer alan tamamlayıcı kazanımlar alanındaki konuları kapsadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Fakat, bazı konularda öğrenciler tarafından kazanımın pekiştirilmesi için öğreticiler tarafından öğrencileri farklı etkinliklerle desteklemesi gerekmektedir. Katılımcıların cevaplarından, kitaplarda duyuşsal alana yönelik etkinliklerin az olduğu sonucuna varılmıştır.

Kitaplar arasında ek kitap bulunmasına ilişkin verilen cevaplarda, set içerisinde çeşitli kitaplar bulunmasına yönelik öneriler verilmiştir. Fakat, bunların içerisinde en fazla aile katılımını desteklemek adına "Aile Katılımı" kitabı olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

5.2. Öneriler

Yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurularak şu önerilerde bulunulabilir:

- Erken çocukluk döneminin eğitim açısından kritik bir dönem olduğu göz önünde bulundurularak öğretici yeterliklerini artırmak adına okul öncesi eğitime yönelik çeşitli konularda hizmet içi eğitimler verilebilir.
- Çocukların psiko-motor gelişim alanlarını desteklemek amacıyla kurs sınırları içerisinde müstakil oyun alanları ile salıncak ve tahterevalli gibi oyuncaklarla hazırlanmış, çocukların temiz havada oynayabilecekleri bahçe alanı gibi eğitim ortamları sağlanabilir.
- 4-6 yaş Kur'an kurslarında nitelikli bir eğitimin sağlanabilmesi için belirli kriterler konulmalı ve yardımcı personel ile temizlik personeli sorunu kalıcı bir çözüme ulaştırılabilir.
- Eğitim kalitesinin artırılması için sınıflara teknolojik materyal desteği sağlanabilir.
- Farklı tutum ve davranış problemleri yaşayan özel gereksinimli öğrencilerin yönlendirilebileceği ve öğretmenlere bu gibi konularda destek olabilecek bir psikolog veya bir rehber öğretmen görevlendirilebilir.

- Program hazırlanırken çocukların gelişimsel farklılıkları dikkate alınarak 4-5-6 yaş grupları için farklı program hazırlanabilir.
- Değerler eğitimi, dini bilgiler ve tamamlayıcı kazanımları içeren nitelikli materyaller hazırlanabilir.
- Materyaller hazırlanırken yaş grubunun gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurulabilir.
- Eğitim materyallerinde karekod uygulamasına yer verilerek zenginleştirilebilir.
- Yardımcı materyaller tüm gelişim alanlarını destekleyecek ve kazanımlara uygun olacak şekilde etkinliklere yer verilebilir.
- Yardımcı materyallerde düşünmeye ve araştırmaya yönelik çocukların ilgisini çekecek etkinliklere ve çalışma sayfalarına yer verilebilir.
- Yardımcı materyaller her yaş grubunun gelişim özellikleri dikkate alınarak ayrı ayrı hazırlanabilir.
- Yardımcı materyaller hazırlanırken çocukların ilgisini çekecek canlı renkler tercih edilebilir.
- Yardımcı materyallerde yer alan alıştırmalar kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru ilerlenebilir.
- Yardımcı materyallerin içerisinde aile katılımını destekleyecek kitap ve etkinliklere yer verilebilir.
- Öğreticilere “Dini Bilgiler”, “Kur’an-ı Kerim”, “Değerler Eğitimi”, “Tamamlayıcı Kazanım” gibi alanlarda kılavuzluk edecek öğretici kitapları hazırlanabilir.
- Eğitimin niteliğini artırmak için birden fazla sınıf ve öğretici bulunan kurslarda branşlaşmaya gidilebilir.

KAYNAKÇA

- Acur, E. (2019). *Öğretici görüşleri bağlamında Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş Kur'an kurslarındaki değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Akbağ, M. (2015). *Gelişim psikolojisi konularına giriş: Kavramlar, ilkeler, dönemler. eğitim psikolojisi içinde* (Editör: M. E. Deniz). Ankara: Maya Akademi.
- Akto, S. (2017). *Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitiminde kullandıkları yöntem ve tekniklerinin incelenmesi (Mardin ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Akyürek, S. (2017). *Din öğretimi model, strateji, yöntem ve teknikler* (6. baskı). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Aliyeva, T. (2011). *Lev Vygotsky bilişsel gelişim teorisi açısından çocuklarda bilişsel gelişim*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Altaş, A. (2002). *İki dilde eğitim gören 6-10. yaş grubu çocukların mantıksal matematiksel gelişimlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Altaş, N. (2022). *Din eğitimi*. Ankara: Nobel Akademi Yayınları.
- Aşkın, B. (2019). *DİB 4-6 yaş öğretim programının değerlendirilmesi ve program çıktılarının analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ateşmen, Y. (2022). *4-6 yaş Kur'an kurslarında değerler eğitimi ve din öğretiminde yararlanılan materyallerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atik Yıldız, A. (2016). Ernest harms ve ronaldgoldman'ın dini gelişim kuramları bağlamında dini içerikli çocuk kitapları. *İlimname*, 30(1), 493-514.
- Atik, A. (2015). Dini gelişim kuramlarına din eğitimi bağlamında genel bir bakış, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 728-743
- Aydın, B. (2013). *Çocuk ve ergen psikolojisi*. (2. baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aydın, D. (2015). *Sosyal öğrenme kuramı*. Eğitim Psikolojisi. Ankara: Maya Akademi.
- Aydın, M.Z. ve Budak, E. (2020). *Diyanet İşleri Başkanlığı 2013 ve 2020 yılları 4-6 yaş grubu Kur'an kursu öğretim programlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi ve öneriler. Erken çocukluk dönemi din-ahlak değerler eğitimi ve sorunları-1*. Ankara: Palet Yayınları.
- Balbay, E. (2022). *4-6 yaş Kur'an kurslarının öğretici görüşlerine göre değerlendirilmesi (Diyarbakır ve Batman örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi.

- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2), 368-388.
- Başkale, H. ve Bahar, Z. (2008). Piaget'nin bilişsel gelişim kuramıyla ilgili bir gözden geçirme. *Deuhyo Ed*, 1 (2), 133-147.
- Başıyığıt, E. (2023). *El ele 1-2-3" etkinlik kitaplarının okul öncesi eğitim programına ve öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi.
- Bayka, H. (2019). *Öğretici ve veli görüşleri açısından Kur'an kursları öğretim programı (4-6 yaş grubu)'nın değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Bayraktar, M.M. (2017). *Jean Piaget'nin bilişsel gelişim kuramına yöneltilen eleştiriler bağlamında Türkiye'de yapılan din eğitimi çalışmalarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bulut, P. ve Kuşdemir, Y. (2013). Tübitak tarafından yayınlanan çocuk kitaplarının içerik özelliklerinin incelenmesi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (12), 215-226.
- Büyüköztürk Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2022). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cihandide, Z. N. (2014). *Okul öncesi din ve ahlak eğitimi*. İstanbul: Dem Yayınları.
- Creswell, J.W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (Ed. S.B. Demir ve M. Bütün). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çamlı, M.R. (2021). *Okul öncesi 4-6 yaş grubu öğrencilerine yönelik değerler eğitimi: Drama ve eğitsel oyun uygulama örnekleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çanakçı, A.A. (2018). Çocukluk dönemi gelişim özellikleri ve din eğitimi: Sorunlar ve çözüm önerileri üzerine bir araştırma. *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 51-93.
- Çeçen Eroğlu, A.R. (2007). Bilişsel gelişim ve dil. M.E. Deniz (Ed.), *Eğitim psikolojisi* içinde (s. 83-134). Ankara: Pegem Akademi.
- Çelik, F. ve Çakmak, A. (2023). Öğreticilerin gözünden 4-6 yaş Kur'an kursu öğretim programındaki soyut kavramların öğretimi üzerine nitel bir araştırma. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 21 (45), 1-34.
- Dam, H. (2015). Çocukluk dönemi din eğitimi. M. Köylü (Ed.), *Gelişimsel basamaklara göre din eğitimi* içinde (s. 57-101). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Dayan, M. (2022). *4-6 yaş Kur'an kursları öğretim programının dini bilgiler-1 öğrenme alanının kazanımlar açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Demirel, Ö. (2005). *Eğitimde program geliştirme* (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Deniz Yöndem, Z. ve Taylı, A. (2007). Bilişsel gelişim ve dil gelişimi. A. Kaya (Editör), *Eğitim psikolojisi* içinde (s. 82-119). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dinçer, B. (2020). *Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı 4-6 yaş okul öncesi eğitim kurumlarında mevcut durum ve beklentilerin saptanması (Bursa ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Diyanet İşleri Başkanlığı (2022). *4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Diyanet İşleri Başkanlığı (2023). *4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Eken, Z.B. (2021). *4-6 yaş Kur'an kurslarında görev yapan Kur'an kursu öğretmenlerinin drama alanındaki yeterliklerinin belirlenmesi (Kocaeli ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.
- Erdener, E. (2009). Vygotsky'nin düşünce ve dil gelişimi üzerine görüşleri; Piaget'e eleştirel bir bakış. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 85-103.
- Ergin, T. (2016). Bilişsel gelişim. H. Ergin ve S. A. Köseoğlu (Ed.), *Gelişim psikolojisi* içinde (s. 104-140). (7. baskı). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Gelici, Z. (2020). *Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş Kur'an kursları, sorunlar ve çözüm önerileri (İstanbul, Üsküdar Örneği)*. *Erken çocukluk dönemi din-ahlak-değerler eğitimi ve sorunları 2*. İstanbul: Palet Yayınları.
- Gönen, M., Uygun, M., Erdoğan, Ö. ve Katrancı, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 42 (196), 258-272.
- Gücen, A. ve Çakmak, A. ve Ay, M.F. (2016). *4-6 yaş kuran kursu öğretim programının öğretici görüşleri çerçevesinde değerlendirilmesi*. Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı. İGEDER İstanbul Gönüllü Eğitimciler Derneği.
- Gün, A. (2016). Veli ve öğretici görüşleri doğrultusunda 4-6 yaş grubu Kur'an kursları eğitimi: Samsun ili örneği. *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7, 33-66.
- Güneş, A. (2019). *Din öğretimi materyaller*. İstanbul: Dem Yayınları.
- Güneş, N., Kotan, F., Cihandide, N., Bulut, A., Özdemir, Z.A. Gözeri, A., Akalın, A.Ş., Toprak A., Erpik, E. ve Vural, E.A. (2018). *Kur'an kursları öğretici kitabı-1. 4-6 yaş grubu* (6. baskı). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı.
- Güneş, N., Yavuz, D., Özcan, F., Tok Yegin, N., Baran, K.R., Baran, B. Torun, N., Alagöz, R., Yurtkuran, S.T., Baş, Ş., Yaman, V. ve Eren, Z.S. (2020). *Etkinlilerle Elif-Bâ (4-6 yaş grubu)* (1. baskı). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Karaca, A.S. (2020). *Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş Kur'an kursu öğrencilerine uygulanan değerler eğitiminin öğretici görüşleri açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Karaca, A.S. (2020). *Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş Kur'an Kursu öğrencilerine uygulanan değerler eğitiminin öğretici görüşleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Keklik, İ. (2010). Bilişsel gelişim. İ. Yıldırım (editör). *Eğitim psikolojisi içinde* (s. 61-95). (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kılıç, E. (2021). *DİB 4-6 yaş Kur'an kursu öğretim programının uygulanmasında eğitici görüşlerinin dini gelişim kuramları bağlamında değerlendirilmesi (Gaziantep örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kol, S. (2011). Erken çocuklukta bilişsel gelişim ve dil gelişimi, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 1-21.
- Korkmaz, İ. (2011). Sosyal Öğrenme kuramı, Eğitim psikolojisi içinde (Editör: B. Yeşilyaprak). 218-242. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Korkmaz, M. (2019). *4-6 yaş Kur'an kurslarında din eğitimi (Sorunlar ve çözüm önerileri)*. Kayseri: Kimlik Yayınları.
- Korkmaz, M. (2020). 4-6 yaş grubu Kur'an kursu öğretmenlerinin eğitim-öğretim yeterlikleri üzerine bir araştırma. *İlahiyat Tetkikleri Dergisi*, 1, 237- 261.
- Kotan, F., Cihandide, N., Bulut, A., Özdemir, Z.Ö., Gözeri, A., Akalın, A.Ş., Toprak, A., Erpik, E., Vural, E.A., Çağlaroğlu, N., Likoğlu, M. ve Vurgun, B.B. (2021). *Kur'an kursları etkinlik kitabı-1* (10. baskı). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Kotan, F., Çağlaroğlu, N., Cihandide, N., Bulut, A., Özdemir, Z.Ö., Gözeri, A., Likoğlu, M., Akalın, A.Ş., Toprak, A., Vurgun, B. ve Erpik E. (2018). *Kur'an kursları öğretici kitabı-2. 4-6 yaş grubu* (5. baskı). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Köylü, M. (2004). Çocukluk dönemi dini inanç gelişimi ve din eğitimi. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 14 (2), 140-152.
- Köylü, M. ve Oruç, C. (2020). *Çocukluk dönemi din eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kurt, İ. (2017). *Velilerin 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarından memnuniyet düzeyleri ve beklentileri üzerine bir araştırma (Ankara örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çorum: Hitit Üniversitesi.
- Küçükkaragöz, H. (2016). Bilişsel gelişim. B. Yeşilyaprak (Ed). *Eğitim psikolojisi içinde* (s. 84-122). (16. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- MEGEP. (2009). Çocuk gelişimi ve eğitimi, çocuk gelişimi. https://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Geli%C5%9Fim.pdf, (Erişim tarihi: 22. 06.2024).
- Meydan, H. (2014). Okulda değerler eğitiminin yeri ve değerler eğitimi yaklaşımları üzerine bir değerlendirme. *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 93-108.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2013). *Okul öncesi eğitimi programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.

- Nas, M. (2018). *Çocukluk dönemi gelişimi ve din eğitimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Kâtip Çelebi Üniversitesi.
- Nicolopoulou, A. (2004). Oyun, bilişsel gelişim ve toplumsal dünya: Piaget, Vygotsky ve sonrası. (Çev: Melike Türkân Bağlı). *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 37(2), 137-169.
- Oklan, R. ve Fidan, E. Sarı (2023). *Adım adım iyilik okul öncesi eğitim seti kavramlar* (6. baskı). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Oruç, C. (2013). Erken çocukluk dönemi dini gelişim teorileri bağlamında din eğitimi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 971-987.
- Oruç, C. (2014). *Okul öncesi dönemde çocuğun din eğitimi* (2. baskı). İstanbul: Dem Yayınları.
- Oruç, C. (2016). 2016 Piaget'nin bilişsel gelişim kuramının erken çocukluk din eğitimine yansımaları: Ronald Goldman'ın bulguları çerçevesinde din eğitiminin imkânı. Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Kongresi Bildiri Kitabı. 18-20 Mart 2016.
- Öcal, M. (2003). *Genç din eğitimcisine mektuplar* (5. baskı). İstanbul: Düşünce Kitapevi Yayınlar.
- Ömerciklioğlu, A. (2006). *4-7 yaş arası çocukların sayı kavramlarının Piaget'nin birebir eşleme deneyleri ile incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Öncü, A. (2021). 4-6 yaş Kur'an kurslarında öğretmenleri etkileyen unsurlar. (Denizli örneği). *Kocatepe İslami İlimler Dergisi*, 4 (2), 259-282.
- Öncü, T. (1999). Lev S. Vgotsky'in gelişim kuramı. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 39 (1-2), 227-236.
- Peker, H. (2003). *Din psikolojisi*. İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Peşkersoy, K. (2021). *Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş Kur'an kursları etkinlik kitapları ve Millî Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitim kurumları etkinlik kitapları içeriğinin toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Piaget, J. ve Inhedler, B. (2020). *Çocuk psikolojisi* (Çev.: O. Türkay). (5.basım). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Sağlam, İ. (2019). *İslam ve batı eğitiminde okul öncesi eğitim*. Bursa: Emin Yayıncılık.
- Sancak, A. (2022). *Okul öncesi din eğitimi açısından 4-6 yaş Kur'an kursları öğretici kitabı (1-2) değerlendirmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Sarı, S. (2019). *Kur'an kursları öğretici kitabındaki uygulamaların incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Senemoğlu, N. (1994). Okul öncesi eğitim programı hangi yeterlikleri kazandırmalıdır. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 21-30.
- Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Pegem Akademi.

- Şaşa, F. (2021). *Öğretici görüşlerine göre diyanet işleri başkanlığı 4-6 yaş Kur'an kurslarında Kur'an öğretiminde eğitsel oyun uygulamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Şensoy, S. (2022). *4-6 yaş kuran kursu öğrencilerinin öğretim yöntem ve teknikleri konusundaki görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çorum: Hitit Üniversitesi.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı Hukuk Müşavirliği (2023). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16041&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> (Erişim tarihi: 11.08.2023).
- Tamminen K. ve Nurmi, K.E. (2012). Gelişimle ilgili teoriler ve dinî tecrübe-I (Çev. N. Kımter). *ERUIFD*, 1(14), 63-87.
- Tavukçuoğlu, M. (2002). Okul öncesi çocuğunun eğitiminde din duygusu ve din eğitimi. *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4, 5163.
- Torun, N., Özcan, F., Yavuz, D., Tok Yegin, N., Baran, K.R., Baran, R., Alagöz, R., Yurtkuran, T., Baş, Ş., Yaman, V. ve Eren, S. (2020). *Elif-Bâ öğretimi etkinlik örnekleri (4-6 yaş grubu)* (1. baskı). Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Tosun, C. ve Çapcıoğlu, F. (2016). 4-6 yaş Kur'an kursları öğretim programının dini gelişim kuramları çerçevesinde incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5 (5), 705-720.
- Tosun, C. ve Çapcıoğlu, F. 4-6 Yaş Kur'an kursları öğretim programının dini gelişim kuramları çerçevesinde incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5(5), 2015, 705-720
- Tüfekçi, K. (2020). *Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş Kur'an kursları eğitiminin öğretici ve veli görüşlerine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi.
- Türkmen, S., Bayrakdar, N. (2020). Öğretici görüşlerine göre 4-6 yaş Kur'an kursu binalarının fiziki imkanlar açısından eğitime elverişlilik durumu (Gaziantep örneği). *Dini Araştırmalar Dergisi*, 23 (58), 122-124.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24 (24), 543-559.
- Urdoğan, A.B. (2019). *Okul öncesi Kur'an kursu öğretim programının program geliştirme açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Uzun, S. (2022). *Okul öncesi din eğitiminde program geliştirme süreçlerinde ilke ve yaklaşımlar*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Ünveren Kapanzade, D. (2019). Vygostky'nin Sosyo- kültürel ve bilişsel gelişim teorisi bağlamında. *Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 47, 181-195.
- Üzümcü, M. ve Çınar, N. (2020). Öğreticilerine göre Diyanet 4-6 yaş Kur'an kursları (Çorlu örneği). *Trabzon İlahiyat Dergisi*, 7 (1), 7-51.

- Yağcı, S. (2018). *Öğreticilere göre Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş grubu Kur'an kursları (İzmir ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yavuzer, H. (1998). *Bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimiyle çocuğunun ilk 6 yılı*. İstanbul: Remzi Kitabevi. 2. Baskı
- Yavuzer, H. (2004). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2004). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, Z. (2014). Sosyal bilişsel öğrenme kuramı ve din öğretimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2(33), 1-20.
- Yılmaz, A. (2022). *Öğretici görüşleri doğrultusunda 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında yapılan Kur'an öğretimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Yorulmaz, B. (2015). *Oynayalım öğrenelim din eğitiminde kullanılabilecek eğitsel oyunlar*. İstanbul: Rağbet Yayınları.

http-1

<https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 12.01.2024)

http-2

<https://stratejigelistirme.diyamet.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 22.11.2023).

EKLER

EK 1- Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.12.2023-E.324855

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı :E-19928322-100-324855
Konu :Etik Kurul Onayı

08.12.2023

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 17.11.2023 tarihli ve 82780280/100/316561 sayılı yazı.

Enstitünüz Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Muhammet Bediha EMİN'in Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ahmet Ali ÇANAKCI'nın danışmanlığında yürüttüğü " Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setinin Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Öğretim Programına Göre İncelenmesi " başlıklı çalışmaları için etik kurul onay belgesi isteği ile ilgili Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Komisyonu 06.12.2023 tarihli ve 2023/09 sayılı toplantısında alınan karar gereği düzenlenen onay belgesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT
Rektör Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSPLHMSSYK Pin Kodu :40403

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/balikesir-universitesi-ebys>

Adres:Balıkesir Üniversitesi Rektörlüğü Çağış Yerleşkesi 10145 Balıkesir

Telefon:2666121400 Faks:2666121412

Web:<http://www.balikesir.edu.tr>

Keş Adresi:balikesiruniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Necla Öztürk
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KOMİSYONU
ONAY BELGESİ

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Muhammet Bediha EMİN'in Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ahmet Ali ÇANAKÇI'nın danışmanlığında yürüttüğü " **Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setinin Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Öğretim Programına Göre İncelenmesi**" başlıklı çalışmaları için bilimsel etik kurul onay belgesi talebi komisyonumuzca değerlendirilmiş ve etik açıdan uygun bulunmuştur. 06.12.2023

EK2- Valilik İzni

T.C.
KARABÜK VALİLİĞİ
İl Müftülüğü

Sayı : E-95956737-252.01-4631901
Konu : Bediha EMİN'in Kur'an Kursu Öğreticileri
İle Yarı Yapılandırılmış Görüşme Yapmak
İstemesi Hakkında

11.01.2024

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Safranbolu Kaymakamlığı (Safranbolu İlçe Müftülüğü)'nın 04.01.2024 tarihli ve E-47543604-252.99-4601014 sayılı yazısı.

Safranbolu İlçesi Dedeoğlu Camii Kız Kur'an Kursu Öğreticisi Bediha EMİN, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalında Din Eğitimi üzerine "Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setinin Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Yaş Öğretim Programına Göre İncelenmesi" konulu yüksek lisans yaptığını ve bu tezini tamamlayabilmek için il ve ilçelerde 4-6 Yaş Kur'an Kurslarında görev yapan öğretmenler ile yarı yapılandırılmış görüşme yapmak istediği ilgi'de kayıtlı yazı ile bildirilmektedir.

Bu itibarla; Dedeoğlu Camii Kız Kur'an Kursu Öğreticisi Bediha EMİN'in "Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setinin Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Yaş Öğretim Programına Göre İncelenmesi" konulu tezini tamamlamak için Karabük Merkez ve İlçelerindeki 4-6 Kur'an Kurslarında görev yapan personel ile görüşme yapılabilmesi hususunu;

Tasviplerinize arz ederim.

Ercan AKSU
İl Müftüsü

OLUR
Mustafa ŞAHİN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: Dilekçe ve ekleri (8 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 6A492C13-8A13-4CCD-9626-3B07768FCDEA
Yenişehir Mahallesi Ömer Lütfü ÖZAYTAÇ Cad. No:15/1 78100 KARABÜK
0 370 415 06 33
0 370 424 22 92
KEP Adresi : karabukmuftulugu@hs03.kep.tr

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/>

Bilgi için: Birol ÇEVİRÜK
Veri Hazırlama ve Kontrol
İşletmeni

EK 3- Onam Formu

GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU

BedihaEMİN tarafından yürütülen“Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Setinin Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Öğretim Programına Göre İncelenmesi” başlıklı **araştırmaya** davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz sorabilirsiniz. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **çıkma** hakkında sahipsiniz. **Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen **formlardaki** soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- Araştırmanın Amacı:..Adım adım iyilik okul öncesi eğitim setinin Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Öğretim Programı bağlamında incelenmesi ve değerlendirilmesi
- Araştırmanın Nedeni: Bilimsel araştırma Tez çalışması
- Araştırmanın Öngörülen Süresi: 01.12.2023-01.05.2024 (Ortalama görüşme süresi 120 dk.)
- Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 20.....
- Araştırmanın
- Yapılacağı Yer(ler): Karabük İli 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları (Öğreticiler)

Çalışmaya Katılım Onayı:

“Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce gönüllüye / katılımcıya verilmesi gereken bilgileri gösteren Aydınlatılmış Onam Formu adlı metni kendi anadilimde okudum ya da bana okunmasını sağladım. Bu bilgilerin içeriği ve anlamı, yazılı ve sözlü olarak açıklandı. Aklıma gelen bütün soruları sorma olanağı tanındı ve sorularıma doyurucu cevaplar aldım. Çalışmaya katılmadığım ya da katıldıktan sonra çekildiğim durumda, hiçbir yasal hakkımdan vazgeçmiş olmayacağım. Bu koşullarla, söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. Bu metnin imzalı bir kopyasını aldım.”

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı.....

İmzası:

Not: Bu form, iki nüsha halinde düzenlenir. Bu nüshalardan biri imza karşılığında gönüllü kişiye verilir, diğeri araştırmacı tarafından saklanır.

**EK 4- Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti Öğretici Görüşleri İçin
Hazırlanan Görüşme Soruları**

1. Yaşınız?
2. En son mezun olduğunuz okul/fakülte?
3. Öğrenim düzeyiniz?
4. Meslekte kaçınıcı yılınız?
-4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında kaçınıcı yılınız?
5. Pedagojik formasyonuz var mı?
6. 4-6 yaş grubuna yönelik eğitim aldınız mı?
7. Hangi ilde/ilçede görev yapmaktasınız?
8. Kursunuzda kaç öğrenciniz var?
9. Kursunuzda kaç öğretici bulunmaktadır?
10. Yardımcı personel var mıdır?
11. Kursunuzu fiziki açıdan nasıl buluyorsunuz?
12. Derslerde farklı yöntem ve teknikler kullanıyor musunuz?
13. Derslerde farklı öğretim teknolojilerine ve materyal kullanımına yer veriyor musunuz?
14. 4-6 Yaş Grubu Etkinlik kitabını yeterli buluyor musunuz?
15. 4-6 yaş grubuna yönelik öğretim programını yeterli buluyor musunuz?
- 16.. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti'ni kullanıyor musunuz?
- Kullanmayanlar için: Kullanmama nedeniniz nedir açıklar mısınız?
17. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti'ni şekil-biçim olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

18. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti'ni içerisinde ki görselleri yeterli buluyor musunuz?

- Görseller öğrencilerin yaş düzeyine uygun mu?

-Görseller öğrencilerin bilişsel- duyuşsal ve devinişsel gelişim/beceri düzeylerine uygun mu?

19. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti'ni içerik olarak nasıl değerlendirirsiniz?

20. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti'ni dil ve üslup açısından nasıl değerlendirirsiniz?

20.Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti'ni 4-6 Yaş Öğretim Programı Değerler Eğitimi Alanı Kazanımlarına uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

21. Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti'ni 4-6 Yaş Öğretim Programı Tamamlayıcı Kazanımlar Alanı kazanımlarına uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

22.Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti'nin 4-6 yaş grubu seviyesine uygun buluyor musunuz?

23.Kitaplar içerisinde bulunun alıştırılmaları / etkinlikleri yeterli buluyor musunuz?

24. Bir ders materyali olarak sınıf içerisinde uygulamada karşılaştığınız güçlükler var mıdır? Bunlar nelerdir?

25. Bir ders materyali olarak sınıf içerisinde uygulamada karşılaştığınız kolaylıklar nelerdir?

26.Kitaplar arasında yeterli bulmayıp geliştirilmesini düşündüğünüz kitap(lar)hangisidir ve hangi yönden geliştirilebilir?

27. Set içerisinde ek kitaplar bulunmalı mı? Bunlar neler olabilir ve sizce çocuğun hangi yönden gelişimini sağlamaya yönelik olmalı?

28.Adım Adım İyilik Okul Öncesi Seti için soruların dışında başka öneri ve görüşleriniz var mıdır? Varsa bunlar nelerdir

**EK 5- Adım Adım İyilik Okul Öncesi Eğitim Seti Kitap Kapağı
Görselleri**

**EK 6- 4-6 Yaş grubu Kur'an Kursları Öğretim Alanı Kur'an-ı Kerim
Alanı Kazanımlar ve Açıklamaları**

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
<p style="text-align: center;">KUR'AN-I KERİM'İ TANIMA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kur'an-ı Kerim'in özel bir kitap olduğunu söyler. 2. Kur'an-ı Kerim dinlemeyi sever. 3. Kur'an-ı Kerim öğrenmeye istekli olur. 4. Besmele çeker. 5. Besmelenin anlamını söyler.
<p style="text-align: center;">HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER ا، ب، ت، ث</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Harflerin okuma yönünü fark eder. 2. ا، ب، ت، ث harflerinin isimlerini söyler. 3. ا، ب، ت، ث harflerinin şekillerini tanıır. 4. ا، ب، ت، ث harflerinin seslerini birbirinden ayırır. 5. ا، ب، ت، ث harflerini seslendirir. 6. Başarı duasını ve manasını söyler.
<p style="text-align: center;">HAREKELERİ TANIMA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Üstün hareketini tanıır. 2. Esre hareketini tanıır. 3. Ötre hareketini tanıır.
<p style="text-align: center;">HARFLERİ HAREKELER İLE OKUMA VE EZBER</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ا، ب، ت، ث harflerini hareketlerine uygun şekilde seslendirir. 2. Sübhâneke duasını ezbere okur.

<p>ح، ح، خ HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ح، ح، خ harflerinin isimlerini söyler. 2. ح، ح، خ harflerinin şekillerini tanıır. 3. ح، ح، خ harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 4. ح، ح، خ harflerini seslendirir. 5. ح، ح، خ harflerini hareketlerine uygun şekilde seslendirir. 6. Salli-barık dualarını ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların harfleri ses, şekil vb. açılardan birbirinden ayırt edip tanımalarına yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Harekelerin harflere kattığı ses değışiklikleri farklı örneklerle gösterilir. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanılır. • Daha önce öğrenmiş olduğu harfler tekrar ettirilerek aynı kelimedede okuması sağlanır.
<p>ذ، ذ، ز HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ذ، ذ، ز harflerinin isimlerini söyler. 2. ذ، ذ، ز harflerinin şekillerini tanıır. 3. ذ، ذ، ز harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 4. ذ، ذ، ز harflerini seslendirir. 5. ذ، ذ، ز harflerini hareketlerine uygun şekilde seslendirir. 6. Rabbena dualarını ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların harfleri ses, şekil vb. açılardan birbirinden ayırt edip tanımalarına yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Harekelerin harflere kattığı ses değışiklikleri farklı örneklerle gösterilir. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanılır. • Daha önce öğrenmiş olduğu harfler tekrar ettirilerek aynı kelimedede okuması sağlanır.
<p>س، ش، ص، ض HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. س، ش، ص، ض harflerinin isimlerini söyler. 2. س، ش، ص، ض harflerinin şekillerini tanıır. 3. س، ش، ص، ض harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 4. س، ش، ص، ض harflerini seslendirir. 5. س، ش، ص، ض harflerini hareketlerine uygun şekilde seslendirir. 6. Kevser Süresi'ni ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların harfleri ses, şekil vb. açılardan birbirinden ayırt edip tanımalarına yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanılır. • Daha önce öğrenmiş olduğu harfler tekrar ettirilerek aynı kelimedede okuması sağlanır.
<p>ط، ظ، ع، غ HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ط، ظ، ع، غ harflerinin isimlerini söyler. 2. ط، ظ، ع، غ harflerinin şekillerini tanıır. 3. ط، ظ، ع، غ harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 4. ط، ظ، ع، غ harflerini seslendirir. 5. ط، ظ، ع، غ harflerini hareketlerine uygun şekilde seslendirir. 6. İhlas suresini ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların harfleri ses, şekil vb. açılardan birbirinden ayırt edip tanımalarına yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler yapılır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanılır. • Daha önce öğrenmiş olduğu harfler tekrar ettirilerek aynı kelimedede okuması sağlanır.
<p>ف، ق، ك، ل HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ف، ق، ك، ل harflerinin isimlerini söyler. 2. ف، ق، ك، ل harflerinin şekillerini tanıır. 3. ف، ق، ك، ل harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 4. ف، ق، ك، ل harflerini seslendirir. 5. ف، ق، ك، ل harflerini hareketlerine uygun şekilde seslendirir. 6. Fatıha Suresini ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların harfleri ses, şekil vb. açılardan birbirinden ayırt edip tanımalarına yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Harekelerin harflere kattığı ses değışiklikleri farklı örneklerle gösterilir. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanılır. • Daha önce öğrenmiş olduğu harfler tekrar ettirilerek aynı kelimedede okuması sağlanır.
<p>م، ن، ه، و، ی HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. م، ن، ه، و، ی harflerinin isimlerini söyler. 2. م، ن، ه، و، ی harflerinin şekillerini tanıır. 3. م، ن، ه، و، ی harflerinin şekillerini/seslerini birbirinden ayırır. 4. م، ن، ه، و، ی harflerini seslendirir. 5. م، ن، ه، و، ی harflerini hareketlerine uygun şekilde seslendirir. 6. Tahıyyat duasını ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların harfleri ses, şekil vb. açılardan birbirinden ayırt edip tanımalarına yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Harekelerin harflere kattığı ses değışiklikleri farklı örneklerle gösterilir. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanılır. • Daha önce öğrenmiş olduğu harfler tekrar ettirilerek aynı kelimedede okuması sağlanır.

MED HARFLERİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Med harflerini (ع , ج , ل) söyler. 2. Harfleri med harflerine uygun şekilde seslendirir. 3. Nas Suresi'ni ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların uzatma harflerini kolay öğrenmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Uzatma harflerinin kelimelerin okunuşundaki işlevine değinilir. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanır.
CEZM İŞARETİNİ TANIMA VE EZBER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cezm işaretini tanır. 2. Harfleri cezm işaretine uygun şekilde birleştirir. 3. Felak Suresi'ni ezbere okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların cezm konusunu kolay öğrenmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Cezm işaretinin kelimelerin okunuşundaki işlevine değinilerek söz konusu işaretin harflere kattığı sesin mahiyeti örneklerle anlatılır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanır.
ŞEDEDE İŞARETİNİ TANIMA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Şedde işaretini tanır. 2. Harfleri şedde işaretine uygun şekilde seslendirir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların şedde konusunu kolay öğrenmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Şedde işaretinin kelimelerin okunuşundaki işlevine değinilerek söz konusu işaretin harflere kattığı sesin mahiyeti örneklerle anlatılır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanır.
TENVİN İŞARETİNİ TANIMA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tenvin işaretini tanır. 2. Harfleri tenvin işaretine uygun şekilde seslendirir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların tenvin konusunu kolay öğrenmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Tenvin işaretinin kelimelerin okunuşundaki işlevine değinilerek söz konusu işaretin harflere kattığı sesin mahiyeti örneklerle anlatılır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanır.

LAFZATULLAHI TANIMA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lafzatullah'ın okunuşu ile ilgili kuralları söyler. 2. Lafzatullah'ın okunuşu ile ilgili kuralları uygular. 	<ul style="list-style-type: none"> • Çocukların lafzatullah konusunu kolay öğrenmelerine yönelik, seviyelerine uygun etkinlikler uygulanır. • Lafzatullah'ın okunuşu örneklerle anlatılır. • Görsel ve işitsel materyallerden yararlanır.
KUR'AN -I KERİM'İ OKUMA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fatıha suresini okur. 2. Bakara Suresi 1-5 ayetleri okur. 3. Bakara Süresi 285- 286 ayetleri okur. 4. Haşr Süresi 22-24 ayetleri okur. 5. Yasin Suresini okur. 6. Mülk Suresini okur. 7. Nebe Suresini okur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretici, Kur'an-ı Kerim'den örnek okuyuşlar sunarak model olur. • Sesli materyallerden yararlanır. • Çocuğun seviyesine uygun miktarda okutulur.

EK 7- Karabük İl Müftülüğü 4-6 Yaş Grubu Kurs-Öğrenci-Öğretici Sayıları İstatistiği

Ek-1

Karabük Merkez 4-6 Yaş Grubu Verileri				
Yıllara Göre Dönemler	Kurs Sayısı	Sınıf Sayısı	Öğretici Sayısı	Öğrenci Sayısı
2019-2020 Eğitim Öğretim Dönemi	31	41	41	679
2020-2021 Eğitim Öğretim Dönemi	20	27	27	365
2021-2022 Eğitim Öğretim Dönemi	23	28	28	449
2022-2023 Eğitim Öğretim Dönemi	23	40	40	557
2023-2024 Eğitim Öğretim Dönemi	24	42	42	473

Safranbolu 4-6 Yaş Grubu Verileri				
Yıllara Göre Dönemler	Kurs Sayısı	Sınıf Sayısı	Öğretici Sayısı	Öğrenci Sayısı
2019-2020 Eğitim Öğretim Dönemi	11	13	13	203
2020-2021 Eğitim Öğretim Dönemi	7	10	10	137
2021-2022 Eğitim Öğretim Dönemi	9	13	13	202
2022-2023 Eğitim Öğretim Dönemi	8	16	16	258
2023-2024 Eğitim Öğretim Dönemi	12	19	19	237

Eskipazar 4-6 Yaş Grubu Verileri				
Yıllara Göre Dönemler	Kurs Sayısı	Sınıf Sayısı	Öğretici Sayısı	Öğrenci Sayısı
2019-2020 Eğitim Öğretim Dönemi	1	1	1	13
2020-2021 Eğitim Öğretim Dönemi	2	2	2	19
2021-2022 Eğitim Öğretim Dönemi	1	1	1	13
2022-2023 Eğitim Öğretim Dönemi	2	2	2	30
2023-2024 Eğitim Öğretim Dönemi	3	4	4	49

Yenice 4-6 Yaş Grubu Verileri				
Yıllara Göre Dönemler	Kurs Sayısı	Sınıf Sayısı	Öğretici Sayısı	Öğrenci Sayısı
2019-2020 Eğitim Öğretim Dönemi	2	4	4	71
2020-2021 Eğitim Öğretim Dönemi	1	2	2	28
2021-2022 Eğitim Öğretim Dönemi	2	3	3	36
2022-2023 Eğitim Öğretim Dönemi	2	3	3	33
2023-2024 Eğitim Öğretim Dönemi	2	4	4	33

Eflani 4-6 Yaş Grubu Verileri				
Yıllara Göre Dönemler	Kurs Sayısı	Sınıf Sayısı	Öğretici Sayısı	Öğrenci Sayısı
2019-2020 Eğitim Öğretim Dönemi	1	1	1	15
2020-2021 Eğitim Öğretim Dönemi	0	0	0	0
2021-2022 Eğitim Öğretim Dönemi	1	1	1	15
2022-2023 Eğitim Öğretim Dönemi	1	1	1	16
2023-2024 Eğitim Öğretim Dönemi	1	1	1	17

